

УРСУЛА ЛЕ ГУИН ДАРБИ

Част 1 от „Хроники на Западния бряг“

Превод от английски: Юлиан Стойнов, 2007

chitanka.info

Предпланинието е свят като никой друг. Смятани за магьосници от хората в низините, планинците притежават свръхестествени дарби, които се предават от баща на син и от майка на дъщеря и са жизненоважни за оцеляването на рода. Дарбата на Барреви е да призовават животните, Дръмови владеят дарбата на бавната смърт, а Роддови имат дарбата на ножа. Дарбата на Каспрови е да развалят — да убиват и разрушават. С тази дарба Канок Каспро осигурява мир и спокойствие на поданиците си. Но минава време, а младият Оррек, единственият наследник на Каспро, не проявява своята дарба. Междувременно владението е изправено пред нова опасност — заплахата иде от техния съсед Огге Дръм, който е отправил алчен поглед към владенията им, към всичко, което притежават.

Ще може ли младият Оррек да спре заплахата, или ще остане безполезен за себе си и своето семейство?

„Дарби“ е великолепно фентъзи, обсъждащо много съвременни теми, най-важната от които е, че за да успееш, трябва първо да повярваш в себе си.

В „Землемория“ Урсула Ле Гуин създаде нов свят, населен с млади хора, притежаващи магически способности. В „Хроники на Западния бряг“ оживяват други герои, не по-малко надарени с невероятни таланти. Разказана изкусно от майсторката на фентъзи жанра, „Хроники на Западния бряг“ бележи дългоочакваното завръщане на Ле Гуин. Едно възнаградено очакване!

1

Беше се изгубил, когато дойде при нас, и със сигурност още повече, когато тръгна и продължи нагоре в планинските владения, и въпреки това в края на краищата изгубеният, беглецът, се оказа наш водач.

Беглец го нарече Грай. Отначало подозираше, че е извършил нещо ужасно, убийство или предателство, и бяга от възмездие. Какво друго би довело тук, при нас, един човек от Низините?

— Невежество — предположих. — Той не знае нищо за нас. И не се страхува от нас.

— Каза, че хората долу го предупредили да не се качва при магьосниците.

— Но той не знае нищо за дарбите — рекох. — За него това са само приказки. Легенди, измислици...

Млъкнах, защото навлизахме в опасна територия. И двамата, без капчица съмнение, бяхме прави. Еммон със сигурност бягаше, защото беше престъпник, или пък бе тръгнал на път от скука, но беше неспокоен и същевременно безразсъден, любознателен и непоследователен като пале, което търчи натам, накъдето го води носът му. От говора му и от странния начин, по който подреждаше изреченията, си мисля, че бе дошъл далеч от юг, по-далеч от Агаланда, където разказите за Предпланинието са... само разкази — слухове за далечните северни земи, където под покритите със сняг планини живеят зли заклинатели и вършат невероятни неща.

Ако беше дошъл през Дънет или се бе вслушал в онова, което са му разправяли долу в Данер, никога нямаше да се изкатери в Каспромонт. Ако беше повярвал на нас, нямаше да продължи нагоре в планините. Обичаше да слуша предания и затова ни оставяше да му разправяме всякакви неща, но се съмнявам, че ни вярваше. Той беше градско чадо, образован и попътувал доста из Низините. Сиреч — познаваше света. Кой бяхме за него ние с Грай? Какво можехме да

знаем — незрящо момче и свъсено девойче, отгледани сред суеверия и мизерия сред безплодните планински ферми, които така гордо наричахме наши владения? Той ни подтикна, някак полека и неусетно, да говорим за огромните сили, които притежаваме, но докато му разправяхме, виждаше само голташкия труден живот, който водим, жестоката бедност, уродливите изпосталели обитатели на фермите, виждаше невежеството ни за всичко отвъд пределите на нашите хълмове и си казваше: да бе, какви пък страшни сили могат да владеят тези нещастници!

Точно от това се страхувахме с Грай, когато ни напусна и продължи за Геремант. Измъчвахме се от мисълта, че може още да е там, жив, но поробен, с нозе, усукани като тирбушони, с чудовищно променено лице, за забавление на Еррой — дори истински сляп, а не като мен. Защото Еррой не би търпял надменното му поведение, нито обидните думи, дори час.

Постарах се да го държа настрана от баща ми, особено когато започваше да говори необмислено, но само защото търпението на Канок бързо се изчерпва и защото винаги е в лошо настроение, а не защото се страхувах, че ще използва дарбата си, за да навреди. Той и без това не обръщаше особено внимание нито на Еммон, нито на никого. Откакто умря мама, умът му бе погълнат от скръб, гняв и злоба. Болката изсмукваше силите му, жаждата за мъст го бе обсебила изцяло. Грай, която познаваше всички гнезда из околностите, веднъж бе видяла орел мършояд да отглежда двете си мънички сребропухести орлета, след като майка им била убита от местен фермер. Така изглеждаше и баща ми.

За нас двамата с Грай Еммон беше истинско съкровище, ярко създание, озарило мрака на нашето ежедневие. Засищаше глада ни. Глада, който постоянно ни измъчваше.

Така и не ни разказа нищо за Низините. Когато го питах разни неща, отвърщаше с шега или подхвърляше нещо неясно. Сигурно в предишния му живот имаше много неща, за които не му се щеше да ни разправя, пък и не беше нито внимателен наблюдател, нито добър разказвач, каквато например е Грай, когато играеше ролята на мои очи. Тя умее да опише как точно изглежда новото ни теленце — синкавата козина и кръглите коленца, и малките козинести зачатъци на рогца, та почти имаш усещането, че го виждаш. Но когато помолих Еммон да ни

разкаже за град Дерисова вода, той само изломоти, че градчето не било нищо особено, а пазарът — скучен. Ала аз знаех, защото мама ми бе казвала, че в Дерисова вода има високи червеникави къщи и тесни улички, които се изкачват стръмно нагоре или се спускат лъкатушно към пристанището и кея, на който се събират лодки и кораби от цялото поречие, че има птичи пазар и рибен пазар, пазар за подправки и благовония и мед, пазар за стари дрехи и пазар за нови, и голям грънчарски панаир, на който идват хора от горното и долното поречие на река Тронд и дори от далечните брегове на океана.

Може би Еммон бе ударил на камък в опитите си да открадне нещо в Дерисова вода.

Каквато и да бе причината, той предпочиташе да ни задава въпроси и да ни слуша излегнат — най-вече мен. Винаги съм готов да разправам разни неща, само да се намира слушател. Грай е по-склонна да мълчи и да слуша, но Еммон умееше да я изважда от това състояние.

Съмнявам се дали си е давал сметка какъв късметлия е бил, че ни намери, но със сигурност ни бе благодарен, задето му дадохме подслон през суровата дъждовна зима. Съжалявал ни е. Било му е скучно, без съмнение. Освен това го глождеше любопитство.

— И какво толкова страшно умее онзи тип в Геремант? — попита ме веднъж насмешливо, колкото и да се мъчех да го убедя в истинността на думите си. Но има неща, за които не бива да се говори, дори между хора надарени. Някак неестествено е да се обсъждат такива работи на глас.

— Тяхната наследствена дарба се нарича усукване — отвърнах неохотно.

— Усукване? Сучат вълна ли?

— Не — рекох, беше ми трудно да подбирам думите. — Усукват хора.

— Как така? Какво им усукват?

— Ръцете и краката. Вратовете. Телата. — Извих тяло, за да покажа как, но се притеснявах от темата. После продължих: — Нали видя стария Гунен, дърваря, дето живее на Нобов хълм? Вчера го подминахме на коларския път. Грай ти го показва.

— А, оня прегърбения, дето куцаше ли?

— Брантор Еррой му го е направил.

— Прегърбил го е така? И защо?

— За наказание. Хванал го да събира дърва в Герейската гора.

Еммон помълча, после подметна:

— Може да е ревматизъм.

— Гунен тогава е бил съвсем млад.

— Значи ти самият не знаеш какво се е случило.

— Не зная — признах малко раздражено, че не ми вярва. — Но той знае. И баща ми също. Гунен му е разказал. Твърдял, че не е бил в Геремант тогава, а в нашата гора, макар и близо до границата. Брантор Еррой го видял и извикал, Гунен се изплашил и хукнал с наръча дърва на гърба. Паднал. Когато се опитал да стане, гърбът му бил усукан и превит, както е сега. Жена му казва, че всеки път, когато става от леглото, квичи от болка.

— И как му го е направил бранторът?

Еммон бе научил тази дума от нас — каза, че не я бил чувал в Низините. Брантор означава господар или господарка на владение, тоест старейшина, най-надарения в целия род. Баща ми е брантор на Каспромонт. Майката на Грай е брантор на раддмонтските Барреви, а баща ѝ е брантор на Роддови от същото владение. Ние сме техни наследници, техните малки орлета.

Поколебах се как да отговоря на въпроса на Еммон. Този път не долових насмешка в тона му, но не знаех дали е редно изобщо да му разказвам за силата на дарбата.

Вместо мен отговори Грай.

— Сигурно като го е погледнал — рече с тих глас. В слепотата ми гласът ѝ винаги предизвикваше усещането за лек полъх сред листата на дърво. — Освен това го е посочил с лявата си ръка, или с пръст, и може би е произнесъл името му. След това е добавил една-две думички. И готово.

— Какви думички?

Грай мълчеше, може би бе вдигнала рамене.

— Не владее дарбата на Гересови. Не знаем как действа.

— Кое как действа?

— Дарбата им.

— Добре де, в такъв случай как действа вашата дарба? — попита Еммон и този път със сигурност не се подиграваше. Долових в гласа му нарастващо любопитство. — Има ли нещо общо с лова?

— Барреви владеят призоваването — рече Грай.

— Призоваване? Какво призовавате?

— Животни.

— Елени? — След всеки въпрос настъпваше кратка пауза — колкото едно кимване. Представих си как Грей свежда глава, със затворени очи. — Зайци? Диви свине? Мечки? Добре де, ако повикаш мечка, после какво?

— Ловецът я убива. — Тя помълча. — Но аз не призовавам за ловци.

Този път гласът ѝ не бе полъх сред листа, а вятър, виещ сред канари.

Нашият нов приятел, изглежда, не разбра какво има предвид, но личеше, че гласът ѝ е поохладил ентузиазма му. Вместо да продължи разговора с нея, той се обърна към мен:

— А ти, Оррек, каква дарба имаш?

— Същата като баща ми — рекох. — Дарбата на Каспрови се нарича разваляне. Но не мога да ти кажа нищо за нея. Прощавай.

— Ти прости, че съм недодялан, Оррек — рече Еммон след кратка пауза и гласът му бе топъл, любезен и мек, какъвто е на хората от Низините, като гласа на мама, и очите ми се напълниха със сълзи под клепачите и превръзката.

Двамата с Грай разпалиха огъня. Усетих топлината му върху краката си и ми стана добре. Седяхме до голямото огнище в южния ъгъл, където каменните скамейки са вградени навътре в комина. Беше студена януарска вечер. Вятърът в комина ухкаше като огромен бухал. Предачките се бяха настанили от другата страна на огъня, където светлината е по-силна. Подхвърляха по някоя дума или припяваха тъжните си песни, а ние тримата в ъгъла продължавахме да говорим.

— Добре де, а какво ще кажете за другите? — попита неусмиримият Еммон. — Поне за тях можете да ми разкажете, нали? За останалите брантори в техните каменни кули, дето трябва да са като тази? В техните владения? Какви сили владеят те? Какви са дарбите им? С какво всяват страх?

Отново едва доловимото усещане за недоверие, което ме дразнеше.

— Жените от кордемантския род умеят да ослепяват — казах. — А също да оглушават и да отнемат речта.

— Ама че гадно — рече той и за миг имах чувството, че съм го впечатлил.

— Някои от кордемантските мъже притежават същата дарба — добави Грай.

— Грай, баща ти, бранторът на Родд — той има ли дарба, или само майка ти?

— Роддови владеят дарбата на ножа — отвърна тя.

— Която е?

— Працат омагьосан нож право в сърцето, прерязват гърлото или убиват по друг начин всеки, когото виждат с очите си.

— В името на всички синове на Хорм, ама това е страхотен номер! Великолепна дарба! Надявам се, че си наследила майка си?

— Така е — потвърди Грай.

Той продължаваше да ни придумва и не можах да удържа на изкушението да му разкрия силите на моите роднини. Така че му разказах за Олмови, които могат да разпалят огън на всяко място, което посочат или погледнат, за Галлемови, дето местят тежки предмети с дума и жест, дори сгради и хълмове, и за Морганови, чийто взор е обърнат навътре, та познават мисли, макар че според Грай можели да видят само ако в човека се спотайва болест или недъг. И двамата бяхме единомислени обаче, че е притеснително да имаш Морганови за съседи, макар и да не са опасни; сигурно заради това те живееха доста далеч, отвъд долчинките на север, и никой не знаеше почти нищо за тях, освен че отглеждат добри коне.

След това му разказах онова, което бях чувал за големите владения — Хелвармант, Тибромант и Боремант, и за Карантагските старейшини в планините на североизток. Хелварови се славеха с уменията да пречистват, което е сродно на дарбата на нашия род, но не казах нищо повече за това. Дарбите на Тиброви и Борреви се наричат повод и метла. Обитателите на Тибромант могат да ти отнемат волята и да те накарат да следваш тяхната, и това е повод. Боремантска жена пък ще ти вземе ума и ще те превърне в безмозъчен идиот, неспособен да произнесе и думичка, и това е метлата. И всичко това, както и останалите заклинания, се върши само с поглед, дума и жест.

Но и ние като Еммон само бяхме чували за тези дарби. Нито един от могъщите родове не се смесваше с хора като нас, от малките владения; всъщност те изобщо не идваха в Предпланинието.

— Значи воювате с ножове, огън и прочее — рече Еммон. — Сега разбирам защо живеете така разпръснати. А тези хора от западните райони, за които разправяте, дето имали голямо владение, Дръмант, нали така? Какво умее техният брантор? Ще ми се да го зная, преди да се срещна с него.

Мълчах. Вместо мен отвърна Грай.

— Брантор Огге владее дарбата на бавната смърт.

Еммон се разсмя. Не знаеше кога да сдържа смеха си.

— А, това вече лошо — рече. — Какво пък, май дарбата на онези, дето надзъртат в човека и знаят какво му е, ще се окаже най-полезна.

— Не и срещу нападение — казах.

— И все така ли воювате помежду си във вашите владения?

— Разбира се.

— За какво?

— Ако не се биеш, ще те поробят и ще сложат край на рода ти. — Отнесох се малко надменно към невежеството му. — Затова ги има дарбите, силите — за да можеш да защитаваш владенията си и да пазиш рода си чист. Ако не можем да се опазим, ще изгубим дарбите си. Други родове ще ни претопят, даже обикновени хора, като калуците... — Сепнах се. Не биваше да използвам тази дума, презрителен израз за хората от Низините, за лишените от дарба, дума, която никога не бях произнасял на глас. Майка ми беше калук. Така я наричаха в Дръмант.

Чух как Еммон ровичка с пръчка в огнището; след малко каза:

— Значи тези сили, тези дарби, се предават по наследство — от баща на син, както се предава, да речем, чипият нос?

— И от майка на дъщеря — добави Грай, след като аз не отговорих.

— И всички вие трябва да се жените за роднини, за да запазите дарбата? Ясно. Дарбата умира ли, ако не намерите подходящ братовчед?

— Това не е проблем за Карантагови — отвърнах. — Тук земята е богата и владенията са големи, с много хора. По нашите земи бранторите възглавяват десетина и повече семейства от един род. Под нас обаче родовете са малки. Дарбите отслабват и линейт, ако има

твърде много бракове извън рода. Но силната дарба винаги се запазва. От майка на дъщеря, от баща на син.

— Значи фокусите с животни са ти наследство от майка ти, бранторката? — Смешната форма за женски род прозвуча нелепо. — А дарбата на Оррек е от брантор Канок.

Тепърва мисля да поразпитам за нея. Оррек, кажи ми сега, след като знаеш, че те питам съвсем приятелски, ти сляп ли си се родил? Или са те ослепили онези магьосници от Кордемант при някое нападение, или по друга причина?

Не знаех нито как да заобиколя въпроса, нито как да скрия истината.

— Не — рекох. — Баща ми ми затвори очите.

— Баща ти! Баща ти ти е отнел зрението?

Кимнах.

2

Да разбереш, че животът ти е история, по средата му е нещо, което със сигурност помага да го живееш добре. Не е мъдро обаче да си мислиш, че знаеш как ще продължи или как ще свърши. Такива неща стават известни едва след края.

И дори когато историята приключи, дори когато се окаже, че е животът на някой друг, на някой, живял преди стотици години, някой, чиято история съм чувал отново и отново, докато я слушам, непрестанно се страхувам, сякаш краят ми е непознат, и така аз живея в историята и тя живее в мен. Хубав начин да надхитриш смъртта. Защото историите са това, на което смъртта смята, че слага края. Изглежда, не може да разбере, че те свършват чрез нея, но не свършват в нея.

Историите на други хора могат да станат част от твоята, дори нейна основа, подпорите, върху които тя се гради. Така е с историята на баща ми за Слепия брантор, и пак неговата история за нападението срещу Дънет, и историите на майка ми за Низините и за времето, когато царувал Къмбело.

Когато си спомням за моето детство, си спомням Каменната къща, огнището, край което седя, калния двор и пометените обори на Каспромат, кухнята, където майка ми чисти боб, или как двамата седим при огъня в стаята в кръглата кула. Спомням си как скиторя из околностите с Грай, спомням си света, в който всички истории са без край.

Дебел тежък жезъл от тис, грубо издялан, но полиран на дръжката от дълга употреба, виси на стената до вратата на Каменната къща, в тъмния коридор: жезълът на Кадард Слепия. Забранено е да го пипаме. Докато бях малък, ми се струваше огромен. Обичах да се прокрадвам до него и да го докосвам, треперех от страх и възбуда, защото беше нередно и защото жезълът бе олицетворение на загадките.

Мислех, че брантор Кадард е бил баща на баща ми, защото дотам се простираха познанията ми върху нашата история. Знаех, че името на дядо ми е било Оррек, тъй като бях кръстен на него. И тъй, в мислите ми баща ми имаше двама бащи. Това малко ме объркваше, но и го намирах за интересно.

Бях в конюшните с баща ми и се грижех за конете. Той не поверява конете си на своите помощници и започна да ме учи как да се грижа за тях още когато бях на три. Бях се покатерил на едно столче и прокарвах чесалото през зимната козина на една дореста кобила. Попитах баща ми, който почистваше високия сив жребец в съседното отделение:

— Защо си ме нарекъл само на единия от бащите си?

— Имам само един баща, на когото да те нарека — рече той. — Като всеки уважаван човек. — Не се смееше често, но виждах, че сега се подсмивва.

— Тогава кой е бил брантор Кадард? — Намерих отговор в мига, когато зададох въпроса. — Баща на баща ти, нали?

— Баща на бащата на бащата на моя баща — отвърна Канок през облака от зимна козина, прах и изсъхнала кал, който се вдигаше от гърба на жребеца.

Не спирах да скубя и дърпам с чесалото и бях възнаграден със сърбеж в очите, устата и носа и петно от ярка бяло-червена пролетна козина, голямо колкото дланта ми, на гърба на Пъстра, а също и с доволно пръхтене. Пъстра беше като котка — ако я галиш, се отърква в теб. Избутах я настрани, колкото ми бяха силите, и продължих работа, мъчех се да разширя яркото петно. Бащите бяха нараснали неимоверно, дори не можех да ги запомня.

Този, когото имах в момента, заобиколи отпред и се изправи срещу мен, бършеше очите си. Продължавах да работя, но само се фуках, защото прокарвах гребена на твърде дълъг участък, за да върши някаква работа. Баща ми обаче се престори, че не го забелязва.

— Кадард е притежавал най-великата дарба на нашия род, както и сред всички останали в западните хълмове — каза той. — Най-великият дар, който някога сме получавали. Оррек, каква е дарбата на нашия род?

Спрых да работя, слязох от столчето внимателно, тъй като бе прекалено високо за мен, и се изправих срещу баща ми. Застинах

неподвижно, извърнат към него — правех го, откакто се помнех, щом чуех да произнася името ми.

— Нашият дар е развалянето — рекох.

Той кимна. Винаги беше много внимателен с мен. Никога не съм се страхувал, че ще ми направи нещо. Да му се подчиняваш бе едновременно трудно и безкрайно приятно. Одобрението му беше най-голямата награда.

— И какво означава това?

Отвърнах, както ме беше учил:

— Това означава, че владеем силата да разваляме, да погубваме, да разрушаваме.

— Виждаш ли си ме да прилагам тази сила?

— Видях те веднъж, когато строши една паница.

— Виждаш ли си ме да използвам силата срещу жива твар?

— Видях веднъж как накара една върбова пръчка да омекне и да почернее.

Надявах се да спре, но бяхме далече от края на въпросите.

— Виждаш ли си да я използвам срещу живо същество?

— Видях те как направи... да умре един плъх.

— И как умря? — попита баща ми с тих, поомекнал глас.

Беше през зимата. В нашия двор. Един млад плъх се бе напъхал в кацата с дъждовна вода и не можеше да издраци. Даре метачката го зърна първа. Баща ми ме повика: „Ела тук, Оррек. Стой мирно и гледай“. И аз заставах до него и гледах. Бях извил вратле, за да виждам по-добре плъха, който плуваше във водата, тя беше до средата на кацата. Баща ми се надвеси отгоре и втренчи поглед в животното. Сетне раздвижи лявата си ръка и произнесе нещо, или пък издиша рязко. Плъхчето изпищя, потръпна и продължи да се люшка на повърхността. Баща ми бръкна в кацата и го извади. Висеше неподвижно в пръстите му, безформено, и хем приличаше, хем не приличаше на мокър плъх. Гледах опашката му, мъничките зъбки и ноктите. „Пипни го, Оррек“ — нареди баща ми. Докоснах го. Телцето бе съвсем меко, лишено от кости, като натъпкано с месо черво. „Развалих го“ — рече баща ми, без да сваля очи от моите, и тогава за първи път се изплаших от тези негови очи.

— Ти го развали — отвърнах сега в конюшнията, с пресъхнала уста, изплашен от очите на баща ми.

Той кимна и каза:

— Защото владее тази сила. Както ще я владееш и ти. И докато расте в теб, ще те учи как да я използваш. Как се прилага силата?

— С око, ръка, дъх и воля — отвърнах, както ме беше научил.

Той кимна, доволен от отговора. Поуспокоих се малко, но той ме гледаше все тъй втренчено. Изпитът не беше приключил.

— Погледни тази топка косми, Оррек — рече той. Малка топка кални конски косми се въргаляше в краката ми на почернялата слама. Бях я смъкнал с чесалото от гърба на кобилата. Помислих си, че баща ми ще ме сгълчи, задето съм измърсил пода.

— Погледни я. Гледай само в нея. Не отмествай поглед. Подчиних се.

— Сега мръдни с ръка... ето така. — Той застана зад мен и премести лявата ми ръка бавно, докато пръстите не посочиха топката. — Дръж така. А сега повтаряй след мен. С дъха си, не с глас. Кажй това. — Той прошепна нещо, което нямаше никакъв смисъл, поне за мен, и аз го повторих шепнешком, държах ръката си тъй, както я бе нагласил, и не откъсвах поглед от косматата топка.

За миг нищо не помръдваше, всичко бе застинало. После Пъстра въздъхна и пристъпи с копита и чух как през вратата нахлува вятър. Косматата топка на пода помръдна.

— Тя помръдна! — извиках.

— Вятърът я премести — рече баща ми. Говореше меко и на устните му трептеше усмивка. Той се изправи решително и разкърши рамене. — Ще почакаме малко. Още не си на шест.

— Ти го направи, татко! — предложих, все още гледах топката от косми. Бях едновременно възбуден и ядосан. — Ти я развали!

Не го видях нито да помръдва, нито чух да казва нещо. Изведнъж топката се разплете, превърна се в прашно облаче и накрая на пода имаше само няколко дълги червеникави косъма.

— И ти ще владееш един ден тази сила — рече Канок. — Защото я има в кръвта ни. Но Кадард е бил по-силен от мен. Седни тук. Достатъчно си голям да ти разкажа неговата история.

Настаних се върху столчето. Баща ми се подпря на рамката на вратата, мършав, върлинест мургав мъж, босоног под плътната черна планинска фустанела и палтото, с блеснал поглед под маската от мръсотия. Ръцете му също бяха мръсни, но бяха силни, чудесно

изваяни ръце, излъчващи увереност. Говореше тихо, но гласът му се чуваше надалеч.

И тогава ми разказа историята на Кадард Слепия.

— Кадард проявил дарбата си по-рано от всички останали в рода, дори от децата в големите карантагски фамилии. На три можел да разваля играчките си само с един поглед и да развързва възел с очи. На четири използвал дарбата си срещу куче, което го нападнало, и го убил. Така, както аз убих плъхчето.

Той млъкна и изчака да кимна, за да потвърдя, че го слушам внимателно.

— Слугите се страхували от него, а майка му казала: „Може волята му да е на дете, но той вече е опасен за всички, дори за мен“. Била жена от нашия род, двамата с мъжа ѝ Оррек били братовчеди. И той я послушал. Завързали очите на момчето и оставили превръзката цели три години, за да не може да прилага силата на погледа си. През това време не спирани да го обучават и наставляват. Така, както те уча аз. Той се оказал даровит ученик. Наградата за послушанието му била да може да вижда отново. И той много се стараел, използвал огромната си дарба само за да се тренира за неща, от които да има полза. Само на два пъти в младежките си години показал какво може. Веднъж, когато бранторът на Дръмант прекарвал добитък от едно владение в друго, го поканили в Каспромонт и го довели да види как момчето, тогава дванайсетгодишно, разваля ято диви гъски. С един поглед и жест Кадард ги свалил от небето. Направил го с усмивка, сякаш за развлечение на посетителя. „Остро око има“ — бил коментарът на Дръм. След което спрял да краде кравите ни. По-късно, когато Кадард бил на седемнайсет, карантагите пратили насам бойна дружина, водена от тибромонтския брантор. Тръгнали да отвличат мъже и жени, за да ги ползват при разчистването на нови ниви. Нашите хора дотичали в Каменната къща, изплашени, че ще бъдат заробени от повода и принудени да последват брантора и да издъхнат от работа, лишени от всякаква воля освен тази, която им налага той. Оррек, бащата на Кадард, се надявал, че ще удържат на обсадата тук, в Каменната къща, но без да му казва какво е намислил, Кадард излязъл навън. Сам. Минал през гората, издебнал един планинец, сетне още един, погледнал ги и ги развалил.

Спомних си плъхчето. Меката торбичка от козина.

— Изчакал другите планинци да открият трупове. Сетне развял бяло знаме и се спуснал към тях в долината. Спрял на известно разстояние и се провикнал: „Аз бях този, който го стори, от разстояние като това“. Викал им от другия склон на тясна долина, а те се спотайвали зад едни големи камъни. „Тези камъни няма да ви скрият“ — добавил той и разрушил един от камъните на склона. Онзи, зад който се спотайвал тибромантският брантор. Камъкът се разтресъл и се разпаднал на прах. „Очите ми са силни“ — извикал Кадард.

Почакал да отговорят. Тибро казал: „Имаш силен поглед, Каспро“. „За ратаи ли дойдохте тук?“ — попитал ги Кадард. „Да, нужни са ни помощници“ — отвърнал другият. „Ще ви дам двама от нашите, но ще са слуги, а не роби, не искам да им слагате повода“. Бранторът се надигнал. „Щедър дар — рекъл. — Ще приемем подаръка и условията ти“. Тогав Кадард се върнал в къщата и извикал двама млади селяни от нашето владение. Отвел ги при планинците и им ги предал. На изпроводяк рекъл на Тибро: „Връщай се в земите си и няма да те преследвам“. Те си тръгнали и от този ден откъм Карантаг не последвало нито едно нападение. А Кадард получил прозвището Силното око.

Млъкна и ме остави да обмисля чутото. Когато вдигнах глава, видях, че чака дали ще попитам нещо. Това ме поуспокои и запитах:

— Онези млади селяни искали ли са да ходят в Тибромант?

— Не — отвърна баща ми. — Кадард също не е искал да ги праща да служат на друг господар. Но когато покажеш сила, трябва да проявиш и щедрост. Това е много важно. Запомни го. Повтори какво казах.

— Важно е, когато покажеш сила, да проявиш и щедрост.

Баща ми кимна в знак на одобрение и повтори:

— Да, да проявиш щедрост. — Каза го някак суховато. — Минало се време и старият Оррек се преместил заедно с жена си и някои от роднините в Предпланинието и оставил Каменната къща на сина си Кадард, който сега бил брантор. И владенията ни процъфтявали. В онези дни сме имали хиляда овце, така поне разправят. Белите ни като сметана говеда се прочули надалеч. Идвали хора от Дънет и Данер, за да плащат добри пари за тях. Кадард взел за Семедан от Барревия род в Дръмант и вдигнал голяма сватба. Дръм я искал за един от синовете си, но Семедан му отказала въпреки

богатствата му и се омъжила за Кадард. На празненството дошли хора от всички владения на Запада.

Канок млъкна. Кобилата извъртя глава към нас, изпръхтя и се отърка в мен, шляпаше с опашка.

— Семедан притежавала дарбата на своя род. Излизала с Кадард на лов и призовавала елени, лосове и диви прасета. Родила им се дъщеричка, Ассал, и син, Канок. Всичко вървяло добре. Но след няколко години ги сполетяла лоша зима и горещо, сухо лято, тревата за добитъка не достигала. Дапаст налегнала белите крави. Най-добрите животни измрели за едно лято. Хората във владението също боледували. Семедан родила мъртво дете и дълго след това не се вдигала от постелята. А сушата продължила през следващата година, и през следващата. Нещата потръгнали на зле. Но Кадард бил безпомощен. Защото тези неща били извън силата му. Само гневът му растял.

Гледах внимателно лицето на баща ми. Виждах там мъка, гняв и тъга. Очите му бяха извърнати към онова, за което ми разказваше.

— Нашето нещастие направило хората от Дръмант нагли и те отново взели да се навъртат по тези земи и да крадат и плякосват. Откраднали няколко добри коне от западните пасища. Кадард тръгнал след конекрадците и ги застигнал на средата на пътя за Дръмант. Толкова бил ядосан, че не успял да овладее гнева си и ги убил и шестимата. Един от тях се оказал племенник на дръмантския брантор. Дръм не можел да поиска кръвна отплата, защото хората му дошли да крадат, откраднатите коне били с тях. Но между нашите владения се възцарила омраза.

— След тази история хората започнали още повече да се боят от гнева на Кадард — продължи баща ми. — Когато някое куче отказвало да му се подчини, той го развалял. Пропусне ли при стрелба на лов, ще унищожи всички храсталаци в околността и ще остави само черни пепелища. Пастир веднъж го заприказвал грубо и в гнева си той накарал да се сгърчи и едната му ръка да изсъхне. Децата бягали, щом зърнат сянката му... Лошите времена подклаждат дрязгите. Кадард помолил жена си да отиде с него на лов, за да примамва плячката. Тя отказала, с оправданието, че не се чувства добре. „Ще дойдеш — наредил й той. — Трябва да улова нещо, че няма и къс месо в къщата“. „Тръгвай — отвърнала тя. — Но аз няма да дойда с теб“. Обърнала му

гръб и се отдалечила заедно с прислужничката, дванайсетгодишно момиче, което много обичала. Заслепен от гняв, Кадард се изпречил на пътя им и викнал: „Ще сториш каквото ти казвам!“ Погледнал момичето, мръднал с ръка, прошепнал нещо и го поразил. То се строполило на място и издъхнало мигом. Семедан извикала, коленичила до детето и видяла, че е мъртво. Тогава се изправила и се обърнала към Кадард. „Не посмя ли да посегнеш на мен?“ — попитала с презрение в гласа. И в гнева си той ударил и нея. Всичко това станало пред очите на останалите в къщата. Децата се разплакали и се опитали да изтичат при майка си, жените ги задържали. А Кадард отишъл в стаята на жена си и никой не посмял да го последва. Още щом осъзнал какво е направил, разбрал и какво трябва да стори. Вече не вярвал, че е в състояние да владее дарбата си. И затова сам се ослепил.

Първия път, когато Канок ми разказа тази история, не уточни как се е ослепил Кадард. Бях твърде малък, прекалено объркан и изплашен от чутото, за да го попитам или да си обясня сам. По-късно, когато пораснах, попитах дали Кадард е използвал нож. Не, отвърна Канок. Използвал дарбата си, за да развали своята дарба.

Между вещите на Семедан имало и стъкло огледало в сребърна рамка, във формата на скачаща съомга. Търговците, които идват от Дънет или Данер, за да купуват добитък и вълна, носят понякога със себе си подобни вещи и украшения. В първата година от брака им Кадард разменил един бял вол за огледалото, за да зарадва младата си жена. Сега го взел и погледнал в него. Видял очите си. С ръка, дъх и воля ги поразил. Огледалото се строшило, а той ослепял.

Никой не му търсил отговорност за убийството на жена му и момичето. Макар и сляп, той продължил да бъде брантор на Каспромонт и обучил сина си Канок да владее силата. После Канок станал брантор, а Кадард Слепия отишъл в планинските ферми и прекарал остатъка от дните си сред пастирите.

Никак не харесах тази тъжна и малко страшна история. Първия път, когато я чух, побързах да я прогоня от ума си. Харесваше ми само първата част, за момчето с могъщата дарба, което можело да изплаши дори собствената си майка, и за храбрия юноша, прокудил врага и спасил владенията си. Когато излизах сам сред хълмовете, винаги си представях, че съм Кадард Силното око. Стотици пъти предизвиквах изплашените планинци, за да им обявя: „Аз направих това от цяла

миля разстояние!“ — сетне разбивах канарата, зад която се спотайвах, и ги натирвах да си вървят. Спомнях си как баща ми бе нагласил лявата ми ръка и опитвах отново и отново да повтора жеста и думите, втренчил поглед в някой камък, но все не можех да си спомня точното заклинание, което бе произнесъл. „С дъх, не с глас“ — бе казал той. Имах усещането, че е на върха на езика ми, че трепти върху устните ми, но не сполучвах да го оформя. Отказвах се всеки път, когато стигах до тази част. Сетне, изгубил търпение, издавах някакъв безсъдържателен звук и си представях как камъкът помръдва и се разпада на малки парчета, а планинците треперят пред мен, докато им казвам: „Имам силни очи“.

Понякога доближавах камъка и си въобразявах, че виждам някое и друго отчупено парче, или пукнатина, които ги е нямало преди.

Омръзнеше ли ми да съм Кадард Силното око, се превръщах в някое от момчетата, които бе дал на планинците. Измъквах им се с някой хитроумен и лукав ход, отървавах се от преследвачите си или ги отвеждах в затънтено място, което не познавах добре, а после се прибирах в Каспромонт. Не си задавах въпроса защо ще иска един слуга да напусне Тибромонт и да се върна в бедния Каспромонт. Това ми се струваше напълно обяснимо — малко момче, което иска да се върне у дома. Нашите селяни и пастири живееха добре и това, което ги задържаше във владението, не бе силата, която притежаваше бранторът. Напротив, тази сила ги пазеше. Страхувах се от това, което не познавах, и навярно по тази причина не напускаха домовете си. Ала аз знаех къде ще ида, ако бъда отвлечен от врагове и после избягам. Знаех, че няма друго място в Предпланинието и на целия свят, за който ми бе разказвала майка ми, което да обичам така, както обичах голите хълмове и редките горички, скалите и мочурливите долини на Каспромонт. И сега мисля така.

3

Другата незабравима история, която ми разказа баща, ми, е за нападението срещу Дънет и нея я харесвам цялата, заради щастливия ѝ край. Понякога дори си мисля, че тя свършва с мен.

Баща ми бил млад и си търсел жена. В Корде и Дръм имало хора от нашия род. Дядо ми положил усилия да поддържа добри отношения с Кордеви и да заличи враждата между Кастрови и Дръмови, като не встъпвал в никакви съюзи срещу тях, нито позволявал на хората си да им крадат добитъка, защото се надявал някой ден синът му да си избере жена от тях. Нашата дарба се прехвърля от баща на син, но никой не се съмнявал, че жена от същия род само би я заздравила. И тъй като из владенията нямало подходяща кандидатка, погледът ни бил обърнат към Кордемант, където имало неколцина млади мъже и само една неомъжена жена. Била с двайсет години постара от Канок. Такива бракове ставали често — всичко в името на това да се „запази дарбата“. Но Канок се двоумял и преди Оррек да го принуди, брантор Огге от Дръмант поискал жената за най-малкия си син. Кордеви били под властта му и не могли да откажат.

Оставали само дръмантските Каспрови да предложат невеста от същия род. Там имало две девойки, които изглеждали подходящи, но им трябвали още няколко години до зрелост. Инак с радост щели да ги омъжат за човек от рода. Ала старата вражда между Дръмови и Каспрови още тлеела в душата на брантор Огге и той отхвърлил предложението на Оррек, присмял се на желанията му и омъжил девойките — едната на четиринайсет, другата на петнайсет — за един селянин и един ратай.

Това било оскърбление не само за девойките, но и за целия род, от който произхождали, и по-лошо — заплашвало да отнеме от силата на нашата дарба. Малцина във владенията одобрявали постъпката на Огге. Едно е честно съревнование между силите, съвсем друго — да им се посяга по този начин. Но Дръмант е силно владение и брантор Огге постъпвал както намери за добре.

И тъй, за Канок нямало подходяща жена от Каспрови. Както той сам ми каза: „Огге ме спаси от старицата в Кордемант и нещастните изплашени момиченца в Дръмант. И тогава рекох на баща ми, че ще ида сам да си потърся невеста“.

Оррек помислил, че има предвид някое от малките владения в долината или може би на север в Моргамант, където освен с хубави коне се славят и с красиви жени. Но Канок таял далеч по-дръзка мисъл. Събрал дружина от млади фермери от Каспроманти, взел двамина Каспрови от Кордемант и един от Роддови, всичките запалени от идеята да попътуват по широкия свят. Срещнали се една майска утрин на кръстопътя под Стръмнината и поели през тесния проход право на юг.

От седемдесет години никой не бил нахлувал в Низините.

Фермерите носели дебели кожени елечи и бронзови шлемове, копия, тояги и дълги кинжали, в случай че се наложи да се пусне нечия кръвчица. Хората от нашия род пък били издокарани с черни вълнени фустанели и къси палта, босоноги и гологлави, с разпуснати или вързани на топка отзад дълги коси. Нямали други оръжия освен ловни ножове — и очите си.

— Когато видях каква сме сила — продължи Канок, — ми се дощя да идем да откраднем коне от Морганови. Защото колкото и страховито да изглеждахме, конете ни хич ги нямаше. Аз яздех Крал. — Крал беше бащата на Пъстра, едър червеникав кон, едва си го спомнях. — Тернок обаче беше на една впрегатна кобила с увиснала бърна, а Балто яздеше някакво полусляпо дръгливо пони. Имахме и няколко мулета — водехме ги на въжета, за да натоварим на тях плячката.

Той се разсмя. Винаги се развеселяваше, когато разправяше разни истории. Представих си малкия им отряд: навъсените младежи с блеснали въодушевено очи се спускат на върволица по каменистите пътеки през прохода, слизат в света, който се простира в подножието на планините. Зад тях се издига връх Айрн — виждат го всеки път, когато извърщат очи назад — и Барик с неговите сивкави острозъбести канари, и над всичко това белоснежният исполински Карантаг.

А отпред — докъдето поглед стига — зелени тревисти хълмове — „зелени като берил“, както казваше баща ми, докато се унасяше в спомени за онези богати, но безлюдни земи.

През първия ден не срещнали никого, нито човек, нито крава или овца, само пъдпъдъци и реещ се в небето сокол. Хората от Низините оставили този пуст район като преграда между владенията си и тези на планинците. Цял ден яздила дружината, но с бавен ход, заради немощното пони на Барто. Чак в късната сутрин на следващия ден зърнали стадо овце и десетина кози из оброчените с каменни огради хълмове, после далечна ферма и една воденица в някаква тясна речна долина. Пътеката се разширила до коларски път, после станала широк друм, който вървял между разорани ниви, и накрая пред тях изникнали димящите комини и червените покриви на град Дънет, издигнат на огрян от слънцето хълм.

Не зная как си е представял баща ми нападението — внезапен свиреп набег на воители, нахвърлящи се върху изплашените граждани, или внушаваща страх кавалкада по улиците, подсилена от заплахи и намеци за страховитите сили на отряда. Каквото и да си е мислел, когато стигнали, влезли в града, но не в галоп, не с кръсъци и размахани оръжия, а спокойно, в добър боен ред. Почти незабелязано се смесили с тълпите, стадата добитък и конете и каруците, прииждащи заради пазарния ден, и скоро стигнали централния площад и пазарището, а там някой се сетил какви са и хората започнали да викат; „Планинци! Магъосници!“ Едни побягнали извън града, други се залостили в къщите, търговците се хвърлили да прибират стоката си, настъпила паника и се възцарила страшна бъркотия, преобръщали се сергии, хора и животни се оплитали в чергилата, изплашени коне подскачали и цвилели, мучали крави, а каспромонтските фермери подсилвали гюрултията, като размахвали оръжия и надавали бойни викове. И тогава Канок се провикнал, но не към гражданите, а към хората си, и ги заплашил, че ако не се усмирят, той ще го направи със силата си. Накарал ги да се струпат около него и те се приближили неохотно, защото вече били награбили плячка — един бил отмъкнал копринен шал, друг бакърено котле.

— Дадох си сметка — обясни баща ми, — че започне ли битка, сме загубени. Те бяха стотици, а ние — само шепа.

Как би могъл да знае, че градът е толкова голям и многолюден? Никога не бил виждал нещо подобно.

— Знаех, че тръгнем ли да плячкосваме по къщите, ще се разделим и ще ни избият един по един. Само Тернок и аз имахме

достатъчно силна дарба, за да нападаме и да се защитаваме. И какво можехме да вземем? Имаше толкова много неща — храна, дрехи, стоки, какво ли не! Как да натоварим всичко това? Къде да идем с плячката? Искях да си намеря жена, но не виждах как ще стане това в цялата тази бъркотия. Предусещах, че веднага щом се окопитят, ще се нахвърлят върху нас. Ето защо развях бяло знаме за преговори: надявах се, че знаят какво е това. Оказа се, че знаят. На прозорците на една голяма къща до пазарището се показаха неколцина мъже и също размахаха бели кърпи. И аз им извиках: „Аз съм Канок от каспромантикския род и имам дарбата и силата да развалям. Сега ще видите как я прилагам“. Първо ударих една от сергиите на пазара и тя се разпадна на части. Сетне се завъртях на другата страна, за да видят добре какво правя, и поразих ъгъла на една голяма каменна къща, срещу тази, от която надзъртаха мъжете. Държах ръката си изпъната, за да могат да я видят. Къщата се разтресе и няколко големи камъка изпаднаха от зидарията сред облак хоросан. „Стига, спри!“ — развикаха се мъжете. Извърнах се към тях. Бяха готови за преговори. Попитаха ме какво искам. Рекох им: „Жени и момчета“. Те се развикаха ужасено, а останалите на площада се разкрещяха: „Не! Не! Убийте магьосниците!“ Бяха толкова много, че гласовете им се извисиха като буреносен вятър. Конят ми подскочи и изцвили — една стрела го бе забърсала по хълбока. Погледнах нагоре към прозореца, от който надничаха мъжете с белите кърпи, и забелязах лъконосец, тъкмо опъваше пак тетивата. Ударих го. Тялото му се свлече като чувал от прозореца, тупна на калдъръма и се пръсна. Видях друг човек в тълпата, навеждаше се за камък, и също го поразих. Но този път се целех само в ръката. Той изпищя, изпусна камъка и парализираната му ръка увисна безпомощно. Отново се вдигна страшна врява. „Ще ударя всеки, който помръдне!“ — извиках високо. И тълпата застина.

Докато преговаряли, баща ми държал хората си до себе си. Тернок му пазел гърба. Мъжете, които излезли да говорят от името на града, се съгласили, изплашени от дарбата му, да му дадат пет жени и пет момчета за ратаи. Започнали обаче да усукват, че им трябвало време, докато платят данъка, както го нарекли, и той ги прекъснал: „Доведете жени и момчета и ние ще си изберем“. И щом вдигнал лявата си ръка, те веднага се съгласили.

Междувременно тълпата отново започнала да приижда на площада и той не можел да направи нищо, освен да чака, плувнал в пот върху потния си кон, и да шари с поглед по прозорците за други стрелци. Най-сетне докарали момчетата и момичетата. Те плачели и се дърпали, подкарвали ги с остени и камшици. Общо пет момчета, всичките под десет години, и четири жени — две полумъртви от страх слугинчета и две възрастни жени с мръсни вонящи дрехи: тях дори не трябвало да ги подкарват, защото сигурно смятали, че животът при магьосниците едва ли ще е по-лош от живота им в града. И това било всичко.

Канок решил, че едва ли ще е разумно да упорства за по-добри предложения. Колкото повече се бавели на площада, толкова по-голяма щяла да става тълпата и достатъчно било някой да го поразии със стрела, без да го види, и останалите щели да ги разкъсат на парчета.

Въпреки това не бил склонен тези търгаши да го измамат.

— Тук има само четири жени — провикнал се.

Мъжете от къщата отново започнали да спорят и да хленчат.

Нямали много време. Той пак огледал пазарището и големите къщи около него. И видял на прозореца на ъгловата къща девойка. Носела светлозелени дрехи и цветът им вече бил привлякъл вниманието му. Не се криела, а стояла на прозореца и гледала надолу към него.

— Ето тази — рекъл той и я посочи... Вдигнал дясната си ръка, но въпреки това хората се развикали изплашено.

Това го накарало да се разсмее. Той бавно насочил дясната си ръка към пребледнелите хора, преструвал се, че ще ги развали.

Вратата на ъгловата къща се отворила и девойката със светлозелената рокля излязла и спряла на стъпалата. Била дребна и слабичка. Дългата ѝ черна коса била вързана със зелена кърпа.

— Ще ми станеш ли жена? — попитал я Канок.

— Да — отвърнала тя и бавно тръгнала към него. Била с черни пантофки с връзки. Пъхнала крак в стремето, а той се навел и ѝ помогнал да се настани на седлото зад него.

— Мулетата и товарът им са ваши! — извикал на тълпата: помнел, че когато покажеш дарбата си, винаги трябва да проявиш щедрост. Било наистина великодушна постъпка, като се имала предвид

бедността му, макар че гражданите на Дънет можело да приемат това за поредната обида.

А после бавно излезли от площада, в същия ред, в който били дошли, изпратени от мрачно мълчание, минали по калдъръмените улици между надвисналите сгради и поели на север, към планините.

Така приключило последното каспроматско нападение в Низините. Нито Канок, нито жена му не минали пак по този път.

Тя се казвала Мелле Аулита. Освен зелената рокля и черните пантофки, с които я взел, имала само един малък опал на сребърна верижка на шията. Това ѝ била зестрата. Оженил се за нея четири дена след като дошли в Каменната къща. Майка му и останалите жени ѝ ушили рокля за сватбата и приготвили всичко необходимо. Брантор Оррек ги бракосъчетал в голямата стая. Присъствали всички участници в набега, както и всички жители на Каспромат и онези, които гостували тук от Западните земи — танцували и се веселили.

— И после — рекох, когато баща ми приключи историята — мама родила мен!

Мелле Аулита се родила и израсла в Дерисова вода, четвърта от петте дъщери на жреца-магистрат на общинската религия в Бендерман. Това е висок пост и жрецът-магистрат и жена му били състоятелни хора, осигуряващи на дъщерите си охолно съществуване, ала същевременно ги държали изкъсо, тъй като тамошната религия изисква от жената скромност, послушание и дисциплинираност, а непокорните били наказвани сурово. Адилд Аулита бил любвеобилен и всеотдаен баща. Най-голямата му мечта била дъщерите му да станат послушнички в Градския храм. Мелле от малка се научила да чете, пише и смята, познавала отлично историята и поезията, както и основите на градската архитектура — добра подготовка за една многоуважавана кариера. Харесвало ѝ да учи и се проявявала като даровита ученичка.

Но когато навършила осемнайсет, нещо в нея се променило, не зная какво, тя не ми казваше, само се усмихваше и почваше да говори за друго. Може би се била влюбила в някой от учителите си и се страхувала да не я корят за това. Или пък в някой младеж и се е измъквала, за да се среща с него. Не знам. Обяснението може и да е съвсем просто. Ала дори намек за скандал не можело да има, когато

ставало дума за една целомъдрена девица, посветила живота си на Градския храм и на духовната чистота. Питам се дали Мелле нарочно не е нагласила нещата така, че да се отърве от службата си в Храма. Така или иначе, пратили я при едни далечни роднини на север, в затътеното градче Дънет. Добри и загрижени роднини, които я държали изкъсо, търсели ѝ подходящ съпруг от местните родове и ѝ водели кандидатите за одобрение.

— Един от тях — разказваше тя — бе дребничко охранено мъжле с розово носле, прехранваше се от продажба на свине. Друг бе висок и слаб младеж, молеше се по един час единайсет пъти на ден. Искаше и аз да се моля с него.

И един ден погледнала през прозореца и видяла Канок от Каспромат, яхнал червеникав жребец и способен да унищожава с погледа си хора и къщи. Както той избрал нея, така и тя го избрала.

— И как накара роднините ти да те пуснат? — питах, макар да знаех отговора, но пък предвкусах удоволствието от него.

— Те всичките лежаха на пода, бяха се сврели под мебелите, за да не може магьосникът-воин да ги види и да ги унищожи. А аз им рекох: „Не се страхувайте. Защото нали е казано «девица ще спаси къщата и имота ти»“. После слязох долу и излязох навън.

— Откъде знаеше, че баща ми няма да те убие?

— Просто знаех.

Не е имала никаква представа къде отива и какво я чака, точно както и Канок, когато е слизал от Предпланинието и си е мислил, че Дънет е като някое от селата ни — няколко колиби и навеси, кошара за овцете и десетина обитатели, всичките излезли по работа или на лов. Тя пък сигурно си е представяла, че ще иде в някоя къща като тази на баща ѝ или поне че ще е като домът на роднините ѝ, скромно, чисто и уютно местенце, пълно с дечурлига и врява. Откъде да знае истината?

За хората от Низините нашите планински земи са прокълнато, забравено място, което са загърбили много отдавна. Те не знаят нищичко за нас. Ако бяха войнолюбиви, щяха да пращат от време на време по някоя неголяма армия, за да прочисти тези досадни останки от миналото, но Бендраман и Урдайл са земи на търговци, фермери, книжници и жреци — не на войници. Ето защо предпочитат да обърнат гръб на планините и да ги забравят. Дори в Дънет, казваше

майка ми, мнозина вече не вярвали в приказките за мъжете от Карантаг — за страховитите орди, които се спускат в градовете от платата, чудовища на коне, магьосници, които могат да запалят житата в полетата с едно махване на ръка и да парализират с поглед цели армии. Това било много отдавна, „когато царувал Къмбело“. Нищо такова не се случва в наши дни. Казали й, че жителите на Дънет дори изкупували гъсто мляко от планинците, преди да настъпи големият мор по животните. Заедно с него дошла и сиромашията. Горے в планините сега имало само бедни пастири, овчари и фермери, които едва свързвали двата края върху каменистата земя.

Така постепенно майка ми узнала истината, или поне част от нея.

Но според нея има много истини, поне толкова, колкото са историите за тях.

Сигурно затова всички истории, които ни разказваше, когато бяхме малки, се случваха във времето, „когато царувал Къмбело“. Младите храбри рицари-жреци, които победили дяволите, приели облика на огромни свирепи кучета, страховитите магьосници от Карантаг, говорещата риба, която предупредила за земния трус, просякинята, която имала летяща карета, изкована от лунна светлина — те всичките бяха от времето, когато царувал Къмбело. Останалите истории въобще не бяха приключенски, с изключение на една, онази, в която тя самата излизаше на пазарището. Там се кръстосваха двата разказа, там се срещаха истините.

Историите без приключения бяха по-скоро разкази за спокойния живот в едно средно по големина градче в тих район на Низините. Харесвах ги толкова, колкото и тези с приключения. Все исках да ми разправа за Дерисова вода. Струва ми се, че и тя обичаше да се унася в спомени, вероятно защото понякога й ставаше мъчно за родния дом. Беше чужда сред чужди, колкото и да обичаше семейството си и да бе обичана. Винаги радостна, засмяна, изпълнена с живот, енергична — но зная, че най-хубавите й мигове бяха, когато се сгушваше под завивките с мен и започваше някой безкраен разказ за Дерисова вода. За това как със сестрите й надничали тайно, докато баща им навличал всички корсети, подплати и наметала на жрец-магистрат и как куцукал неуверено с обувките с високи токове, за да изглежда по-висок от останалите, и как после се смаявал отново, веднага щом ги изхлузел. Разказваше как излизали със семейни приятели на разходка с лодка,

спускали се по Тронд чак до устието, където реката се вливала в морето. Разказваше ми и за морето. За това например, че вкаменените черупки, които намираме в каменоломната и използваме за игра, някога са били на морски обитатели и са били сияещи и невероятно красиви.

Нерядко, когато се прибираще от полската работа, баща ми сядаше до нас на леглото и се заслушваше в разказите ѝ. Той също обичаше да я слуша. А тя разказваше как ручеите в Низините са бавни и спокойни, не като нашите. За хората в градчетата, които разговарят за изкуство и обичат да си доставят малки удоволствия независимо дали става въпрос за полезни неща. Тя донесе изкуството и удоволствията в Каспромонт. Тя бе светлината в очите на баща ми.

4

Споровете и дрязгите между планинците са често явление и датират от най-стари времена, още преди началото на историята. Каспро и Дръм винаги са живели във вражда. Каспрови, Роддови и Барреви пък открай време са приятели, поне дотолкова, че да преглъщат, когато е необходимо, естествените неразбирателства.

И понеже Дръм процъфтява главно благодарение на кражбите на добитък и заграбването на земи, за тези три рода бяха дошли трудни времена. Великите дни бяха останали в миналото, най-вече за Каспрови. Дори по времето на Кадард Слепия нашият род бил доста малоброен, макар да сме държали под властта си трийсет семейства фермери и ратаи.

Фермерът има известна кръвна връзка с рода, макар че не е задължително да притежава и дарба, докато ратаите нямат никаква. И едните, и другите обаче трябва да са предани на своя господар и семейството му. Повечето фермери и ратаи живеят във владенията на брантора още от самото им създаване. Занимават се със земеделие и животновъдство, секат дърва и за всички по-сериозни въпроси се допитват до господаря. На хората от нашите владения рядко им се налага да си припомнят, че бранторът има власт над живота им. Щедрият дар на Кадард — двамата ратаи, които е дал на Тибро — е всъщност рядък и малко безразсъден жест, който обаче идва да напомни кой държи юздите на властта — ала от друга страна, тъкмо той спасил владението от нашествениците. Дарът на владеещия дарба е по-силен, отколкото самата дарба. Кадард е използвал този факт мъдро. Но нещата съвсем не са така, когато бранторът реши да използва дарбата си срещу своите хора, като Еррой в Геремант или Огге в Дръмант.

Барревата дарба никога не е била използвана с подобна цел. Да можеш да повикаш диво животно от гората или да усмириш млад жребец, или да обсъждаш някои неща с хрътка е наистина полезна дарба, но това не ти осигурява предимство срещу хора, които могат да

ти запалят купите сено или да те убият само с поглед или дума. Карантагските Хелвари преди доста време отнели владения от Барревия род и доста семейства от него се спуснали от Предпланинието и се заселили в Западните земи. Опитваха се да запазят рода си чист, за да не изгубят дарбата, но разбира се, това не винаги е лесно осъществимо. Неколцина от нашите фермери бяха Барреви. Лечителките, знахарките по добитъка, птичарките и кучкарките бяха все жени с Баррева кръв в жилите. В Геремант, Кордемант и Роддмант все още имаше няколко чистокръвни фамилии.

Роддови, с тяхната дарба да хвърлят ножове, бяха отлично подготвени за защита на владенията си и дори за нападения, но по природа не бяха такива хора. Не бяха скандалджии. Повече се интересуваха от лов на лосове. За разлика от уважаващите себе си планинци, те предпочитаха да отглеждат добитък, вместо да го крадат. Прочутите бели каспроманти говеда някога били създадени именно от техния род. Моите предци отмъкнали няколко от Роддмант и започнали да ги развъждат. Роддови умеят да обработват земя и да гледат добитък, но не и да разширяват владенията си и да увеличават имуществото си. Доста често се кръстосват с Барреви и когато бях малък, в Роддмант имаше двама брантори, майката на Грай Парн Барре и баща ѝ Тернок Родд.

Нашето семейство открай време се погажда с тяхното и Тернок и баща ми бяха добри приятели. Тъкмо Тернок бе яздил кобилата с увисналата бърна при прословутото нападение срещу Дънет. Неговият дял от плячката бяха две слугинчета, едно от които малко след това подарил на Бата Каспро от Кордемант, а другото задържал. Година преди нападението Тернок и Парн се оженили. Парн израснала в Роддмант и имала малко Роддова кръв в жилите. Месец след като майка ми ме родила, Парн на свой ред дарила мъжа си с дъщеря — Грай.

С Грай бяхме приятели, дето се казва, от люлката. Като съвсем малки родителите ни често си ходеха на гости и ние излизахме навън да играем. Навярно аз съм първият, който е видял пробуждащата се дарба на Грай, но не съм сигурен дали споменът ми не е по-скоро рожба на въображението. Децата нерядко виждат това, което им внушават. А аз видях следното: двамата с Грай правехме къщички от върбови клонки в градината на Роддови и изведнъж от гората излезе

един лос. Вървеше право към нас. Беше грамаден, по-голям от къща, с гигантски поклащащи се рога, стърчаха към небето. Приближаваше се право към Грай. Тя протегна ръка и той опря влажния си нос в дланта ѝ, сякаш я поздравяваше. „Защо дойде?“ — попитах, а тя ми отвърна: „Аз го повиках“. Това помня.

Когато разказах на баща ми за този случай, година по-късно, той каза, че не можело да е така. Каза, че двамата с Грай тогава сме били само на четири, а дарбата се проявявала най-рано към деветата или десетата година.

— Кадард е бил на три — възразих.

Тогава мама докосна кутрето ми с нейното, което беше знак: „Не противоречи на баща си“. Канок изглеждаше малко напрегнат и разтревожен, аз се държах прекалено своеволно и тя бързаше да се намеси и да ме предпази от грешка по най-деликатния начин.

Грай бе най-добрата ми приятелка в игрите. Понякога се случваше да си намерим белята. Като например когато изпуснахме кокошките. Грай твърдеше, че можела да научи пилетата на разни номера — да вървят по права линия, да прескачат протегнат пръст. „Нали това ми е дарбата!?“ — заяви надутото. Трябва да сме били на шест или на седем. Влязохме при пилетата, приклецихме няколко в ъгъла и се опитахме да ги научим да изпълняват заповеди, но забравихме вратата отворена и всички кокошки и пилета избягаха в гората. Наизлязоха сума ти хора и ги погнаха, опитваха се да ги приберат. Парн, която единствена би могла да го направи с дарбата си, бе отишла на лов. Ако някой бе доволен от нас в онзи ден, трябва да са били лисиците. Грай се чувстваше страшно виновна, тъй като тя отговаряше за домашните птици. Плака, както никога не я бях виждал да плаче. Обикаля гората цял ден и на следващия и викаше пиленцата: „Зрънчо! Малчо! Снежчо! Перльо!“. Гласът ѝ бе изтънял и уплашен.

Ако ставаха някакви бели, все се случваше в Роддмант. Когато Грай и родителите ѝ идваха в Каспромонт, не се случваше нищо особено. Мама много обичаше Грай. Често я караше да застане мирно и ѝ се любуваше, докато Грай не изгубеше търпение и не започнеше да подскача и да се киска. „Хайде, успокой се — молеше я мама. — Оглеждам те внимателно, защото искам да си имам момиченце досущ като теб. Искам да разбера как да го направя“.

„Можеш да си родиш още едно момче като Оррек“ — смееше се Грай, а майка ми размахваше ръце. „Не. Един Оррек ми стига! Искам да си имам Грай!“

Парн, майката на Грай, бе странна, неспокойна жена.

Дарбата ѝ бе от силните, а и тя самата понякога ми приличаше на диво зверче. Често я търсеха да призовава животни за ловците и затова доста отсъстваше, нерядко пътуваше чак до другия край на Предпланинието. С Тернок се разбираха добре, но струва ми се, че отношенията им бяха малко обтегнати. Тя не проявяваше особен интерес към дъщеря си и се отнасяше с нея като с останалите деца, сиреч с нетърпеливо безразличие.

— Майка ти учи ли те как да използваш дарбата? — попитах веднъж Грай, баща ми вече се бе заел с мен.

Грай поклати глава.

— Каза, че не можеш да използваш дарбата. Тя те използва.

— Трябва да се научиш да я владееш — осведомих я с глас на сведущ.

— Няма — възрази Грай.

Понякога приличаше на майка си — същата силна воля, съчетана с равнодушие. Не спореше с мен, нито защитаваше мнението си, ала и не го променяше. Аз исках думи. Тя искаше мълчание. Но когато майка ми подхващаше някоя история, Грай я слушаше като омаяна, поглъщаше всяка нейна дума, сякаш събираше златни песъчинки.

— Ти си слушател — рече ѝ Мелле веднъж. — Не само умееш да призоваваш, но и да слушаш. Като например да слушаш мишките, нали?

Грай кимна.

— И какво казват?

— Миши неща — отвърна Грай. Беше много стеснителна дори пред мама, въпреки че много я обичаше.

— Щом вече владееш дарбата, дали не би могла да повикаш мишките, дето са се настанили в стаята ми, и да ги пратиш да живеят в конюшната?

Грай потъна в замислено мълчание.

— Ще трябва да преместят и малките си — рече след малко.

— Ах! — възкликна майка ми. — Не се бях сетила за това. Значи предложението отпада. Пък и в конюшната има котка.

— Котката можете да я преместите в килера — предложи Грай. Умът ѝ беше непредсказуем, умееше да гледа с очите на котката, после на мишлетата. Думите ѝ бяха неразгадаемо сложни. Не защитаваше мнението си, макар то да се различаваше от негово почти по всички въпроси. Но държеше на него.

— Ще ни разкажеш ли за момичето, което проявило добрина към мравките? — помоли тя майка ми.

— Момичето, което проявило добрина към мравките — повтори майка ми, сякаш четеше заглавие. После затвори очи. Беше ни казала, че голяма част от историите ѝ идват от една книга, която имала като малка, и че всеки път, когато ни ги разказвала, имала усещането, че чете тази книга. Първия път, когато го спомена, Грай попита: „Какво е книгата?“

Оттогава майка ми ни четеше от книга, която я нямаше.

Преди много, много години, когато царувал Къмбело, в едно село живеела вдовица с четирите си дъщери. Справяли се някак си, ала един ден жената легнала болна и не могла повече да стане. Никой не можел да я изцери. Накрая повикали една мъдра старица и тя казала:

— Нищо няма да те излекува освен глътка вода от Извора на морето.

— Ох, горката аз, значи съм обречена — завайкала се жената. — Как да стигна до този Извор, като съм тъй болна?

— Нали имаш четири дъщери — казала мъдрата старица.

И тъй вдовицата помолила най-голямата си дъщеря да отиде до Извора на морето и да ѝ донесе глътка вода, срещу което обещала безкрайната си любов и любимото си боне.

Тръгнала най-голямата дъщеря, вървяла, вървяла и седнала да си почине. И видяла мравки, които влачели и бутали към мравуняка си мъртва пчела. „О, какви са грозни!“ — възкликнала тя, намръщила се и ги смачкала с крак, после станала и продължила. Пътят до морето бил дълъг, но най-сетне стигнала и тръгнала по пясъчния бряг, върху който се стоварвали вълните. „О, стига съм вървяла!“ — рекла, като изгубила търпение, навела се, напълнила купата с вода и я отнесла у дома. „Ето водата, мамо“ — казала и майка ѝ взела купата и я изпила. Но горчива била водата, горчива и солена. Очите ѝ се напълнили със сълзи. Въпреки това благодарил на дъщеря си и ѝ подарила най-хубавото си

боне. Момичето излязло навън с новата си шапка и скоро след това си намерило любим.

А майката продължавала да линее от ден на ден и помолила втората си дъщеря да ѝ донесе вода от Извора на морето. Обещала, че ако го направи, ще я възнагради с майчината си обич и най-хубавата си дантелена рокля. Момичето тръгнало веднага. По пътя седнало да откъдне и видяло мъж да оре с бивол, но яремът не бил поставено както трябва и протърквал шията на добичето. Ала това не разчувствало втората дъщеря и тя продължила към брега. Скоро видяла морето и големите вълни, които се разбивали на пясъка. „О, стига съм вървяла“ — рекла си, загребала от вълните и се върнала при майка си. „Пийни си, мамичко, водата и ми дай роклята!“ Толкова солена и горчива била водата, че майка ѝ едва я преглътнала. Веднага щом излязло навън с новата си рокля, момичето си намерило любим, а майката продължила да лежи, повалена от неznайната болест. Вече едва си поемала дъх. Повикала третата си щерка.

— Водата, която изпих, не може да е от Извора на морето — рекла, — защото беше горчива като саламура. Върви, ще получиш цялата ми обич.

— Не ми трябва обичта ти, дай ми къщата и ще отида — отвърнала третата дъщеря.

Майката се съгласила. Момичето веднага тръгнало към морето и когато стигнало пясъчните дюни, видяло чайка с прекършено крило. Вървяла право към нея и влачела пера по пясъка. „Махай се, глупава птицо“ — прогонила я дъщерята и се спуснала към брега, върху който се стоварвали огромни вълни. „О, стига съм вървяла“ — рекла, загребала от крайбрежната вода и забързала обратно. И щом майка ѝ надигнала купата и отпила от горчивата вода, дъщерята заявила:

— А сега се махай, мамо. Това вече е моята къща.

— Няма ли да ме оставиш да си издъхна в леглото, дете?

— Само ако побързаш — отвърнало момичето. — Защото едно съседско момче ще ме вземе заради къщата и със сестрите ми ще вдигнем тук голяма сватба.

Майката се разплакала горчиво и се приготвила да умре. И тогава при нея дошла най-малката ѝ дъщеря и рекла:

— Не плачи, мамо. Аз ще ти донеса онази вода.

— Няма смисъл, дете мое. Твърде далеч е, а ти си много малка. Пък и не ми остана какво да ти дам. Остави ме да умра.

— Въпреки това ще опитам — заявила дъщерята и тръгнала на път.

Вървяла, вървяла и видяла мравки, които носели смачканите телца на своите другари. „Чакайте, ще ви помогна“ — подвикнала девойката, събрала ги внимателно в шепа и ги отнесла до мравуняка.

Продължила си по пътя и видяла мъжа с бивола, чийто ярем му бил охлузил врата до кръв. „Чакай малко“ — рекла на орача, сгънала кърпата си, пхнала я под ярема и я нагласила така, че яремът да не жули добичето.

Продължила си по пътя и най-сетне стигнала на брега и там, на дюните, била чайката с прекършеното крило. „О, горката птичка“ — извикало момичето, навело се, откъснало от роклята си ивица плат и превързало счупеното крило.

После слязла до морето. Огромните вълни хвърляли отблясъци на слънцето. Тя се навела и отпила от водата — била горчива и солена. Далеч навътре се виждал остров, планина сред блестящото море. „Как да стигна до Извора на морето? — зачудило се момичето. — Не мога да доплувам до там“. Но си изуло обувките и нагазило във водата. И тъкмо се готвело да се хвърли и да заплува, когато чуло тропот на копита и откъм дюните се приближил огромен бял бивол със сребърни рога. „Почакай — рекъл той. — Качи се на гърба ми, аз ще те нося“. Момичето се покатерило на гърба на бивола, хванало се за рогата му и той скочил във водата и заплувал към далечния остров.

Стръмни като стени били скалистите брегове на острова и гладки като стъкло.

„Как да стигна до Извора на морето? — отново се зачудило момичето. — Не мога да се изкача толкова нависоко“. Но въпреки това посегнало към скалите. И тогава долетяла огромна чайка, по-голяма дори от орел. „Ела — казала чайката, — качи се на гърба ми, аз ще те нося“. Момичето се настанило между крилата и чайката го отнесла на самия връх на острова. Там имало кристален извор с прясна вода. Момичето гребнало с купата и чайката го отнесла обратно до брега. Биволът плувал след тях.

Щом кацнала на пясъка, чайката се превърнала във висок хубав младеж. Дясната му ръка била превързана с ивицата от роклята на

момичето.

— Аз съм господарят на морето — казал младежът — и ще се ожена за теб.

— Първо трябва да отнеса вода на майка ми — рекло момичето.

Двамата се качили на белия бивол и той затичал към селото. Когато стигнали, майката на момичето вече лежала на смъртния одър. Все пак успяла да сръбне една глътка от водата и надигнала глава. С втората глътка приседнала. С третата се изправила. А след четвъртата затанцувала и викнала:

— Това е най-сладката вода на света!

После и тримата се качили на гърба на белия бивол и господарят на морето ги отвел в своя сребърен дворец. Двамата с момичето се оженили, а майката танцувала на сватбата.

— Ами мравките? — попита Грай.

— А, да, мравките — каза майка ми. — Дали не се оказали неблагодарни? Не! Защото те също дошли на сватбата, лазели колкото имат сила и бързина, и донесли на гърбовете си златна халка, която лежала от стотици години в мравуняка, и с тази халка се оженили младежът и момичето.

— Предишния път... — почна Грай.

— Какво предишния път?

— Предишния път каза, че мравките отишли на сватбите на другите дъщери и там изяли всички сладкиши.

— Така е. Това също направили. Мравките могат да правят много неща едновременно и на различни места. Пък и са цял мравуняк, нали? — Майка ми ни изгледа, после избухна в смях и ние се присъединихме към нея, защото беше забравила мравките.

Въпросът на Грай какво е книга бе накарал майка ми да се замисли за някои неща, пренебрегвани и занемарени в Каменната къща. Никой в Каспромонт не можеше да чете, камо ли да пише, дори овцете брояхме с резки на пръчка. Не се срамувахме от невежеството си, но майка ми не мислеше така. Не зная дали е вярвала, че някога ще навести семейството си или че някой ще дойде да я види, но не можеше да ни остави неуки. Ами ако аз тръгнах по широкия свят и се окажеше, че съм неграмотен като просяците по градските улици? Гордостта ѝ не би могла да го понесе.

Тъй като по нашите краища нямаше хартия, тя измисли друго. Наряза парчета лен и ги изглади старателно. Мастило направи от шикалки, подостри гъши пера. После се зае да ни учи на четмо и писмо. Първо драскаше с пръчка по земята, а после преминахме и към листата от лен — тя рисуваше върху тях различни букви, а ние я следяхме, затаили дъх. За Грай всичко това бе много трудно и се стараеше единствено защото много обичаше майка ми. Аз пък го намирах за най-лесното нещо на света.

— Напиши ми книга! — поисках веднъж и Мелле написа историята на Раниу. Прие задачата много сериозно, осъзнаваше, че ако това е единствената книга, която притежавам, за мен тя ще е свещена. Успя да си припомни някои пасажии и изречения от „История за делата и чудесата на господаря Раниу“, останалото описа със свои думи. Подари ми тази книга на деветия ми рожден ден: четирийсет страници сатениран лен, изписани със ситен блед почерк и поръбени със синкав конец. Тази книга ме омагьоса. Четох я толкова пъти, че я знаех наизуст, и въпреки това продължавах да я чета и препрочитам, защото намирах в нея не само историята, която описваше, а всички истории на света. Историите, които разказваше майка ми. Истории, които никой друг не ми бе разказвал.

5

През всички тези години баща ми също се занимаваше с образованието ми, но тъй като не проявявах никакви признаци, че ще стана втори Кадард и ще ужасявам света с невероятните си сили, можеше да ме учи само как да владее нашата дарба и търпеливо да чака тя да се прояви. Той самият бил деветгодишен, когато успял да сваля един комар наскоро полет. По природа баща ми не беше търпелив човек, по-скоро беше дисциплиниран. И пълен с оптимизъм. Доста често ме подлагаше на изпитания. Стараех се с всички сили, напругах поглед, сочех с ръка и шепнех, опитвах се да призова своята загадъчна и все още непроявена воля.

— Какво е волята? — го попитах веднъж.

— Изява на намеренията ти. Трябва да желаеш да използваш дарбата си. Ако я прилагаш без воля, може да причиниш зло.

— Но какво чувстваш, когато я прилагаш?

Той се намръщи и помисли малко.

— Усещам, сякаш нещо се събира в мен. — Забелязах, че неволно помръдва лявата си ръка. — Сякаш съм взел на десетки върви, всичките опънати към мен, и че ги държа здраво. Сякаш съм тетива, на която са наредени десет стрели. Опъвам я, тя също ме изопва и чака да кажа: „Сега!“ И тогава волята ми литва като стрелите.

— Значи нареждаш на силата си да разваля нещата, които гледаш?

Той отново замислено смръщи вежди.

— Това не е нещо, което да обясниш с думи. Мисля, че няма точен израз.

— Но нали каза... откъде знаеш какво да произнесеш? Изведнъж си дадох сметка, че когато използва дарбата си, Канок никога не казва едни и същи думи, а може би това дори не бяха думи. Звучеше ми като „ух!“ — като рязко издишване на човек, който полага голямо усилие с цялото си тяло, но имаше и нещо повече, нещо, което не можех да имитирам.

— Това идва, когато... когато силата премине към действие — бе всичко, което успя да каже. Беше му трудно да отговаря на подобни въпроси. Не биваше да ги задавам, не биваше да упорствам повече.

Навърших дванадесет, после тринадесет и започнах да се безпокоя, че дарбата ми не се проявява. Тези страхове владееха не само мислите, но и сънищата ми, в които неизменно се озовавах в положение, в което трябваше да разруша канара, къща или да унищожа цяла армия... друг път пък току-що го бях извършил... Но никога не сънувах самия момент.

Будех се от подобни кошмарни видения потен, сърцето ми лумкаше. Опитвах се да овладеея волята си така, както ме учеше Канок. Целият разтреперан, протягах ръка към една от топките на леглото, която едва се виждаше в предутринния здрач, и твърдо решен да я разваля, издишвах рязко и произнасях „ух!“ После зажумявах и започвах да се моля с всички сили волята ми да се изпълни. Но когато отварях очи, топката си беше на мястото, непокътната. Времето ми още не бе дошло.

Преди да навърша четиринайсет, нямахме много вземане-даване с хората от Дръмант. Съседът, когото държахме под око заради враждебните ни отношения, бе Еррой от Геремант. На нас с Грай ни бяха забранили строго да доближаваме границата на владенията му — тя преминаваше през една ясенова гора. Не ни оставаше друго, освен да се подчиним. И двамата бяхме виждали нещастника с извърнатите наопаки ръце. Брантор Еррой му го бе сторил при един от поредните си шеговити изблици — той наричаше това шегга. Мъжът бе от неговите ратаи. „Чудна работа — клатеха глави нашите селяни. — Сам се е лишил от него“. Но по-силни укори така и не чухме. Еррой беше луд, ала никой не смееше да го каже на глас. Хората мълчаха и извъръщаха глави.

Еррой също избягваше Каспромонт. Вярно, че бе усукал гърба на нашия ратай Гунен, но Гунен сигурно бе преминал отвъд границата, за да краде дърва от Геремант. Тъй че според законите на планинците си бе получил заслуженото. Баща ми не предприе нищо да отмъсти, но отиде в ясеновата гора и изчака, докато не дойде Еррой, за да види какво ще направи. И тогава призова силата си и прокара черта на опустошение през гората, точно по границата, все едно там бе минала светкавица, унищожила всичко по пътя си и оставила след себе си

само мъртви дървета и храсти. Не каза нито думичка на Еррой, който гледаше всичко това. Еррой също не каза нищо, но повече не го видяха в тази част на гората.

След нападението на Дънет баща ми си бе осигурил славата на опасен човек. Всъщност едва ли е било необходимо да предприема подобни зрелищни действия. „Окото на Каспро е бързо“ — казваха хората. Изпитвах неописуема гордост всеки път, когато го чувах. Гордост от него, от рода ни и от нашата сила. Геремант беше бедно и зле управлявано владение, което не можеше да ни спласи, но Дръмант бе нещо друго. Дръмант беше богат и ставаше все по-богат. Дръмови си въобразяваха, че са брантори на карантагите и непрестанно искаха да им се плащат данъци заради закрилата, която уж осигурявали — данъци, все едно че са господари на Предпланинието! Ала по-слабите владения предпочитаха да се откупват с овце и крави, или вълна, а понякога дори с ратаи, защото се бояха от дарбата на Дръмови. Силата им действаше бавно и невидимо, не беше като ножа, развалянето или огъня, но ако Огге се разтърче върху нивата ти или пасището, на идната година зърното ще изсъхне, а трева може и да не порасте години наред. Той умееше да праща мор по овцете и кравите, по всички животни и птици всъщност.

Имаше едно селце, Риттмант, дребно владение отвъд югозападната граница на Дръмант, където бяха измрели всички. Брантор Огге отишъл там да им съобщи исканията си. Бранторът на Ритт го посрещнал на вратата, готов да използва огнеметната си дарба, и го отпратил да си върви. Но същата нощ Огге се прокраднал до къщата му и наложил заклинанието си — поне така казват, — защото силата му не се проявява с поглед или дума, а с шепот, врачуване и махане с ръце, което изисква известно време. И още на другия ден всички в Ритт внезапно се разболели и след четири години измрели до един.

Канок не вярваше особено на тази история, въпреки че хората я разказваха често.

— Дръм не би могъл да го направи на тъмно и когато е отвън, а те вътре — обясняваше уверено баща ми. — Силата му е като нашата, тя действа с очите. Може да е оставил някаква отрова. Или да са издъхнали от болест, която няма нищо общо с него.

Но каквото и да бе станало, всички сочеха Огге за виновник и той със сигурност имаше полза от това, след като бе добавил Риттмант към владенията си.

Всичко това не ни засягаше пряко. Но след това двамата братя Кордеви се сдърпаха за това кой да наследи бранторското място на тяхното владение и Огге прехвърли част от хората си в южната половина на Кордемонт: твърдеше, че са там, за да пазят границата. Братята продължиха да се карат и да предявяват претенции, защото си бяха глупаци, а през това време Огге присвои най-хубавата част от земите им. Това докара Дръмант до Каспромонт, покрай югозападната ни граница. Сега Огге беше наш съсед.

Оттогава баща ми изпадна в мрачно настроение. Чувстваше, че ние, всичките обитатели на владението му, сме изложени на заплаха и че той е единственият, който може да ни пази. Беше човек със силно чувство за отговорност, може би дори прекалено. За него привилегията беше задължение, властта бе служба, силата, дори дарбата, ограничаваше личната свобода. Ако беше някой безразсъден младеж, без жена и дете, навярно щеше да предприеме нападение срещу Дръмант, да заложи всичко на карта, за да разреши проблемите с един удар, но той беше стопанин, човек, обременен от ежедневните трудности, от грижите, които съпровождат всекидневието на едно малко и бедно владение и неговото население, към което се числеше беззащитната му съпруга, и нито един роднина, който да може да се изправи редом с него и да използва дарбата си — освен навярно неговия син.

Това беше винтът, който натягаше безпокойството му. Аз бях вече тринадесетгодишен, а не показвах никакви признаци за дарбата си.

Бях прекрасно обучен да я прилагам, само дето нямаше какво да прилагам. Все едно да те научат да яздиш, без никога да си яхвал кон.

Знаех добре, че това безпокои Канок, защото нямаше как да го скрие. Мелле не можеше да му бъде съветник и подкрепа в този въпрос, както бе по всички останали, нито да посредничи помежду ни или да намали бремето, с което се товарехме взаимно. Защото какво знаеше тя за дарбата и начина, по който се проявява? Тя й бе напълно чужда. В жилите на майка ми не течеше кръвта на планинците. Никога не бе виждала баща ми да използва силата си, освен веднъж, на площада в Дънет, когато бе убил един от нападателите и бе

парализирал другия. Баща ми нямаше никакво желание дай показва силата си, нито тя бе проявявала интерес. Силата му я плашеше, тя не я разбираше, може би дори не вярваше напълно в нея.

След като остави онази черна дия на границата с Еррой, за да го предупреди, баща ми използваше дарбата си само за дребни неща, най-вече за да ми покаже как действа. Никога не я бе използвал по време на лов, защото въздействието ѝ върху животинската плът, която се изменяше до неузнаваемост, предизвикваше такива ужасяващи последствия, че хората отказваха да ядат месото. Във всеки случай баща ми бе дълбоко уверен, че дарбата не е за ежедневна употреба, а само при истинска нужда. В този смисъл Мелле спокойно можеше да забрави, че той я притежава, и нямаше никаква причина да се безпокои, ако се окажа лишен от нея.

И наистина, тя се изплаши едва когато чу, че най-сетне съм показал силата си.

Но същото се случи и с мен.

Бях излязъл на езда с баща ми, той бе взел Гъсока — стария сив жребец, а аз се поклацах върху Пъстра. С нас беше и един млад фермер, Аллок, той бе от Каспровия род и притежаваше слаба дарба — можеше да развързва възли с поглед и някои други дребни трикове. Може би дори би могъл да убие плъх, ако го гледа достатъчно дълго, но нито веднъж не успя да намери плъх, който да стои колкото е нужно, за да се убеди в способностите си. По природа бе добродушен младеж, обичаше конете и умееше да се оправя с тях и затова баща ми му възлагаше големи надежди. Този ден бе яхнал последното жребче на Пъстра. Полагахме големи грижи за него, защото баща ми виждаше прилики с якия червеникав жребец, който бе яздил в Дънет.

Обикаляхме из югозападните пасища на владението, оглеждахме и границата за признаци, че дръмантиците са минавали през нея и поспециално дали овците им не са се смесвали с нашите — стар номер, след който пастирите прибират своите заедно с чуждите. Кордеви ни бяха предупредили за това, те имаха по-продължителен опит от съседството си с Дръм. И наистина забелязахме, че сред стадата ни се мяркат непознати животни, с различна от гъстата груба планинска вълна на нашите. Освен това нашите пастири поставят жълто петно от лучена боя зад ушите на животните, за да ги различаваме лесно от тези на Еррой, който навремето пускаше стадата си да навлизат в нашите

пасища и после твърдеше, че сме ги били откраднали — макар че спря да го прави, откакто баща ми прокара изгорената линия в ясеновата гора.

Свърнахме на юг, срещнахме един овчар с кучетата му и му казахме да събере Дръмовите овце и да ги натири, където им е мястото. След това се отправихме на запад, за да открием къде е била повредена оградата и да я поправим. Канок се беше навъсил. Ние с Аллок яздехме мълчаливи и изплашени зад него. Движехме се с доста добро темпо по склона. Неочаквано Гъсока стъпи на един камък, скрит в тревата, подхлъзна се и едва не падна. Канок с мъка съумя да се удържи на седлото. Тъкмо се навеждаше да види дали Гъсока не си е навехнал крака, изпод преобърнатия камък се подаде усойница, готова да нападне. Извиках и я посочих с ръка, Канок замръзна, както си беше приведен, погледна ме, погледна змията, изправи се на седлото и изпъна лявата си ръка — всичко това за по-малко от секунда. Гъсока подскочи във въздуха, едновременно с четирите крака, настрани от усойницата.

А тя лежеше на камъка като захвърлен смачкан чорап.

Двамата с Аллок едва удържахме конете си, насочили левите си ръце към змията.

Канок овладя Гъсока и внимателно слезе от седлото. Погледна мъртвата змия върху камъка, после мен. Имаше странно изражение — сурово, дори свирепо.

— Добра работа, сине — каза само.

Седях в седлото и го гледах, премигнах глупаво.

— Добра работа, наистина! — присъедини се Аллок, ухилен до уши. — В името на Камъка, тая змия беше ужасно ядосана и като нищо щеше да клъвне брантора.

Бях забил поглед в яките мускулести крака на баща ми.

Аллок скочи на земята и се приближи до змията — жребчето отказваше да пристъпи към нея.

— Мъртва е! — каза доволно, макар че вече и тримата го знаехме. — Силно око се иска за таз работа! Ама че зла твар! — Той плю. — Силно око — повтори замислено.

— Но аз не... — запелтечих.

Погледнах объркано баща ми.

— Змията беше развалена, когато я посочих — рече Канок.

— Но ти...

Той се намръщи, но не изглеждаше ядосан. Каза тихо:

— Ти вече я беше ударил.

— Така е — добави Аллок. — Видях те, когато го направи, Оррек. Бърз като светкавица.

— Ама аз...

Канок продължаваше да ме гледа; лицето му беше напрегнато, сериозно.

Помъчих се да обясня.

— Беше като всеки друг път, когато се опитвах... и когато не ставаше нищо. — Млъкнах, защото трябваше да удържа напиралците си сълзи. Изглежда, че в объркването си бях направил нещо, без да го осъзнавам. — Не се чувствам различен — добавих сподавено.

Баща ми не свалеше от мен тежкия си поглед.

— Но все пак е станало — рече. После се обърна и се метна на седлото. Аллок подтичваше зад червеното жребче, което не му позволяваше да го яхне. Странният миг отмина. Не смеех да погледна онова, което бе останало от змията.

Продължихме да яздим покрай оградата и скоро открихме мястото, където бяха преминали овцете на Дръмови: някой бе разместил камъните. Останалата част от сутринта поправяхме оградата, както и още няколко места наблизко, които също имаха нужда от подсилване.

Все още не вярвах в това, което се бе случило, и много се изненадах, когато вечерта баща ми спомена за това пред мама. Беше лаконичен и сдържан, както винаги, и на майка ми й трябваше известно време, преди да осъзнае какво точно й казва. Когато накрая разбра, извърна очи към мен, но не знаеше дали да се радва и да ме поздрави, или да я е страх.

— Толкова ли са опасни тези усойници? — попита накрая. — Не знаех, че тук има отровни змии. А пък децата си играят навън.

— Опасни са — каза Канок. — Но не са чак толкова много.

Това, че в живота ни дебнат опасности, бе ново и неочаквано за Мелле. Вкъщи баща ми бе човекът, който ни пазеше от опасностите, а майка ми бе тази, която живееше с надежди. Канок бе нейната сигурна опора, макар да не криеше нищо от нея.

— Някога са наричали нашата дарба „усойницата“ — рече баща ми и отново ме погледна навъсено, както сутринта на хълма. — Змийската отрова и нашата сила действат по сходен начин.

Майка ми трепна, после събра сили и рече:

— Зная, че се радваш, задето дарбата му най-сетне се прояви. — Виждах, че ѝ коства усилия да го каже.

— Никога не съм се съмнявал, че ще се прояви — отвърна той. Думите му бяха предназначени както за нея, така и за мен.

Тази нощ не можах да заспя. Затварях очи и си припомнях отново и отново случката, мига, когато зърнах змията, и онова, което последва. Все повече се обърквах. Когато най-сетне заспах, сънувах кошмари и се събудих много рано. Станах и слязох в конюшните. За първи път отивах там преди баща ми, но скоро се появи и той, прозяваше се сънено.

— Здравей, Оррек — рече.

— Татко — отвърнах. — Искях само... за змията.

Той завъртя леко глава.

— Зная, че използвах ръката и очите си. Но не смятам, че съм я убил. Волята ми... не беше различна. Като всеки друг път беше. — Усетих нарастващо напрежение в гърлото и зад очите.

— Нали не мислиш, че е Аллок? Защото не е той.

— Но ти... ти я удари...

— Беше развалена, когато я посочих — повтори баща ми също като предния ден, но ми се стори, че за миг на лицето му се мярна съмнение. — Истина е, че я ударих — продължи той и отново се навъси. — Но след теб. Сигурен съм, че ти беше пръв. С бърза ръка и силно око.

— Но как ще знам кога да използвам волята си, след като беше като всеки друг път, когато съм се опитвал?

Въпросът ми го затрудни. Продължаваше да ме гледа, но вече замислено. Накрая рече колебливо:

— Искаш ли да опиташ сега, Оррек? На нещо дребно — например на онзи бурен там? — И посочи няколко глухарчета, подали се между камъните в двора.

Погледнах го. В очите ми отново напиряха сълзи и вече не можех да ги сдържам. Захлупих лице в длани и заплаках.

— Не искам, не искам! — повтарях. — Не мога да го направя!

Той се наведе към мен и ме прегърна през рамо. Остави ме да се наплача.

— Няма нищо, миличък — рече накрая тихо. — Не е лесна тази работа.

После ме прати да си измия очите.

Доста време след това не говорехме за дарбата.

6

След няколко дни баща ми и Аллок отидохме да дооправим оградата на югозападните пасища и да покажем на онези от другата страна, че познаваме всеки камък от нея и няма на никого да позволим да нарушава границата. На третия или четвъртия ден от работата се приближиха няколко конници, идваха откъм Малко дере, владение, което преди принадлежеше на Кордеви, а сега бе част от Дръмант. При вида на конете овцете се разбягаха уплашено. Мъжете яздеха право към нас и ускориха веднага щом излязоха на равното. Денят бе мъглив. Дрехите ни бяха подгизнали от ситния ръмеж и изкаляни от пренасянето на мокрите хлъзгави камъни.

— В името на Камъка, дъртата змия лично! — промърмори Аллок. Баща ми го скастри с поглед, после каза с тих, но ясен глас, докато конниците спираха отгатък стената:

— Добър ти ден, брантор Огге.

И тримата гледахме конете им с нескрито възхищение, защото бяха чудесни животни. Бранторът яздеше красива меденокафява кобила с украсена със сребро сбруя, с малко прекалено тънки крака за якото му тяло — Огге Дръм бе шейсетгодишен, плещест и дебеловрат. Фустанелата му бе изплетена от фина вълна. Изпод нея се подаваха мускулестите му прасци. Гледах тях, защото не смеех да го погледна в очите. През целия си живот бях чувал само лоши неща за брантор Огге и начинът, по който ни бе доближил, в галоп, право към стената, ме бе изплашил допълнително.

— Оградата ли поправяш, Каспро? — попита той със силния си и неочаквано топъл глас. — Добра работа си свършил. Ще пратя неколцина от моите хора да ти помогнат.

— Приключваме за днес, но все пак ти благодаря — отвърна Канок.

— Въпреки това ще ги пратя. Оградите имат две страни, нали знаеш?

— Тъй е — кимна баща ми. Говореше любезно, но лицето му изглеждаше сурово и твърдо като камъка в ръката му.

— Един от тези момци трябва да е твоят, а? — рече Огге и погледна първо Аллок, после и мен. Обидата беше зле прикрита. Той със сигурност знаеше, че синът на Канок е момче, а не двацетгодишен младеж. Намекът беше, че не вижда разлика между сина на Канок и неговия ратай.

— Аха — потвърди баща ми, без да ме представя.

— Сега, след като владенията ни имат обща граница — заговори Огге, — ще намина да ви навестя и да ви поканя с жена ти в Дръмант. Нещо против да прескоча до вас през някой от идните дни?

— Абсолютно нищо — отвърна Канок. — Добре дошъл си, когато и да дойдеш.

— Хубаво, хубаво. Ще взема да тръгвам. — Огге махна нехайно с ръка, извърна коня си и поведе отряда в галоп покрай оградата.

— Майчице, какъв кон! — въздъхна възхитено Аллок. И той като баща ми бе запален коняр, двамата непрестанно крояха планове как да подобрят породата. — Ако можехме да ги съберем поне за малко с Бранти, какво жребче може да излезе!

— Не забравяй за цената, която ще трябва да платим — отвърна навъсено Канок.

След този ден беше баща ми се умълча и беше доста напрегнат. Каза на майка ми да се приготви за посещението на Огге и тя, разбира се, го послуша. После зачакаха. Канок не смееше да се отдалечава от Каменната къща, защото не искаше мама да е сама, когато се появи Огге. Мина почти половин месец, преди той да дойде.

Беше със същия отряд, мъже от неговия род, нито една жена. Баща ми, който бе горделив човек, прие това за оскърбление и въпреки че ги покани да влязат, не пропусна да го отбележи.

— Жалко, че жена ти не е с теб — рече.

Огге се извини, че била претрупана с домакинска работа, а и напоследък не била добре със здравето.

— Но с радост ще ви очаква да ни гостувате в Дръмант — добави, като се обърна към мама. — Едно време хората си гостуваха много по-често. Май напоследък позанемарихме доброто възпитание. Сигурно е различно в градовете, където съседите са повече, отколкото врани на мърша, дето се казва.

— Съвсем различно — потвърди с мек глас майка ми, малко смутена от шумните му маниери и едрото му енергично тяло, което сякаш излъчваше топлина.

— А това трябва да е твоето момче, видях го преди десетина дни. — Той неочаквано се наведе към мен. — Кадард, нали?

— Оррек — обади се майка ми, аз бях изгубил ума и дума.

— Е, Оррек, дай да ти огледам хубавичкото лице — засмя се той. — Да не се боиш от Дръмското око, а? — добави и отново се изкикоти гръмогласно.

Сърцето ми щеше да изскочи от гърдите, докато ме разглеждаше, но въпреки това намерих сили да вдигна глава. Очите на Огге едва се виждаха изпод рунтавите надвиснали вежди. Имах чувството, че ме гледат бездушни змийски очи.

— Чух, че вече си проявил дарбата си. — И погледна баща ми.

Аллок естествено бе разказал на всички във владението ни за усойницата. Наистина е удивително с каква бързина се разпространяват подобни сведения из Предпланинието, където инак никой не разговаря с никого освен с близките си роднини.

— Така е — отвърна Канок, но гледаше мен, а не Огге.

— Какво пък, радвам се, че се е получило, въпреки всичко — добави Огге с искрен, приветлив глас, та не можех да повярвам, че възнамерява наистина да обиди майка ми. — Силата да разваляш — това е нещо, което бих искал да видя! Сигурно знаеш, че в Дръмант имаме само жени от Каспровия род. Те носят дарбата, естествено, но не могат да я прилагат. Може би младият Оррек ще бъде така добър да ни направи една малка демонстрация? Какво ще кажеш, момко? — Гласът му бе жизнерадостен, добросърдечен.

Невъзможно бе да му откажа. Не отговорих, но и не можех да мълча, затова кимнах.

— Хубаво, значи да накарам да съберат малко змии, преди да дойдеш, а? Или може да почистиш къщата от плъхове, както предпочиташ. Радвам се, че дарбата се е запазила. — Последното беше отправено към баща ми. — Защото ми се ще да поговорим за твоя син и една моя внучка, когато ми дойдете на гости. — Той се надигна да си тръгва. — Видяхте ли, че не съм такова страшилище, каквото ме изкарват? — Обърна се към майка ми. — Ще ми окажете ли честа да ни навестите през май, като произсъхнат пътищата?

— За нас ще е удоволствие, господине — отвърна Мелле и също стана, сплете пръсти и наведе чело към тях, жест на хората от Низините, с който изразяват уважението си, напълно непознат сред нас.

Огге втренчи поглед в нея. Сякаш едва този жест го накара да я забележи за първи път. Преди това не се бе вглеждал в никого от нас. Тя продължаваше да стои, леко приведена, сдържана и спокойна. Красотата ѝ не приличаше на никоя друга в Предпланинието, жена с фино изваяно лице, едновременно покорна и излъчваща сила. Видях как едрото му лице се променя, как по него преминават чувства, които не бях в състояние да разгадая — изумление, завист, алчност, омраза?

Той повика другарите си, които бяха насядали около пригответената от майка ми за тях маса. Излязоха навън, метнаха се на конете и препуснаха. Майка ми огледа останките от пиршеството.

— Добре похапнаха — рече с гордостта на добра домакиня, но и със съжаление, защото от сладкишите не бе останало нищо за нас, а бе положила толкова усилия да ги приготви.

— Като врани на мърша — подхвърли с пресипнал глас баща ми. Тя се разсмя.

— Не го бива за дипломат.

— Не зная за какво го бива. Нито защо дойде.

— Изглежда заради Оррек.

— Може би. — Баща ми очевидно се опитваше да спре разговора или да го отложи за момент, на който няма да присъствам.

Майка ми нямаше подобни скрупули.

— Дали не намекваше за годеж?

— Ако момичето е на подходяща възраст.

— Оррек няма още четиринайсет!

— И тя трябва да е малка. На дванайсет или тринайсет. Но пък е Каспро по майчина линия.

— Но да се сгодяват деца?

— По нашия край това е нещо нормално — рече Канок твърдо. — Става въпрос само за годеж. Ще направим сватбата, когато му дойде времето.

— Още е много млад да говорим за такива неща.

— Няма нищо лошо, ако го уговорим отдалече. От подобни бракове зависят много работи.

— Не искам и да чуя за това — рече майка ми тихо и поклати глава. Не се опитваше да възрази, но и рядко се случваше да изразява несъгласие, та стана ясно, че това е нейното окончателно мнение. Нямах представа как ще реагира баща ми.

— Не зная какво иска Дръм, но ако ще предлага годеж, това е щедро предложение и не може да не го обмислим. В целия Запад няма друго момиче с Каспрова кръв в жилите. — Канок ме погледна с онзи преценяващ поглед, с който понякога оглеждаше жребците и кобилите, сякаш се опитваше да разбере какво ще излезе от тях. След това се обърна и добави: — Чудя се само защо ни го предложи. Дали не е нещо като компенсация?

Мелле застина.

В първия миг не можах да разбера за какво говори баща ми. Дали имаше предвид компенсация за трите жени от неговия род, за които би могъл да се ожени, ако Огге не му ги бе отнел и не го бе принудил да търси жена, с която няма никаква кръвна връзка?

Лицето на майка ми почервения и мургавата ѝ кожа придоби цвета на слънце преди залез.

— А ти очакваше ли... да има компенсация? — попита бавно.

— Не виждам защо не — отвърна невъзмутимо Канок. — Ако не за друго, поне ще може да поправи стореното. — Той закрачи из стаята. — Даредан не беше старица. Във всеки случай не бе толкова възрастна, че да не дари Себб Дръм с дъщеря. — Спря и ни погледна замислено. — Трябва да обмислим предложението. Дръм може да бъде зъл враг, но и добър приятел. Ако ни предлага дружбата си, трябва да я приемем. Пък и за Оррек шансовете ще са подобри, отколкото бих могъл да се надявам.

Мелле не отговори. Бе казала, каквото имаше да казва, и не желаше да добави нищо повече. Дори обичаят да се сгодяват малки деца да бе нов за нея, със сигурност познаваше възможността бракът да се използва със социални и финансови цели.

Но аз имах собствено мнение по въпроса и побързах да го изразя.

— Но ако ме сгодите за онова момиче — попитах, — какво ще стане с Грай?

Канок и Мелле се извърнаха едновременно към мен.

— Какво да стане с Грай? — попита Канок с нетипично за него дебелокожие.

— Ако двамата с Грай искаме да се сгодим.

— Прекалено сте млади! — избухна майка ми и едва тогава осъзна каква грешка е допуснала.

Баща ми помълча известно време.

— Двамата с Тернок вече го обсъждахме — заговори бавно, внимателно обмисляше всяка дума. — Грай е от добър род и дарбата ѝ е силна. Майка ѝ иска да я сгоди за Анрен Барре от Кордемант, за да запазят дарбата. Още нищо не е решено. Но онова момиче при Дръмови е от нашата кръв, Оррек. А това има голямо значение за мен и за хората. Възможност, която не бива да изпускаме. Дръм сега ни е съсед, а да се сродим значи да укрепим приятелството си.

— С Роддмант винаги сме били приятели — казах, твърдо решен да не отстъпвам.

— Не го отричам. — Той сведе поглед към разхвърляната маса. Очевидно не знаеше какво да добави. — Да оставим този въпрос засега. Дръм може да не е имал нищо такова предвид. Той лесно се пали, а после забравя. Като идем през май, ще научим за какво става дума. Може да сме го разбрали погрешно.

— Той е грубиян, но ми се струваше, че се опитва да се държи приятелски — заяви Мелле. Никога досега не я бях чувала да нарича някого „грубиян“. Това сигурно означаваше, че никак не го харесва. Но не ѝ беше в природата да проявява недоверчивост към хората. От друга страна, като виждаше добра воля там, където всъщност я нямаше, тя често я пораждаше. Хората от нашето имение обичаха да работят с нея, мрачните фермери винаги се усмихваха, когато ги заговаряше, а смълчаните ратаи споделяха с нея мъката си, сякаш им беше сестра.

Нямах търпение да се видя с Грай и да ѝ разкажа за посещението на Дръмови. Сега, след като Огге си беше тръгнал, не се налагаше да се навъртам около къщата, та да му бъда представен, когато най-сетне му хрумне да намине. Казах на мама, че на заранта искам да отида до Роддмант. Тя ме погледна в очите, изчерви се и не отговори. Помолих баща ми да взема червения жребец. Изпитвах необичайна увереност, докато разговарях с него. Сигурно бе заради това, че най-сетне бях проявил дарбата си, а може би защото изразих открито мнението си по въпроса за един възможен годеж. Не останах изненадан, когато ми позволи, без дори да ме предупреждава да не сплашвам стадата, докато

препускам край пасищата, както правеше, когато бях момче на тринадесет, а не тринадесетгодишен мъж.

Поех на път като истински мъж, изпълнен със съзнание за собственото си достойнство. Да яздя Бранти бе истинско удоволствие. На откритите хълмове на Дългите ливади той препускаше с бързината на птица. Не обръщаше внимание на стадата, бе изключително послушен, сякаш за да покаже, че проявява уважение към нарасналия ми авторитет. Бях ужасно доволен, че продължаваше да препуска, когато наближих Каменната къща на Роддмант. Едно момиче изтича да съобщи на Грай, че съм дошъл, докато аз разхождах Бранти из двора, за да се успокои. Беше наистина великолепно животно и ме караше да се чувствам пораснал и дори създаден за велики неща. Бях се надул като пуяк, когато Грай дотича откъм къщата, цялата грейнала от радост. Жребецът естествено веднага реагира на дарбата ѝ — погледна я с пробуден интерес, приближи се до нея, наведе глава и я побутна с чело. Тя прие поздрава му със сериозно изражение, почеса го зад ухото, духна лекичко в ноздрите му и му прошепна няколко думи на езика, който наричаше език на тварите. На мен не каза нищо, но ме дари със сияеща усмивка.

— Само да си поеме дъх и ще идем при водопада — казах.

После вкарах Бранти в конюшната и му дадох сено. Едва тогава двамата с Грай се спуснахме в долчинката.

На миля по-нагоре бреговете ѝ се събираха в стръмна клисура, разцепена от падаща вода, над която бяха надвиснали плачещи върби. В клоните им винаги чуруликаха птици. Окъпахме се на водопада, после се гмурнахме в езерото под него и заплувахме, крещяхме и се смеехме. Накрая се покатерихме на един тесен скален перваз и се излегнахме на слънце. Беше ранна пролет и денят не бе особено топъл, а водата бе почти ледена, но ние бяхме като видрите и въобще не чувствахме студа.

Макар от години да идвахме на този перваз, нямахме име за него.

Известно време лежахме задъхани и се наслаждавахме на слънчевите лъчи. Но аз нямах търпение да ѝ съобщя онова, заради

което бях дошъл.

— Брантор Огге ни навести вчера — казах.

— Виждала съм го веднъж — рече Грай. — Майка ми ходи там на лов и ме взе. Изглежда все едно е глътнал бъчва.

— Той е силен мъж — рекох намръщено. Искях да й внуша уважение към него, за да оцени по-добре саможертвата ми, че ще му откажа честта да стана негов зет. Но в края на краищата още не й бях разказал всичко. Трябва да призная, че колкото повече приближавах същината, толкова по-трудно ми беше да продължа.

Лежахме по корем върху топлата гладка скала като два мършави гуцера. Бяхме долепили глави, за да разговаряме тихо. Грай не беше потайна, дори умееше да врещи като дива котка, но предпочиташе да говори почти шепнешком.

— Той ни покани през май в Дръмант.

Никакъв отговор.

— Каза, че искал да ме запознае с внучката си. Тя била от Каспровия род по майка. — Усетих в гласа си ехото от гласа на баща ми.

Грай издаде неясен звук и продължи да мълчи, затвори очи. Мократа коса закриваше лицето ѝ. Имах чувството, че е задрямала.

— Ще идеш ли? — попита шепнешком.

— Да се запозная с внучката? Разбира се.

— Да се сгодиш.

— Не! — възразих с негодувание, но малко неуверено.

— Сигурен ли си?

— Да — промълвих след кратка пауза, вече не толкова възмутен, нито така уверен.

— Мама иска да ме сгоди — рече Грай, извърна глава и втренчи поглед пред себе си, опряла брадичка на скалата.

— За Анрен Барре от Кордемант — заявих, доволен, че съм информиран. На Грай обаче не ѝ стана никак приятно. Не обичаше другите да говорят за нея. Предпочиташе да живее незабележимо, като скритата сред клоните на върбата над нас птичка. Не отговори и аз се почувствах като глупак. За извинение казах:

— Баща ми и баща ти са говорили за това. — Тя продължаваше да мълчи. Но тя ме бе попитала, защо да не я питам и аз? Усетих, че навлизам в опасна територия. — Ще го направиш ли?

— Не зная — прошепна тя през стиснати устни, все така загледана напред.

Чудесна награда за моето твърдо „не“. Бях готов да се откажа от внучката на Дръм заради Грай, а тя не проявяваше същата склонност по отношение на Анрен Барре. Сърцето ми се сви.

— Винаги съм си мислел... — почнах, но млъкнах.

— Аз също — рече тихо Грай. След известно време добави все така тихо, та едва различавах думите ѝ над грохота на водопада. — Казах на мама, че няма да се сгодя, докато не навърша петнайсет. За никого. Татко се съгласи, а тя се ядоса.

Обърна се рязко по гръб и зарея поглед в небето. Направих същото. Ръцете ни бяха съвсем близо, но не се допираха.

— Докато не навършиш петнайсет — повторих.

— Докато не навършим петнайсет — поправи ме тя.

Доста време след това мълчахме.

Лежах на слънцето и изпитвах неописуемо щастие, сякаш слънчевата светлина преминаваше през мен и ме изпълваше с енергия.

— Повикай птичката — прошепнах.

Тя подсвирна три пъти и от гъстите клони над нас долетя незабавен галещ ухото отговор. След минута птичката се обади отново, но Грай не ѝ отвърна.

Би могла да я повика на ръката си, да я накара да кацне върху пръста ѝ, но не го направи. Миналата година, когато дарбата ѝ започна да набира сила, често я използвахме, за да играем разни игри. Тя ми казваше да се спотая в покрайнините на гората, без да зная какво ще видя, и да се озъртам бдително, като дебнец в засада ловец. А после неочаквано близо до мен кацаше гълъб или дотичваше фазан. Или пък подушвах лисица, а сетне я зървах, спотаена в тревата недалеч от мен, покорна като домашна котка, свила опашка под лапите си. Веднъж долових по-силна миризма и когато се надигнах, видях мечка: мина през храсталаците и потъна в гората. После дойде усмихнатата Грай и ме попита:

— Хареса ли ти?

В случая с мечката трябваше да призная, че не ми е харесало особено.

— Живее на западния склон на планината Айрн — обясни ми тя. — Спуснала се е насам по реката да лови риба.

Можеше да призове ястреб от висините, да накара пъстърва да скочи над водата. Веднъж, когато беше в лошо настроение, прати облак комари след един овчар чак от другата страна на мочурищата. Скрити зад камъните, наблюдавахме борбата на нещастния овчар с комарите и избухнахме в смях, когато накрая се предаде и побягна, като размахваше ръце и се пляскаше по тила и челото.

Но тогава още бяхме деца.

Сега, докато лежахме един до друг, загледани в синевата и танца на люшканите от ветреца клони, изтегнати върху топлата скала, неусетно почувствах как в щастието ми се прокрадва тревожна мисъл. Бях дошъл, за да кажа на Грай и още нещо. Досега разговаряхме за сгодяване. Но нито тя, нито аз отворихме дума за моята дарба.

Беше минал почти половин месец от случая с усойницата. Не бях виждал Грай през цялото това време, защото първо бях с баща ми и Аллок при оградата, а после всички чакахме появата на Огге. Щом Огге бе чул за змията, със сигурност знаеше и Грай. Ала въпреки това не бе казала нито дума. Нито пък аз.

Предположих, че чака аз да подхвана тази тема. Или може би дори да демонстрирам силата си. Да го направя със същата лекота, с която тя подсвиркваше, за да призове птичката. Но аз не можех и при тази мисъл цялата насъбрана топлина напусна тялото ми и заедно с нея си отиде усещането за покой. Не можех да го направя. Изведнъж ме завладя гняв. Защо да трябва да го правя? Защо трябва да убивам, да разрушавам? За какво ми е тази дарба? Не исках, не желяех да го правя! „Но достатъчно е само да развържеш един възел“ — прошепна един глас в главата ми. Да накарам Грай да завърже панделката си и после да я развържа с поглед. Всеки с моята дарба би могъл да го направи. Дори Аллок. „Не искам, не искам“ — надигна се отново гневният глас.

Седнах и стиснах главата си с ръце.

Грай седна до мен и отчопли една коричка от охлузеното си коляно. Макар че бях завладян от гняв и страх, усещах, че иска да ми каже нещо, че се готви да заговори.

— Ходих с майка ми в Кордемант — каза тя.

— Значи си го видяла.

— Кого?

— Онзи Анрен.

— Уф, и преди съм го виждала — рече тя и махна пренебрежително с ръка. — Говоря за големия лов. На лосове. Искаха да повикаме стадото, дето се спуска по река Ренни от хълмовете на Айрн. Бяха шестима, с лъкове. Мама поиска да отида и аз. Каза ми, че очаква да види как ще призова лос. Отначало отказах. Но тя настоя. Каза, че хората нямало да повярват, че имам дарба, ако не я използвам. Отвърнах, че предпочитам да обучавам конете. Тя пък заяви, че всеки може да обучава коне, но са ни повикали, за да призовем лосовете. Добави също, че човек не може да сдържа дарбата си дълго. Така че накрая отидох. И призовах лос. — Беше притворила очи, сякаш виждаше лоса увиснал във въздуха пред нея. После въздъхна. — Те дойдоха... и ловците повалиха пет. Три млади мъжкаря, един по-възрастен и една женска. Преди да си тръгнем, ни натовариха с много месо и подаръци — манерка с медовина, прежда, разни плетени неща. Подариха ми много красив шал. Ще ти го покажа. Мама беше ужасно щастлива заради успешния лов. Дадоха ни и един нож. Истинско произведение на изкуството, с дръжка от лосов рог, инкрустирана със сребро. Татко каза, че това било стар боен кинжал. Много го хареса. „Не ви е нужен — засмя се Санно Корде, когато ми го даваше, — но пък вие свършихте нещо, от което имаме нужда“. Татко много го хареса. — Тя присви колене и ги обгърна с ръце.

Не разбирах защо ми разказва всичко това. Може би пък нямаше конкретна причина, често се случваше да споделяме един с друг разни неща. Може би по този начин намекваше, че иска да чуе моята история, за моя триумф. Но аз не знаех какво да кажа.

— Когато ги призова... — почнах и млъкнах.

Тя чакаше.

— Какво почувства?

— Не зная. — По-скоро не бе разбрала въпроса ми.

— Първия път, когато се появи дарбата ти — опитах се да бъда по-конкретен. — Знаеше ли, че ще се случи? Усети ли някаква промяна спрямо предишните, неуспешните опити?

— Ох — рече тя. — Да. — И нищо повече.

Сега аз чаках.

— Просто се случи — продължи Грай. Намръщи се, помръдна с пръстчета и накрая каза: — Дарбата ми е различна от твоята, Оррек. Ти трябва да използваш очите...

Тя се поколеба и аз допълних:

— Око, ръка, дума и воля.

— Да. Но при мен е достатъчно да намеря мястото, където се спотайва животинчето, и да помисля за него, това е нещо като да се пресегнеш с невидима ръка или да извикаш на глас, само дето не използваш нито ръката си, нито гласа.

— Но усещаш, когато дарбата се проявява.

— Да. Защото те са там. Зная къде са. Чувствам ги. И те ми отвърщат. Или идват... като че ли между нас е опъната връв. Въже, струна, както го наречеш. — Тя се докосна по гърдите. — Право от тук към тях. Като изопната тел, нали се сещаш? Когато я докоснеш, запява. — Сигурно съм изглеждал ужасно тъпо. Тя поклати глава. — Трудно е да се говори за това!

— Но знаеш, когато го правиш, нали?

— О, да. Още преди да призова някое животно, усещам връзката. Само дето не се простира достатъчно надалеч. И не е изопната.

Седях прегърбен и отчаян. Опитах се да кажа нещо за усойницата, но гърлото ми се бе свило.

— А ти какво почувства, когато уби змията? — попита тя.

Ето така просто ме отърва от оковите на мълчанието.

Само че не знаех какво да кажа. Понечих да заговоря, но избухнах в сълзи. Само за миг. Сълзите ме ядосаха и засрамираха.

— Нищо не почувствах! Просто... съвсем нищичко! Стана ей така. А всички вдигат такава врява... Толкова е глупаво!

Изправих се, приближих се до ръба на перваза и надникнах долу. Изпитвах желание да извърша нещо глупаво и смело.

— Хайде! — викнах и се обърнах. — Да видим кой пръв ще стигне до вира!

Грай скочи, чевръста като катерица. Аз спечелих, но си охлузих и двете колена.

Препуснах с Бранти през огрените от слънцето хълмове и когато се прибрах, го разходих, докато се успокои, после го избързах със сено и го завих с чул, дадох му вода и го нахраних. Направих всичко това спокойно и със съзнанието на мъж, който приема своите отговорности. Баща ми не каза нищо и това също бе в реда на нещата — прие за нормално, че правя онова, което трябва да се направи. След вечеря

мама ни разказа една история от „Чамхан“, приказна сага на бедраманския народ, знаеше я наизуст. Разказа ни за нападението на героя Хамнеда срещу града на демоните, за разгрома му от краля на демоните и за бягството в пущинаците. Баща ми слушаше също толкова внимателно, колкото и аз. Помня тази вечер като последната от — от хубавите дни? Последната в моето детство? Не зная с какво се разделих тогава, но на сутринта се събудих в различен свят.

— Оррек, ела с мен — рече баща ми късно на идната сутрин и за миг си помислих, че иска да яздим заедно, но той ме отведе до ясеновата гора, на едно място, откъдето къщата не се виждаше. Не каза нито дума, докато вървахме. Спря на едно хълмче над ручея и каза:

— Покажи ми дарбата си, Оррек.

Вече ви казах, че изпитвах удоволствие да се подчинявам на баща си, макар това не винаги да бе лесно. Навик, с който бях израсъл, откакто се помнех. Никога досега не бях и помислял да му противореча. Каквото и да поискаше от мен, дори да бе трудно, никога не беше неизпълнимо, и дори да бе неразбираемо, в края на краищата се оказваше съвсем обяснимо. Разбрах какво иска от мен сега и защо го иска. Но не можех да го направя.

Кремъкът и стоманата могат да съжителстват мирно един до друг години наред, но удариш ли ги, ще хвъркнат искри. Бунтът е внезапен процес, неочакван като искра, разпалваща огън.

Стоях срещу него, както винаги, когато произнасяше името ми, но не правех нищо.

Той посочи един нисък храст до нас.

— Развали го. — Гласът му не бе нито заповеднически, нито окуражаващ.

Продължавах да стоя неподвижно. Погледнах само за миг към храста и повече не исках да го виждам.

Той почака известно време. Пое си дъх и забелязах, че в позата му има едва доловима промяна, нарастващо напрежение.

— Ще го направиш ли? — попита тихо.

— Не — отвърнах.

Отново се възцари тишина. Чувах далечното ромолене на потока и една птица, която пееше в гората, както и блеенето на овцете от пасището отвъд нея.

— Можеш ли да го направиш?

— Няма да го направя.

Отново мълчание, после:

— Няма от какво да се страхуваш, Оррек. — Говореше с мек глас.

Прехапах устни и стиснах юмруци.

— Не се страхувам.

— За да контролираш дарбата си, трябва да я прилагаш — продължи той с подкупващ глас.

— Няма да я използвам.

— Тогава тя ще използва теб.

Думите му ме завариха неподготвен. Дали и Грай не бе споменала нещо подобно? Не си спомнях добре. Бях объркан и смутен, но не исках да го призная.

Поклатих глава.

И тогава той се намръщи. Наведе глава надолу, сякаш се приготвяше за битка. Когато заговори, гласът му вече не звучеше меко.

— Трябва да покажеш дарбата си, Оррек. Ако не на мен, то на другите. Нямах право на избор. Да притежаваш сила означава да й служиш. Ти ще бъдеш брантор на Каспромонт. Хората ще разчитат на теб, както сега разчитат на мен. Трябва да им докажеш, че могат да разчитат на теб. И да се научиш да прилагаш дарбата си.

Поклатих глава.

След нов кратък период на непоносима тишина той прошепна:

— Заради убиването ли е?

Не знаех дали е заради това, заради мисълта, че дарбата ми може да убива, да унищожава, да руши — дали тъкмо това е причината за моя бунт. Може би беше и това, защото мисълта за мъртвия плъх и за змията ме караше да потръпвам. Зная само, че отказвах да бъда подложен на изпитание, отказвах да приложа тази ужасна сила, отказвах да й позволя да покаже на какво е способна. Но Канок ми бе дал подходящ отговор и аз кимнах.

Той въздъхна, не знам дали от разочарование, или от яд, и се обърна настрана. Бръкна под палтото си и извади връв. Винаги носеше връв, за най-различни нужди, за които можеше да потръбва. Завърза я и я хвърли на земята между нас. Не каза нищо, само я погледна, после и мен.

— Не съм куче, за да ти изпълнявам разни трикове! — избухнах с висок, почти писклив глас. Викът ми отекна в смразяващата тишина между нас.

— Чуй ме, Оррек — заговори той. — Точно това ще бъдеш в Дръмант, искаш или не. Ако не покажеш дарбата си там, какво ще си помисли Огге? Ако откажеш да я прилагаш, на кого ще се уповават хората? — Той си пое дъх и за миг гласът му потрепери от гняв. — Да не смяташ, че ми харесва да убивам плъхове? Да не съм териер? — Млъкна и извърна очи настрани. — Помисли за дълга си. За нашия дълг. Помисли за това и когато сметнеш, че си разбрал, ела при мен.

Наведе се, взе връвта, развърза я с пръсти, прибра я в джоба си и тръгна нагоре по хълма, към ясеновата гора.

Когато си спомням за този момент, си мисля за това как я прибра, защото дори толкова къса връв може да потрябва. Останах сам и вече можех да плача на воля, но сълзите не идваха.

8

От този момент вече нищо между мен и баща ми не можеше да е същото, защото помежду ни се издигаше преградата на неговата настойчивост и моя отказ. Въпреки това отношението му към мен не се промени. Няколко дена баща ми не повдига този въпрос. Когато го направи отново, не беше, за да ми заповядва.

— Готов ли си да изпиташ силата си сега? — попита ме с мек глас един следобед.

— Не — отвърнах, по-сигурен и по-убеден от всякога.

Лаконичният ми отговор вероятно го завари неподготвен. Той замълча и двамата се прибрахме, без да разменим нито дума повече. Изглеждаше уморен и напрегнат. Майка ми го забеляза и вероятно се досети за причината.

На следващата сутрин ме повика в стаята си под претекст да пробвам палтото, което ми шиеше. След като ме накара да застана с разперени ръце, сякаш съм сламено чучело, а тя ме обикаляше на колене и поставяше карфици на местата, където щеше да мине шевът, каза:

— Баща ти е разтревожен.

Намръщих се и не отвърнах. Тя приклезна.

— Каза, че не знаел защо брантор Огге постъпва така. Първо се самопокани тук, после покани нас и междуременно подхвърли намек за внучка си. Баща ти каза, че между Каспрови и Дръмови никога не е имало приятелство. Аз пък му отвърнах: какво пък, рано или късно може да се случи, а той поклати глава. Тази мисъл не му дава покой.

Не очаквах разговорът да поеме в тази посока и не знаех какво да кажа.

— Може би е задето сега владенията ни имат обща граница — беше всичко, което можах да измисля.

— Струва ми се, че тъкмо това го безпокои — продължи майка ми, извади една карфица от устата си и прикачи хастара. Шиеше ми мъжко палто от черен вълнен плат, първото мъжко палто в живота ми.

— Да ти призная — рече, докато нагласяше хастара, — ще си отдъхна, когато се върнем от онова посещение.

Чувството за вина ме притискаше, сякаш палтото бе направено от олово.

— Мамо — заговорих изведнъж, — той иска да му демонстрирам дарбата, аз отказах и това го ядоса.

— Зная — каза тя. После ме погледна. — Това е нещо, за което не мога да ви помогна. Нали ме разбираш, Оррек? Не мога да се меся. Не мога да застана между теб и баща ти. Трудно ми е, защото и двамата сте нещастни. Всичко, което мога да ти кажа, е, че това е за теб, за всички нас — затова го иска. Нямахте да го направи, ако бе нещо нередно. Но ти сам го знаеш.

Мама, разбира се, трябваше да застане на неговата страна. Съвсем правилно и справедливо, но освен това беше нечестно, нечестно спрямо мен, защото всичко бе на негова страна — силата, правото, разумът. А аз си оставах сам, глупаво малко момче, неспособно да използва дарбата си и същевременно уверено в своята правота. Но нямаше какво да кажа и само се затворих още повече в себе си.

— Кажи ми, Оррек, защо не искаш да използваш силата си — защото ще нараниш невинни същества ли? — попита тя тихо.

Не можех да отговоря на този въпрос. Дори не свих рамене, само мълчах. Тя постоя така, загледана в лицето ми, после се върна към работата си. Когато приключи и внимателно свали палтото, ме хвана за раменете и ме целуна по бузата.

На два пъти след това Канок ме попита готов ли съм да изпитам дарбата си. И двата пъти отказах мълчаливо. Третия път не ме попита, а нареди:

— Оррек, трябва да ми се подчиниш.

Стоях смълчан. Бяхме недалеч от къщата, но наоколо нямаше никого. Нито веднъж не ме бе заговарял за това пред други хора. Не искаше да ме засрами.

— Кажи ми, от какво се страхуваш?

Гледаше ме, очите му пламтяха, гласът му ме шибаше като камшик.

— От своята сила ли се боиш, или от това, че я нямаш? Сепнах се и почти извиках:

— От нищо не се страхувам!

— Тогава използвай дарбата си! Сега! Удари нещо! — Той махна с дясната си ръка. Лявата бе долепена до тялото и пестникът му се свиваше.

— Не! — отвърнах целият разтреперан и сведох глава, защото не можех да издържам на погледа му.

Чух го да се обръща и да си тръгва. Спусна се към къщата и мина през двора. Извърнах се и втренчих поглед в подаващата се между камъните пролетна трева. Гледах я и си я представях почерняла, мъртва и залиняла, но не вдигнах лявата си ръка, нито дадох глас на волята си. Само държах погледа си вперен в нея, а тя си оставаше все така зелена и свежа.

След този случай баща ми престана да иска от мен да му покажа дарбата си. Животът следваше обичайното си русло. Баща ми продължаваше да говори с мен за обикновени неща. Но не се усмихваше, нито се смееше, а аз не смеех да го погледна в лицето.

Когато имах възможност, отскачах да се видя с Грай, но вземах Пъстра, защото не исках да моля баща ми за жребца. Една от кучките в Роддмант бе окучила четиринайсет кученца и тъкмо бе започнала да ги отбива. Бяха ужасно смешни и глупави и ние си играехме с тях. Тернок спря да погледа и каза:

— Защо не вземеш някое? Занеси го у вас. Имаме предостатъчно, а Канок ще се зарадва да увеличите ловните си кучета.

— Ами да, вземи Едрьо — предложи Грай. — Той е най-умният.

— Това ми харесва повече. — Посочих. — И непрестанно ме целува. — Кутрето побърза да потвърди думите ми, като облиза лицето ми с езиче.

— Цункльо — присмя му се Грай.

— Не, не е Цункльо! Ще го кръстя... — Потърсих някое героично име. — Ще го кръстя Хамнеда.

Грай ме погледна скептично, но не каза нищо. Не обичаше да спори. И тъй, отнесох дългокракото петнисто кутре в една кошница у дома и известно време то ми бе най-добрият приятел в игрите. Но, разбира се, трябваше да послушам Грай, която познаваше кучетата по-добре от всеки друг. Хамнеда се оказа безнадеждно изостанал и невъздържан. Не само пишкаше на пода като всички малки кученца, но и оставяше купчинки навсякъде, та скоро му забраниха да влиза в

къщата. После се пъхна при конете и те насмалко да го стъпчат, уби най-добрия ни мишелов в конюшната, ухапа градинаря и малкия син на готвача, лаеше и скимтеше денем и нощем и ставаше още по-невъздържан, когато го затваряхме някъде, за да не пречи. Не можеше да се научи на нищо, дори на най-елементарни команди. Само след две седмици вече едва го понасях. Искях да се отърва от него, но се срамувах да си го призная дори пред себе си — все пак сам бях направил погрешен избор.

Една сутрин двамата с Аллок трябваше да придружим баща ми до едно планинско пасище, за да проверим има ли оагнили се овце. Както обикновено баща ми щеше да язди Гъсока, но този път каза на Аллок да вземе Пъстра, а на мен даде жребчето. Не знаех дали да го сметна за някаква привилегия. Бранти беше в отвратително настроение. Мяташе глава, пръхтеше, подритна няколко пъти и се опита да ме ухапе, дръпна се, когато го яхнах, въртеше се неспокойно и въобще ме излагаше по всякакъв начин. Тъкмо когато си мислех, че най-сетне съм го успокоил, отнякъде изскочи Хамнеда и се нахвърли с лай върху жребчето, скочи и го ухапа по крака. Извиках на кучето в мига, когато Бранти се вдигна на задните си крака и понечи да ме хвърли от седлото. Успях да се задържа, дръпнах юздите и овладях изплашеното жребче, но бях побеснял. Когато Бранти най-сетне се успокои, погледнах кучето, но видях само купчина непомръдваща плът.

— Какво стана? — попитах.

— Не знаеш ли? — отвърна с въпрос баща ми.

Погледнах Хамнеда. Помислих, че Бранти го е стъпкал. Но нямаше кръв. Лежеше съвсем отпуснат, сякаш нямаше скелет. Едно дълго петнисто краче се протягаше като въженце. Скочих от коня, но не посмях да се доближа.

Вдигнах ядосан поглед към баща ми.

— Трябваше ли да го убиваш?

— Аз ли? — отвърна той и в гласа му повя хлад.

— Ах, Оррек, ти беше — намеси се Аллок, седеше на седлото на Пъстра. — Видях те като протегна ръка. Искаше да спасиш жребчето от глупавото куче!

— Не съм го направил! — възразих. — Не съм го убил аз!

— Сигурен ли си, че не си бил ти? — попита ме баща ми почти подигравателно.

— Стана точно както когато уби усойницата — обясни Аллок. — Бързото око! — Но гласът му издаваше безпокойствие и уплаха. Чули глъчката, на двора излязоха още хора. Конете се дърпаха, не искаха да доближат мъртвото куче. Бранти трепереше и бе плувнал в пот, също като мен. После неочаквано се обърнах и повърнах, но без да пускам юздите. Избърсах си устата, отведох Бранти при камъка, от който се качвах, и се метнах на седлото.

— Тръгваме ли? — попитах.

Препуснахме към планинските пасища. Мълчахме.

Вечерта попитах къде са погребали кученцето. Отидох на мястото, зад буницето, и постоях там. Когато поех обратно, баща ми ме чакаше на пътеката.

— Оррек, съжалявам за кучето ти — каза тихо.

Кимнах.

— Каж ми нещо: ти поиска ли да го убиеш?

— Не — отвърнах, но не бях съвсем сигурен, защото спомените ми бяха объркани. Мразех нещастното куче заради глупостта му, но не бях искал да го убивам, нали?

— И въпреки това го направи.

— Без да съм го пожелал?

— Не знаеше ли, че използваш дарбата си?

— Не!

Той закрачи до мен към къщата. Известно време и двамата не продумвахме. Пролетната вечер бе прохладна и приятна. На запад, близо до сърпа на луната, светеше Вечерната звезда.

— Това значи ли, че съм като Кадард? — попитах шепнешком.

— Трябва да се опиташ да контролираш дарбата си, да я прилагаш — отвърна баща ми след дълга пауза.

— Но аз не мога! Нищо не се случва, когато се опитвам да я прилагам, татко! Мъчех се отново и отново... става само когато не съм се опитвал... когато е нещо, като с усойницата... или днес... и дори тогава не усещам да съм направил нещо... просто се случва...

Думите излизаха една след друга, сякаш бяха навързани, ронеха се като каменна кула, която се срутва камък по камък.

Канок въздъхна и сложи ръка на рамото ми. При вратата спря и рече:

— Сигурно си чувал, че има и дива дарба.

— Дива?

— Дарба, която не се управлява от волята.

— Опасна ли е?

Той кимна.

— Какво... какво се прави с нея?

— Имай търпение — рече той и поддържа още малко ръката си на рамото ми. — Бъди смел, Оррек. Ще намерим изход от положението.

Изпитвах облекчение от мисълта, че баща ми вече не ми се сърди и че не се налага повече да му се съпротивлявам, но това, което ми каза, ме изплаши ужасно. Прекарах неспокойна нощ. Когато на сутринта ме повика, отидох при него с готовност. Бях готов да направя всичко, което поиска.

Той отново бе мълчалив и напрегнат. Мислех, че е заради мен, разбира се, но скоро узнах истинската причина.

— Дорек се върна тази сутрин — рече той, докато вървахме към долчинката на ясеновата гора. — Каза, че липсват две бели юници.

Юниците бяха от старата Роддова порода, три великолепни животни, за които баща ми бе отстъпил на Роддмант една от граничните ни горички; Надяваше се постепенно да създаде цяло стадо бели говеда, с каквото някога са се гордеели в Каспромонт. Бяха пратили трите юници на една тучна ливада в южната част на нашето владение, близо до овчарското пасище; наглеждаха ги една наша пастирка и синът ѝ заедно с пет-шест дойни крави.

— Дали не са намерили отвор в оградата? — попитах.

Той поклати глава.

Белите юници бяха най-скъпоценното ни притежание, ако се изключеха Гъсока, Пъстра и Бранти, както и земята ни, разбира се. Загубата на две от тях щеше да е тежък удар върху надеждите на Канок.

— Отиваме да ги търсим ли?

Той кимна.

— Още днес.

— Може да се навлезли в дерето и...

— Сами едва ли — прекъсна ме той.

— Мислиш ли, че... — Не посмях да продължа. Ако юниците бяха откраднати, вероятните крадци се брояха на пръсти. Дръм и хората му, кой друг. Но да се хвърлят такива обвинения бе рисковано. Немалко кървави отмъщения бяха пораждани от подобни съмнения. Въпреки че бяхме само двамата с баща ми, навикът да сме дискретни се оказа твърде силен. Не казахме нищо повече.

Стигнахме до първото място, където бяхме спирани преди няколко дена — и където за първи път му бях възразил.

— Искаш ли... — почна той, но не завърши, а вместо това ми хвърли почти умоляващ поглед. Аз кимнах.

Огледах се. Тук хълмовете имаха полегати склонове, осеяни с камъни и трева. Едно малко ясеново дръвче растеше досами пътя, опитваше се да се пребори само, с превито, сгърчено стебло, но смело разлистено. Отместих поглед от него. Малко по-нататък, отново край пътя, зърнах мравуняк. Едрите червено-черни мравки с бодра стъпка се точеха на върволици, забързани по работата си. Мравунякът беше доста големичък, купчина засъхнала пръст, висока почти две педи. Бях виждал разровени мравешки градове и можех да си представя тунелите под земята, сложните галерии и коридори, мрачната архитектура. И в този момент, без да се замислям, протегнах лявата си ръка и втренчих поглед в мравуняка, а дъхът напусна стиснатите ми устни с остър звук и аз ударих с цялата си сила, обзет от жажда да разрушавам, да развалям, да унищожавам.

Виждах огряната от слънце зелена трева, кривото ясеново дръвче и мравуняка с червено-черните мравки, които влизаха и излизаха през отвора на върха, точеха се по пътечката в тревата.

Баща ми стоеше до мен. Не се обърнах. Мълчанието му бе почти осезаемо. Беше нетърпимо.

Завладян от отчаяние, стиснах очи и си пожелах никога вече да не видя това място, мравките, тревата, пътечката, слънчевата светлина... Нещо тъмно, като сянка, се изпречи за миг пред мен.

Когато отворих очи, тревата бе почерняла и мъртва, мравките се бяха превърнали в безформени точки, а мравунякът се бе сринал в прашни пещери. Почвата в краката ми вреше и кипеше, самият хълм бе потъмнял и от него се вдигаше дим. Лявата ми ръка все още бе изпъната неподвижно напред. Свих юмрук, стиснах слепоочията си с ръце и извиках:

— Спри го! Спри го!

Баща ми сложи ръце на раменете ми и ме притисна към себе си.

— Успокой се... успокой се, Оррек. Свърши. Свърши. — Усещах, че и той трепери, беше се задъхал.

Отворих отново очи и мигом извърнах глава, ужасен от това, което видях. Склонът на хълма пред нас изглеждаше, като пометен от вихрушка или пожар — беше раздран и овъглен, натрошени камъни сред мъртвата земя. От ясеновото дръвче бе останало само обгорено пънче.

Обърнах се и зарових глава в гърдите на баща ми.

— Помислих си, че си ти! Че ти стоиш пред мен!

— Какво има, сине? — попита той с почти нежен, загрижен глас.

— Щях да те убия! Но не го направих, не го направих!

Всъщност не исках да го направя! А какво можеше да стане!

— Чуй ме, Оррек. Не се страхувай. Повече няма да те моля...

— Безсмислено е! Аз не мога да го контролирам! Не мога да го правя, когато искам, а когато не искам, изведнъж се получава! Не смея дори да те погледна! Да погледна каквото и да било! Ами ако... ако в този момент... — Не можех да продължа. Отпуснах се на земята, парализиран от страх и отчаяние.

Канок седна до мен и изчака да се посъвзема.

Най-сетне се понадигнах.

— Аз съм като Кадард — едва успях да промълвя.

Не беше въпрос, по-скоро заключение.

— Може би — рече баща ми. — Може би си като Кадард, когато е бил малък. Не когато е убил жена си. Тогава вече е бил луд. Но като малък само дарбата му е била необузdana. Просто не е можел да я владее.

— Завързали са му очите, докато се научи да я контролира — рекох. — И ти можеш да направиш същото с мен.

Съжалих в мига, когато произнесох тези думи. Но вече беше късно, затова вдигнах очи към хълма пред мен, към широката дияр изпепелена трева и сгърчени храсти, прах и натрошени камъни, безформени останки. Дори най-малката жива твар там бе унищожена. Всички мънички крехки създания бяха пометени от моята сила. И дръвчето също. Аз бях виновен за всичко това, без дори да осъзная, че го правя. Не исках да се случи, а ето, че бе станало. Бях се ядосал и...

Отново затворих очи.

— Така ще е най-добре — въздъгнах.

Може би съм се надявал, че баща ми ще има друг, по-добър план.

Но след известно време, с тих глас, сякаш се срамуваше от безсилието си, той рече:

— Може би — за известно време.

9

Никой от нас обаче не беше готов за това, за което говорехме — дори не го бяхме обмислили. Все още оставаше нерешен въпросът с юниците — дали са изгубени, или откраднати? Разбира се, че исках да тръгна с него и да ги търся, същото искаше и той. Ето защо се върнахме в Каменната къща, качихме се на конете и заедно с Аллок и още неколцина млади мъже поехме на път, без да кажем на никого какво се бе случило при ясеновата горичка.

През целия този дълъг ден всеки път, когато поглеждах към зелените поля, върбите край потоците и разцъфналите цветя, или към полегатите хълмове, из които търсехме животните, непрестанно се страхувах, че твърде дълго задържам поглед и че всеки миг ще видя как дърветата, храстите и тревите почерняват. И бързах да отместя очи, свеждах глава и стисках левия си юмрук, мъчех се да изчистя съзнанието си от всякакви мисли и желания.

Изморителен и безплоден ден. Старата жена, на която бяха поверени юниците, бе толкова изплашена от гнева на Канок, че не можеше да ни бъде полезна с нищо. Синът ѝ, който трябваше да ги пази да не доближат пасищата в Дръмовите земи, бе отишъл на лов за зайци в планините. Открихме отвор в оградата, но пък точно там зидарията бе стара и не бе изключено камъните да са се срутили сами. Нямахме никакви следи от животни или крадци.

Пък и нищо чудно младите юници да се бяха спуснали в някоя долчинка и сега да си хрупаха мирно тревица. Ако беше така, оставаше необяснимо защо третата не ги е последвала. Бяха я затворили в ограденото място и тя зовеше другарките си с тъжно мучене.

Пратихме Аллок и братовчед му Дорек, както и сина на старицата, да обиколят високите склонове, а двамата с баща ми предприехме обходен маршрут, който щеше да ни преведе покрай границата с Дръмант. Докато яздех и се озъртах на всички страни, неволно се запитах какво ли ще е, ако не мога да виждам — ако пред очите ми има само черна завеса, накъдето и да извърна глава. Каква

полза от мен тогава? Вместо да помагам на баща ми, щях да се превърна в негово бреме. Тази мисъл бе направо непоносима. Започнах да изброявам всички неща, които нямаше да мога да правя, след това се замислих за нещата, които нямаше да виждам, изброявах ги едно по едно — това дърво, този хълм. Заобленият сивкав връх Айрн. Облакът над него. Здравчът отвъд Каменната къща, докато се спускахме по склона към нея. Бледата жълтеникава светлина на прозорците. Ушите на Пъстра пред мен. Черните очи на Бранти под косматите вежди. Лицето на майка ми. Малкият опал, който носеше на сребърната верижка. Мислех си за всяко едно от тези неща и неизменно усещах остра болка при мисълта, че ще трябва да се разделя с тях. Че не бива да виждам нищо — че трябва да се лиша от зрението си.

И двамата бяхме страшно изморени и реших, че вероятно няма да разговаряме по въпроса тази вечер и че Канок ще остави решението му за сутринта — но каква сутрин ще е това, ако не мога да видя светлината над хълмовете? Но след вечеря, след като се нахранихме в уморено мълчание, той заяви на мама, че трябва да поговорим, и отидохме в нейната стая, понеже там огнището беше запалено. След слънчевия, но студен априлски ден тук бе приятно топло и уютно. „Ще мога да чувствам топлината дори когато не я виждам“, помислих неволно.

Баща ми и майка ми поговориха за юниците. Седях загледан в трептенето на пламъците в огнището. Спокойствието, което ме бе завладяло в началото, постепенно ме напусна. Сърцето ми се изпълваше с горчивина заради огромната несправедливост, която се бе стоварила върху мен. Не можех, нито исках да я понеса. Да се лиша от зрение само защото собственият ми баща се страхува от мен! Една цепеница се срина върху въглените с пукот. Затаих дъх и се обърнах към родителите си.

Баща ми седеше на дървеното кресло. Майка ми бе приседнала на трикракото столче до него, положила ръка върху неговата, на коляното ѝ. Лицата им, озарени от огъня, бяха тайнствени, загадъчни, изпълнени със сенки. Усетих, че лявата ми ръка помръдва разтреперана. Видях я, видях и овъгленото дръвче на хълма и побързах да я притисна с другата, а сетне вдигнах и двете и затиснах очи. Не виждах нищо освен мрак зад стиснатите си клепачи.

— Какво има, Оррек? — чух гласа на майка ми.

— Татко, кажи й!

Той започна да й обяснява, объркано, с прекалено много думи. Скоро изгубих търпение и го прекъснах:

— Кажи й какво стана с Хамнеда, кажи й за днес! — наредих, без да свалям ръце от очите си. Защо просто не й разкажеше всичко така, както си беше? Той започна отново и пак се обърка, все не можеше да стигне до края. Майка ми го прекъсна, опитваше се да изясни нещата.

— Но тази дива дарба... — попита тя и Канок млъкна разколебан. — Какво означава тя?

— Че владее силата да развалям, но не мога да я контролирам — отговорих вместо баща ми. — Не мога да я използвам, когато искам, но се получава, когато не искам. Бих могъл да ви убия и двамата, ако сега ви погледна.

Настъпи кратка тишина; майка ми я наруши припряно:

— Но сигурно...

— Не — спря я баща ми. — Оррек казва истината.

— Но нали ти го обучаваеше години наред? Нали го подготвяше от съвсем малък!

Възраженията й само подсилиха гнева и болката ми.

— Било е безсмислено. Аз съм като онова кученце. Като Хамнеда. Не мога да се науча. Безполезно. И много опасно. Единственото, което можеше да се направи, бе да го убием.

— Оррек!

— Тази сила — поде Канок. — Неговата дарба. Той не може да я използва, но тя може да използва него. Прав е — наистина е опасно. За него, за нас, за всеки. С времето може би ще се научи да я владее. Това е голяма дарба, той е млад, животът е пред него... Но засега, макар и временно, трябва да му бъде отнета.

— Как? — попита с примрял глас мама.

— Като му сложим превръзка на очите.

— Превръзка на очите?!

— Сляпото око няма сила.

— Но тази превръзка... когато излиза навън... когато е сред хора...

— През цялото време — каза Канок.

— През цялото — присъединих се към него. — Докато не се уверя, че няма опасност да причиня нещо лошо на когото и да било, да убия някого, без дори да разбера, че го правя, докато не го видя пред себе си мъртъв. Не искам това да се повтори. Никога вече. — Седях пред огнището, притиснал очите си с ръце, прегърбен и ужасно нещастен.

— Завържете ми очите още сега. Направете го веднага.

Не помня дали Мелле се възпротиви на това и дали баща ми продължи да настоява. Помня само собствените си терзания. И облекчението накрая, когато баща ми дойде при мен, докато клечах при огнището, внимателно отдели ръцете от лицето ми и нагласи върху очите ми превръзка, а после я завърза на тила ми. Успях да видя само, че е черна, а също и сиянието от огнището и ръцете на баща ми.

После ме обгърна тъмнина.

Усещах топлината на невидимия огън, точно както предполагах.

Майка ми плачеше тихо, стараеше се да не я чуя, но слухът на слепците се изостря. На мен не ми се плачеше. Бях плакал достатъчно. Чувствах непреодолима умора. Гласовете им се сливаха в шепот. Огънят пукаше едва доловимо. През топлия мрак чух мама да казва:

— Изглежда, заспива.

После наистина съм заспал.

Вероятно баща ми ме е отнесъл в леглото — като малко дете. Когато се събудих, беше тъмно, и аз приседнах, за да потърся признаци за просветляване над хълмовете, но не можах да видя дори прозореца. Зачудих се дали небето и звездите не са закрити от облаци. След това чух песента на птиците и когато вдигнах ръце, напипах превръзката на очите си.

Трудна работа е да се опитваш да бъдеш сляп. Бях попитал Канок какво представлява волята, желанието да се случи нещо. Сега вече знаех какво е имал предвид.

Да измамя, да надзърна дори за миг — изкушението беше безкрайно. Всяка стъпка, всяко действие бяха необичайно трудни и сложни, най-обикновените неща се превръщаха в изпитание. Само да повдигна превръзката, за секунда, да надзърна с едно око, да погледна наоколо...

Не повдигнах превръзката, но тя се смъкна на няколко пъти и очите ми се заслепяваха от яркото сияние на деня, преди да успея да ги затворя. Научихме се да поставяме меки парчета на очите, под превръзката, преди да я връзваме, така нямаше нужда да се стяга силно. Най-сетне нямаше опасност да направя нещо необмислено. Бях в безопасност.

Точно така се чувствах — сякаш съм в безопасност. Да се научиш да си слепец наистина е трудна работа, но аз полагах усилия. Колкото повече трудности срещах, колкото повече възненавиждах превръзката, толкова повече се боях да я сваля. Тя ме спасяваше от ужаса да унищожа нещо, което не бих искал да унищожавам. Докато я носех, нямаше опасност да убия това, което обичам. Помнех добре какво беше причинил моят гняв. Помнех мига, в който си бях помислил, че съм убил баща си. Щом не можех да се науча да използвам силата си, трябваше да се науча да не я прилагам.

Това бе, което исках да направя, защото само така можех да се уповавам на волята си. Докато бях с превръзка на очите, бях свободен.

През първия ден от слепотата си се научих да се ориентирам пипнешком из стаите на Каменната къща и да излизам навън. По някое време пръстите ми докоснаха жезъла на Кадард Слепия. Не му бях обръщал внимание от години. Като дете обичах да го пипам, но сега имах чувството, че от детството ми са минали безброй години. Все пак знаех къде е и смятах, че сега имам право да го взема.

Беше твърде дълъг за мен и доста тежичък, но ми харесваше усещането да докосвам полираната му повърхност, когато го стисках там, където го бе държал Кадард. Протягах го пред себе си, плъзгах го по пода в полукръг и докосвах ръба на стената. След като направих един кръг в стаята, излязох с него навън. В къщата жезълът можеше да бъде колкото помощ, толкова и пречка. Навън бе огромно предимство. Освен за ориентация можеше да послужи и като оръжие. Да ударя с него, ако бъда заплашен по някакъв начин. Да удрям не със силата на своята дарба, а просто така, за да се защитя. Незрящ се чувствах ужасно безпомощен: сега всеки можеше да ме измами. Тежкия жезъл в ръката ми компенсираше донякъде това усещане.

Отначало майка ми бе потисната да ме вижда в подобно състояние. Ето защо потърсих баща ми за подкрепа и одобрение на решението ми. Мама не можеше да повярва, че това е единственият

изход, че въобще е необходимо да се стига до него. Тя смяташе, че идеята сама по себе си е чудовищна, вероятно породена от безсмислени суеверия.

— Оррек, можеш да си сваляш превръзката, когато си с мен — рече веднъж.

— Не мога, мамо.

— Глупаво е да се страхуваш, Оррек. Нищо лошо няма да ми сториш. Зная го със сигурност. Носи си я навън, но не и когато си при мен. Искам да виждам очите ти, сине!

— Не бива, мамо.

Само това можех да кажа. Повтарях го отново и отново, защото тя продължаваше да упорства. Не беше видяла как умря Хамнеда, не бе ходила до ясеновата гора, до разрушения хълм. По едно време мислех да ѝ кажа да отиде, но се отказах. Нищо нямаше да постигна.

След време в гласа ѝ се прокрадна горчивина и раздразнение.

— Оррек, това е невежо суеверие. Срам ме е от теб. Мислех, че съм те научила на някои неща в живота. Нима наистина смяташ, че този парцал на очите ще ти попречи да сториш злина — ако въобще в сърцето ти се спотайва злина? Ако пък там има добрина, каква полза от него? Ще спреш ли вятъра със стена от трева, или вълните, като ги помолиш да замрат? — В отчаянието си се бе върнала към бендраманските поверия, които бе научила като малка в бащиния си дом.

След като продължих да държа на своето, тя попита:

— Да изгоря ли книгата, която ти направих? Виждам, че не я искаш. Затворените очи означават и затворен ум.

Това ме накара да се разплача.

— Мамо, няма да съм вечно слепец!

Не исках да говоря за онзи далечен момент, когато щях да сваля превръзката, не смеех дори да си го представя, защото не знаех какво ще последва — можех само да се надявам. Но заплахите ѝ, мъките ѝ, всичко това ме изпълваше с безкрайна агония.

— И кога ще е това?

— Не зная. Когато се науча... — Не можех да продължа. Как щях да се науча да прилагам една сила, над която няхах контрол? Не се ли бях опитвал през целия си живот досега?

— Ти вече знаеш всичко, на което може да те научи баща ти. Беше прилежен ученик. — След което стана. Чух меко шумолене, докато се загръщаше с шала, и после стъпките ѝ в коридора.

Но мама не беше от хората, които умеят да се сърдят дълго. Същата вечер ми прошепна:

— Няма да изгоря книгата, сине. Нито превръзката ти. След което спря да ме моли и прие слепотата ми за факт. И почна да ми помага.

Най-добрият начин да надмогна недъга си бе да забравя, че някога съм виждал — да не пристъпвам пипнешком, а да крача смело и ако трябва да се ударя в нещо, да го направя. Скоро вече се ориентирах из къщата и в двора и излизах навън колкото се може по-често. Оседлавах Пъстра и ѝ слагах юздите, а тя чакаше търпеливо, после ме откарваше нанякъде. Щом я яхнех и без ехото на стените, по които да се ориентирам, нямаше начин да разбера къде съм, можеше да съм сред хълмовете или на платата, или дори на луната. Но Пъстра знаеше къде се намираме, знаеше също и че не съм безразсъдният ездач, какъвто бях преди. И се грижеше за мен и винаги ме прибираще у дома.

— Искам да ида в Роддмант — казах, след като от началото на слепотата ми измина половин месец. — Ще помоля Грай за друго куче. — Не беше никак лесно да произнеса тези думи, със спомена за Хамнеда и онова, което му бях причинил. Но идеята да си имам куче, което да ми помага да се ориентирам, ми бе хрумнала една нощ и знаех, че си заслужава. Освен това жадувах да поговоря с Грай.

— Куче? — повтори изненадано Канок, но Мелле веднага разбра предимствата и възкликна:

— Това е чудесна идея. Аз ще... — И млъкна. Знаех какво иска да каже. Че ще иде до Роддмант, за да ми донесе кучето. Но се усети, че ще ме обиди, и рече: — Ще яздя с теб, ако искаш.

— Може ли да идем утре?

— Ще го отложим за малко — рече баща ми. — Време е да се подготвим за посещението в Дръмант.

Изобщо бях забравил за брантор Огге и поканата му. Стана ми неприятно.

— Не мога да дойда с вас — заявих.

— Напротив, можеш — възрази баща ми.

— Защо трябва да идва? — попита мама. — Защо изобщо трябва да ходим?

— Ще ви кажа какво е заложено на карта — отвърна баща ми с твърд глас. — Възможността да сключим примирие с един силен враг, с когото не можем да имаме дружба. А може би и годеж.

— Но Дръм едва ли ще поиска да сгоди внучката си за Оррек след това, което стана!

— Защо да не иска? След като разбере, че Оррек може да убива с поглед? Че дарбата му е толкова силна, та трябва да си връзва очите, ако иска да пощади враговете си? О, сега с радост ще пожелае да го получи и ще предложи какво ли не в замяна! Не разбираш ли?

Никога не го бях чувал да говори с толкова суров глас, нито бях долавял нотки на триумф в тона му. Почувствах се странно. Сякаш се пробуждах от сън.

За първи път осъзнавах, че превръзката ме прави не само безпомощен, но и опасен. Силата ми бе толкова голяма, че трябваше да бъде удържана, за да не се развихря. Достатъчно бе да отворя очи и сякаш да съм като жезъла на Кадард — тайно оръжие.

В този момент разбрах защо много хора от къщата се отнасят към мен по-особено, откакто носех превръзката, защо ми говорят със стаено безпокойство и уважение, а не безгрижно, както бе преди. Защо нерядко се прокрадваха безшумно покрай мен, сякаш се страхуваха, че ще ги чуя. Смятах, че странят от мен и ме презират, защото съм незрящ. Сега осъзнах, че всъщност се боят, защото знаят причината да носят превръзка.

Както научих по-късно, историята не само се предаваше от уста на уста, но и бе придобила нереални размери. Говореше се, че съм унищожил цяла глутница диви кучета, телата им се пръскали като мехури. Че съм изтребил всички отровни змии в Каспромонт само като съм прекарал поглед по хълмовете. Че съм погледнал само веднъж към къщурката на стария Убрро и още същата нощ нещастникът се парализирал и изгубил говора си и това не било наказание, а само прищявка на буйната ми необуздана дарба. Че съм убил с поглед двете изчезнали юници, отново въпреки волята си. От страх да не причиня нови злочестия баща ми се принудил да ми сложи превръзката. И ако някой проявявал недоверие към подобни разкази, отвеждали го на

хълма, за да му покажат разрушенията, изгореното пънче, сринатия мравуняк, почернялата земя, разбитите камъни.

Но тогава още не знаех за всички тези истории, а само се досещах, че силата ми е създавала репутация, за каквато допреди това не можех и да мечтая.

— Вдругиден отиваме в Дръмант — заяви баща ми. — Ако тръгнем рано, ще сме там преди здрачаване. Мелле, ще си облечеш червената рокля. Искам Дръм да види подаръка, който ни направи.

— Ох! — въздъхна мама. — И колко време трябва да останем там?

— Пет-шест дни.

— А какво да занеса на жената на брантора? Трябва и аз да й направя някакъв подарък.

— Не е необходимо.

— Напротив — възрази мама.

— Добре де, напълни една кошница с разни продукти от кухнята.

— Пфуй! — възкликна презрително мама. — Нямаме нищичко по това време на годината.

— Занеси й пилета — предложих. Сутринта мама ме бе завела в курника и бе натикала няколко писукащи пернати в ръцете ми.

— Да, точно така — одобри тя.

Когато след два дни поехме на път, беше вързала за седлото кошница, пълна с пилета. Аз пък си бях сложил новото палто — първото ми мъжко палто.

Тъй като се чувствах най-добре на Пъстра, тя взе Гъсока, много послушен кон въпреки инак страховития си вид и мощната физика. Баща ми яздеше жребчето. Аллок бе положил големи усилия за обучението му, но още преди, когато виждах баща ми да го яхва, имах усещането, че двамата са създадени един за друг — красиви, горди, понякога припрени и безразсъдни. Щеше ми се да мога да го видя онази сутрин. Мъчно ми бе за него. Но седнах на добрата Пъстра и тя ме понесе напред в мрака.

10

Странно и изнурително е усещането да яздиш цял ден, без да виждаш нищо от местността, през която минаваш, и само да чуваш приглушения тропот на копита, скърцането на седлата, да долавяш миризмата на конска пот и на разцъфнали цветя, да усещаш полъха на вятъра и да се опитваш да си представиш къде се намиращ. Тъй като не бях в състояние да направлявам Пъстра, бях постоянно напрегнат и скоро, забравил за срама, се улових за лъка на седлото, за да не изгубя равновесие. През по-голямата част от пътя трябваше да се движим в колона и тогава разговорите секваха. Спирахме от време на време, за да може мама да напои пилетата и да дадат вода на конете, а също и за да хапнем по обяд. Когато мама отвори кошницата, за да даде зърно на пилетата, те записукаха развълнувано. Попитах къде се намираме. Под Черен чукар, отвърна баща ми, във владението на Кордеви. Не можех да си представя мястото, никога не бях стигал толкова на запад в Каспромонт. Скоро след това продължихме и следобедът се превърна в безкраен скучен черен сън.

— В името на Камъка! — възкликна баща ми. Никога не проклинаше, дори със старомодни изрази като този, и това ме пробуди от унеса ми. Мама яздеше най-отпред, защото нямаше опасност да изгуби пътя, а баща ми бе на опашката, за да ни държи под око. Тя не го чу, но аз попитах:

— Какво има?

— Нашите юници — рече той. — Ето там. — Сети се, че не мога да виждам, и обясни: — На поляната под близкия хълм има стадо и две от добичетата са бели. Останалите са сиво-кафяви и пъстри. — Млъкна за миг, изглежда, се взираше. — Имат гърбици и едва покарали рога. Те са, сигурен съм.

Бяхме спрели и мама попита:

— Все още ли сме в Кордемонт?

— В Дръмант сме — рече баща ми. — От около час вече. Но тия двете са от породата на Роддови. Моите са. Ако се приближим, ще

мога да ги огледам отблизо.

— Не сега, Канок — каза тя. — Скоро ще се стъмни. Трябва да вървим.

Долових в гласа ѝ необичайна тревога. Баща ми също.

— Права си — отвърна и чух Гъсока да тръгва. Пъстра го последва. Жребчето остана отзад.

Най-сетне стигнахме в Каменната къща на Дръмант и трудностите за мен отново започнаха — непознато място и непознати хора. Мама ме улови за ръката, докато слизах от седлото, и ми помогна да стъпя. Сред множеството гласове познах гръмогласния тембър на Огге Дръм.

— Брей, брей, пристигнахте най-сетне, добре сте ми дошли! Ние сме скромни хорица, но ще споделим с вас каквото имаме! Но какво е това, какво е това, защо момчето е с превръзка? Какво се е случило, млади момко? Да не са ти заболели очите?

— Ох, де да беше това — отвърна с привидно нехайство Канок. Играеше като опитен фехтовач, но Огге бе по-скоро привърженик на секирата: не отговаряше на подадени реплики, а следваше своята линия на разговора, минаваше направо на нещата, които го вълнуваха.

— Колко жалко да водят такъв здрав момък за ръка, сякаш е малко дете. Но нищо, ще му мине. Влизайте, оттук. Ей, погрижете се за конете! Барро, повикай моята женица! — И тъй нататък, гласовити заповеди и команди, страшна гюрултия, непрестанни стъпки около мен, много гласове. Бях заобиколен от многолюдна невидима тълпа. Майка ми обясняваше на някого какво има в кошницата. Не пускаше ръката ми и ме поведе към вратата, помогна ми да прекрача високия праг и да се кача по някакви стълби. Когато най-послед спряхме, главата ми се въртеше. Донесоха ни легени с вода, за да се освежим, а мама отиде да се преоблече с новата рокля.

После пак слязохме долу и се озовахме в просторно помещение, ако се съдеше по ехото, с висок таван. Тук имаше огнище — чувах пукота на съчките и усещах слаба топлина на лицето си. Мама не сваляше ръка от рамото ми.

— Оррек — рече тя, — това е жената на брантора, госпожа Денно. — Поклоних се в посоката на дрезгав глас, който ме поздрави с добре дошъл в Дръмант. Последваха още запознанства — Харба, най-големият син на брантора и неговата съпруга, по-малкият син Себб с

жена си, дъщеря им и нейният съпруг, други големи деца и хора от рода — все имена без лица, гласове в мрака. Тихият възпитан глас на мама бе погълнат от всички тези шумни посрещачи и не можех да не си помисля колко са различни тези хора от нас, колко чужди са ми маниерите им, дори наречието, което използваша.

Баща ми също стоеше близо до мен. Не беше многословен като Дръмовите хора, но отговаряше с ясен и силен глас, смееше се на шегите им и с неколцина събеседници разговаря така, сякаш се радва на възстановено приятелство. Един от тях, мисля, че беше Барре, рече:

— Чухме, че момчето ти имало диво око.

— Да, така е — отвърна Канок.

— Няма страшно. Като порасте, ще овладее силата — подметна друг и заразкава някаква история за някакво момче, Олмант, което също било малко диво, докато не навършило двайсет. Помъчих се да проследя историята, но беше трудно, понеже в стаята беше много шумно.

След известно време седнахме около маса и тук изпитанията ми продължиха, защото е ужасно трудно да се храниш възпитано, когато не виждаш и изобщо не си свикнал с това. Боях се да не прекатуря нещо, а и да не се изцапам. Опитаха се да ме настанят далече от мама, но тя настоя, меко и същевременно непоколебимо, че ще седи до мен. Помогна ми да нарежа месото, за да мога да вземам късовете с пръсти, без да предизвиквам отвращението на околните. Не че в Дръмант се славеха с добри маниери, ако се съдеше по мляскането, сърбането и оригването около мен.

Баща ми бе седнал в другия край на масата, до Огге, и след като разговорите поутигнаха, можах да доловя тихия му глас. Говореше с тон, какъвто не бях чувал досега.

— Искам да ти благодаря, брантор Огге — поде баща ми, — че си се погрижил за юниците ми. Цял месец се коря, задето не завърших поправката на оградата. Сигурно са минали някъде, където камъните са паднали. Тези животни са ужасно плашливи. Почти се бях отказал от тях, мислех, че вече трябва да се нейде край Дънет! А ето, че хората ти са ги намерили и са ги опазили, докато дойда.

— Всички разговори на масата бяха секнали, освен женското бърборене в другия край. — Възлагам големи надежди на тези животни — продължаваше все така уверено Канок. — Намислил съм

да завъдя стадо бели говеда, каквито е имал Кадард Слепия. Та още веднъж, най-сърдечните ми благодарности и обещавам първото теленце, което се роди, мъжко или женско, да е за теб. Достатъчно ще е само да пратиш хора да го вземат, брантор Огге.

Първият глас, който наруши тишината, бе непознат:

— Добре казано, добре казано! — провикна се някой и други го подкрепиха, но не чух Огге да заговори.

Вечерята скоро приключи и мама помоли да се прибере в стаята и да ме вземе със себе си. Чух Огге да казва:

— О, трябва ли толкова рано да отвеждаш младия Оррек? Той вече не е дете, нали? Сядай с мъжете, момче, ще пробваш тазгодишната ми бира! — Но Мелле продължи да настоява, че съм уморен от дългия път, и към нея се присъедини хрипливият глас на Денно, жената на брантора:

— Огге, остави момчето тази вечер да си отдъхне.

Така че ние се измъкнахме, а баща ми остана да пие с мъжете.

Когато се прибра, спях, но се събудих, понеже се движеше шумно и непохватно.

— Ти си пиян! — прошепна майка ми.

— Бирата му е като конска пикня — отвърна баща ми явно малко по-високо, отколкото възнамеряваше. Тя се изсмя, а той изсумтя: — Къде е проклетото легло! — И пак затропа из стаята. Чух го да се тръшва на леглото до мама. После си зашепнаха.

— Канок, не мислиш ли, че беше ужасно рисковано?

— Рисковано е дори идването ни тук.

— Говоря за юниците...

— Какво ще спечелим, ако си мълчим?

— Но ти го предизвика.

— Да излъже пред хората си за това как са се озовали юниците тук. Само му подсказах отговора.

— Тихо, тихо — изшътка мама. — Уф, добре поне, че не се заяде.

— Още е рано. Ще видим. Къде е момичето? Ти видя ли я?

— Кое момиче?

— Невестата. Срамежливата годеница.

— Канок, по-тихо! — Мама се разсмя.

— Затвори устата ми, любов моя, запуши я с твоята — прошепна той, тя пак се засмя и после чух поскъръцването на леглото. Спряха да говорят и аз се унесох в изнурен сън.

Брантор Огге и хората му подготвиха лов на глигани из северните хълмове на Дръмант, но изглежда, очакваха пристигането на Парн, майката на Грай, преди да тръгнат нататък. Бранторът настоя да ги придружим. Мама се възпротиви, но той отвърна:

— Какво пък, твоя воля. И без това не обичам женоря да ни се мотаят в краката, когато гоним диви свине — това е опасно занимание. Но можеш да пратиш момчето — ще се поразсее малко, че все пъпли наоколо с тая превръзка. Ако някой звяр го погне, достатъчно е да му смигне с това негово зло око и — сбогом прасе, а? Какво ще кажеш, момко? Винаги е добре да водиш със себе си бързо око, когато си на лов.

— Ако ще е око, нека е моето — намеси се спокойно баща ми. — С Оррек ще е доста рисковано.

— Рисковано? Да не го е страх от прасетата твоето синче?

— О, не, не за него. — Отново кръстосаха шпаги, но само за миг. Огге вече не се преструваше, че не е чувал за способностите ми: бе повече от ясно, че всички в Дръмант знаят и вярват в тях. Бяха ме приели за момчето с унищожителния поглед, за новия Кадард, човек с дарба, която не е в състояние да контролира. Огге не пропускаше да се озъби на баща ми, но си затваряше устата, преди положението да стане напечено. Той си имаше други оръжия.

С много хора се бяхме срещнали през изминалото денонощие, но все още не ни бяха представили внучката на брантора — дъщерята на най-малкия му син Себб Дръм и Даредан Каспро. Бяха ни запознали с родителите ѝ обаче.

Себб имаше добродушен бумтящ глас като баща си. Даредан пък говореше с тих треперлив гласец с мама и останах с впечатление, че е доста възрастна, но си спомних, че Канок не смяташе така. Дойдоха при нас и на сутринта, но пак не водеха дъщеря си. Срамежливата годеница, както я бе кръстил Канок снощи. При тази мисъл се изчервих.

Огге, който сякаш притежаваше дарбата на Морга да узнава какво ти е на ума, неочаквано проговори:

— Ще трябва да почакате няколко дни, преди да се запознаете с внучка ми Вардан, младата Каспро. Тя е долу, в старата къща на Риммови, при роднини. Пък и каква полза да се запознаеш с момиче, което не можеш да зърнеш, нали, младежо? Всъщност има и други начини да я опознаеш, ако се досещаш за какво говоря. — Мъжете наоколо се разсмяха. — Ще е тук, когато се върнем от лова.

Парн Варре пристигна следобед и след това всички разговори се насочиха към предстоящия лов. Беше решено, че ще отида и аз. Майка ми отново изрази несъгласие, но този път се опитах да я успокоя.

— Не се тревожи, мамо. Ще яздя Пъстра и всичко ще е наред.

— Аз ще съм до него — обеща баща ми.

Най-сетне поехме на път. Канок яздеше до мен, понякога слизаше и водеше Пъстра за юздите. Близостта му бе единствена опора в безкрайното ми объркване, в суматохата от безпорядъчни движения, викове и шум. И така продължи цели пет дни. Нямах никаква представа нито къде се намираме, нито какво има около мен. Никога не бях изпитвал по-силно изкушение да махна превръзката и същевременно не се бях страхувал повече от това, което можеше да се случи в объркването и раздразнението ми. От всичко най-много ме измъчваше ечащият глас на брантор Огге. Понякога той се преструваше, че ме смята за напълно сляп, и заявяваше на висок глас колко съжалявал, но по-често ме подкачаше и предизвикваше, не съвсем открито, да смъкна превръзката и да покажа силата си. Изглежда, се страхуваше от мен и ненавиждаше страха си и затова искаше да ме накара да страдам, или пък го измъчваше любопитство, защото силата ми му бе непозната. Нито веднъж не си позволи да прекрачи някои невидими граници в отношенията с Канок обаче, защото поне що се отнася до него, имаше ясна представа на какво е способен. Но аз си оставах загадка. Дали превръзката ми не беше само блъф? Огге беше като дете, което дразни завързано куче, за да се убеди дали може да хапе. Докато е на верига, кучето е изложено на снизхождението му. Същото важеше и за мен. Толкова го ненавиждах за всичко това, че се боях дали въобще нещо може да ме спре да го унищожа, ако само го зърна — както се бе случило с усойницата и с Хамнеда...

Парн Барре призова стадо диви прасета в подножието на Айрн и отдели мъжкаря от женските. Докато кучетата и ловците го

обкръжаваха, тя се прибра в лагера, където ме бяха оставили с конете и слугите.

Още не можех да се съвзема от срама, че са ме зарязали така.

— Няма ли да вземеш момчето, Каспро? — попита Огге, когато тръгвах, но баща ми отвърна любезно, че предпочитал да ме остави, за да не ги бавя. — Защо не останеш и ти на сигурно при него? — добави насмешливо Огге.

— Не, дошъл съм да ловувам — отвърна баща ми.

Беше ме докоснал по рамото, преди да се качи на коня — беше взел Гъсока, не жребчето — и бе прошепнал:

— Потърпи малко, сине.

И аз търпях в компанията на слугите на Дръмови, които страняха от мен, но скоро забравиха за присъствието ми и взеха да се шегуват и да се смеят. Нямах представа какво има около мен, напипвах единствено завивката, на която бях прекаралнощта. Останалата част от вселената бе напълно непозната, черна бездна, в която щях да се изгубя, ако направех дори само една-две крачки. Напипвах няколко дребни камъчета под завивката и почнах да си играя с тях, броях ги и ги подреждах на земята, колкото да убия времето. Човек не знае, че голяма част от удоволствието и разнообразието в живота минава през очите.

Чух самотен кон да пристига в лагера и малко след това познат глас.

— Оррек, аз съм — Парн. — Стана ми приятно от близостта ѝ, тя ми напомняше за Грай. — Нося ти плодове. Дай си шепата. — И пусна няколко сушени сливи в шепата ми. Благодарих и задъвках една. Парн седна до мен и чух, че и тя дъвче.

— И тъй — заговори, — предполагам, че глиганът вече е убил едно-две кучета, може и някой нещастник да е наръгал, ако вече не са му видели сметката. Ако е така, значи дялкат пръти, за да го набучат и да го донесат, кучетата са похапнали черва и месце, а конете искат да избягат от миризмата на кръв, но не могат. — Изплю една костилка.

— Никога ли не си присъствала на самото убиване? — попитах. Познавах я, откакто се помнех, но рядко бяхме разговаряли.

— Не и на глиган и мечка. Понякога искат да ги задържа докрай, за да ги убият по-лесно, но аз отказвам. Няма да е честно спрямо животното.

— А на елени и зайци?

— Плячката си е плячка. Само че това не важи за мечките и глиганите. Те заслужават честен двубой.

Интересна позиция, със свои представи за справедливост. Бях склонен да я приема.

— Грай ти е намерила куче — каза Парн.

— Тъкмо щях да я помоля...

— О, веднага щом чу, че са ти вързали очите, заяви, че ще ти трябва куче водач и започна да обучава едно от кутретата на Кинни. Те са добри кучета. Минете през Роддмант на връщане. Грай може вече да е готова.

Приятен момент в тези скучни мъчителни дни.

Ловците се прибраха късно вечерта. Безпокоях се за баща ми, но не смеех да го призная и само се послушах да доловя гласа му. Най-сетне дойде. Гъсока си бил ударил крака в мелето. Поздрави ме нежно, но усещах, че е ужасно изморен. Целият лов се бил объркал заради Огге и големия му син, които се скарали каква тактика да приложат, и така глиганът, макар и притиснат на тясно, убил две кучета и избягал, един кон си счупил крака в преследването, после, докато си проправяли пешком път из шубраците, глиганът изкормил още едно куче и накрая, както шепнешком ни обясни Канок: „всички удряха и мушкаха нещастното животно, но никой не смееше да го доближи. Отне им половин час да го убият“.

Известно време мълчахме, заслушани в продължаващата караница между Огге и сина му. Прислугата най-сетне донесе дивото прасе в лагера — подуших острата миризма на месо и кръв. Нарязаха церемониално черния дроб, за да го разделят между участниците в лова. Канок не получи своя дял — беше отишъл да нагледа конете. Чух синът на Огге Харба да го вика, но баща ми не отговори. Никой не дойде да ме покани. И тази вечер, и през дните след това, докато пътувахме обратно, Огге не заговори нито мен, нито баща ми. Испитвах облекчение, че вече не ме дразни и подкача, но и същевременно се безпокоях. Вечерта на последния лагер попитах тихо баща ми дали смята, че бранторът ни е сърдит.

— Твърди, че съм отказал да спася кучетата му — рече Канок. Лежахме край огъня, опрели глави, и си шепняхме. Мисълта, че сме

заобиколени от мрак, донякъде ме успокояваше, защото поне нямаше какво да видя.

— Какво всъщност стана?

— Глиганът беше разярен и замахна към тях с бивните си. Огге ми извика: „Каспро, убий го с очи!“ Сякаш дарбата ми е предназначена за ловуване! Хвърлих се срещу глигана с копие, заедно с Харба и още неколцина. Огге не дойде с нас. Глиганът смени рязко посоката, профуча покрай него и се измъкна. Горките кучета — беше ги смазал. А той обвинява мен.

— Трябва ли да оставаме, когато се върнем в къщата му?

— Поне една нощ.

— Той ни мрази — казах.

— Не и майка ти.

— Нея най-много — възразих.

Канок не ме разбра, нито ми повярва. Но аз бях сигурен в думите си. Огге можеше да ми се подиграва колкото си иска, да се перчи пред Канок с богатство и положение и така нататък, но Мелле Аулита оставаше непостижима за него. Долавях безпомощните му усилия да я впечатли, да се хвали пред нея и да я покровителства — и колко бързо и умело тя го обезкуражаваше. Всичко, което той притежаваше, не значеше нищо за нея. Тя дори не се страхуваше от него.

11

Когато след прекараните в пущинака дни и нощи се върнахме и най-сетне отново се събрахме с мама, а аз можах да се изкъпя и да сложа чисти дрехи, дори недружелюбните стаи на Дръмант, които никога не бях виждал, ми се струваха познати.

Слязохме за вечеря в голямата зала и чух брантор Огге да заговаря баща ми за пръв път от няколко дни.

— Къде е жена ти, Каспро? — попита го. — Къде е хубавата калука? И сляпото ти момче? Ето, доведох внучката си да се запознае с него — чак от другия край на моите владения, направо от Риммант. Ей, момче, ела да те запозная с Вардан, да видим дали ще се харесате!

Думите му бяха последвани от груб смях в залата.

Чух Даредан Каспро, майката на момичето, да му шепне да пристъпи напред. Положила ръка на рамото ми, мама каза:

— Радвам се да се запознаем, Вардан. Това е синът ми Оррек.

Момичето не отговори. Вместо това чух тихо хленчене, а може би скимтене, и се зачудих дали не си носи кученце.

— Здравей, как си — казах и склоних леко глава.

— Как си как си как си — отвърна някой пред мен с дрезгав тих глас, откъм мястото, където трябваше да е момичето.

— Кажи здравей, Вардан — отново настойчиво прошепна Даредан.

— Си как си как си как.

Не знаех какво да кажа. Вместо мен заговори мама:

— Много добре, благодаря ти, миличка. От Риммант е доста път, сигурно си изморена.

Отново необяснимото хленчене и скимтене.

— Да, така е — потвърди майка й, но веднага след това се намеси Огге.

— Хайде, стига, жени, оставете младите да си поговорят. Не им подсказвайте какво да си кажат. Не искам да ги сгодявате насила. Ама каква хубава двойка са, нали? Какво ще кажеш, момче, нали е хубавица

моята внучка? В жилите ѝ има от твоята кръв, кръв на калуци, но си е чиста проба Каспро. Родословието ще се запази, а това е важното! Красавица ми е тя, нали?

— Не мога да я видя, господине. Сигурно е красавица, щом казвате.

Мама ме стисна за ръката, но не знаех дали ме окуражава, или е изплашена и объркана.

— Не можел да я види! Не можел да я види! — разсмя се Огге. — Ами тогава нека тя ти бъде водач. Вардан има чудесни очи. Красиви, остри, проникателни. Типични очи на Каспро. Нали така, момиче? Нали така?

— Нали така. Нали така. Нали така. Мама, иска аз качи горе.

— Да, мила. Ще се качим. Ще ви помоля да ни извините, пътят беше дълъг и тя е изморена. Нека си почине малко преди вечеря.

Вардан и майка ѝ си тръгнаха. Ние не можехме. Трябваше да седим часове наред на дългата маса. През целия ден бяха пекли глигана на жар. Когато внесоха главата, се разнесоха триумфални викове. Вдигнаха се тостове за ловците. Залата се изпълни с острата миризма на печен дивеч. Някой напълни чинията ми с късове месо. Лееше се вино, не бира или ейл, а червено вино от лозята в южните покрайнини на владението — само Дръмови правеха вино в цялото Предпланиние. Беше тръпчиво, сладко-кисело, и удряше право в главата. Скоро гласът на Огге са извиси над останалите: той първо скастри големия си син, сетне се захвана и с малкия, бащата на Вардан.

— Ей, Себб, какво ще кажеш, да направим годеж, а? — провикна се и избухна в смях. След малко викна пак: — Айде бе, Себб! Защо не говориш нищо за годежа? Тук са всички наши приятели. Всичките под един покрив. Каспрови, Барреви, Кордеви и Дръмови. Най-добрата кръв в цялото Предпланиние. Ей, брантор Канок Каспро, какво ще кажеш? Съгласен ли си? Вдигам тост. За приятелството, верността, любовта и брака!

На двамата с мама не ни позволиха да се качим горе след вечеря. Трябваше да останем в голямата зала при Огге Дръм и хората му, докато те се наливат с вино. Огге все се навърташе около нас и непрестанно заговаряше мама. Тонът и думите му бяха все по-настойчиви, но нито Мелле, нито Канок, който също седеше до нас, не

се поддаваха на предизвикателствата му и не отвърщаха гневно. По някое време жената на брантора се намеси, за да защити майка ми от нападите на съпруга си. Огге се умълча за известно време, после отново се скара с големия си син и ние най-сетне намерихме възможност да се измъкнем и да се качим горе.

Докато вървахме по коридора към стаята, мама попита баща ми:

— Канок, не може ли да си тръгнем още сега?

— Почакай — отвърна той шепнешком. Прибрахме се в стаята и баща ми затвори вратата. — Трябва да говоря с Парн Барре. Тръгваме утре рано сутринта. Той няма да ни стори нищо тази нощ.

Мама се засмя, но долових в гласа ѝ отчаяние.

— Ще бъда при теб — увери я той. Тя ме пусна и го прегърна.

Това беше всичко, което исках да узная. Радвах се, че ще си тръгнем, макар че заминаването ни приличаше по-скоро на бягство. Но имаше един въпрос, който не ми даваше покой.

— Момичето — рекох. — Вардан.

Усетих, че се извърщат към мен. Последва кратко мълчание, вероятно се споглеждаха.

— Тя е дребничка и грозна — каза мама. — Има сладка усмивка, но е...

— Слабоумна — добави баща ми.

— Не, Канок, не е чак толкова зле. По-скоро е като дете. В ума си. Като малко дете. Съмнявам се някога да порасне.

— Слабоумна е — повтори баща ми. — И Дръм я предлага за жена на Оррек.

— Канок — прошепна мама, изплашена от тона му, от омразата в гласа му.

На вратата се почука и баща ми отиде да отвори. Чуха се приглушени гласове, после мама излезе. Напипах ръба на леглото и седнах.

— Детето е получило гърч — каза баща ми. — Даредан помоли майка ти да ѝ помогне. Мелле успя да се сдружи с много жени тук, докато ние с теб намерихме само врагове. — Засмя се тъжно. Чух, че сяда в креслото до огнището. — Оррек, да знаеш как ми се ще да сме далече оттук!

— На мен също — признах.

— Лягай и спи. Аз ще чакам майка ти.

Аз също исках да я чакам и продължих да седя, но той дойде и ме бутна да легна, а после ме зави нежно с мекото топло вълнено одеяло. Заспах на мига.

Събудих се внезапно и веднага се отърсих от съня. На двора кукуригаше петел. Може би беше зазоряване, а може би по-рано. В стаята се чуваше тих шум.

— Татко?

— Оррек? Събуди ли се? Тъмно е и не виждам. — Мама се приближи до леглото. — Ух, колко ми е студено! — Трепереше почти неудържимо. Намести се до мен и аз я завих с одеялото.

— Къде е татко?

— Отиде да говори с Парн Барре. Тръгваме на зазоряване. Предупредих Денно и Даредан, че си заминаваме. Мисля, че ме разбраха. Казах само, че сме отсъствали прекалено дълго и че баща ти се безпокои за пролетната оран.

— Какво му беше на момичето?

— Нищо сериозно. Преуморява се лесно и получи гърч, а майка ѝ беше страшно изплашена. Пратих я да поспи и останах при нещастното дете. После и аз съм заспала... не зная кога... а като се събудих, ми беше страшно студено. И сега не мога да се стопля... — Прегърнах я и тя се притисна до мен. — Накрая дойде една старица и ме смени. Щом се върнах, баща ти излезе да намери Парн. Май ще е добре да събера багажа. Само че е още тъмно.

— Остани при мен да се стоплиш — казах и тя ме прегърна. Все така трепереше. Баща ми се върна. Имаше кремък и огниво и запали свещ, а мама стана да ни събере нещата. Промъкнахме се безшумно по коридора, спуснахме се по стълбите и излязохме на двора. Почти можех да подуша зората, пък и петлите бяха гласовити като преди съмване. Отидохме в конюшната и един сънен и сърдит коняр ни помогна да оседлаем конете. Мама изведе Пъстра навън и я задържа, докато се кача. Зачаках на седлото.

Изведнъж чух тихия ѝ изненадан вик. Още копита затропаха по калдъръма. Тя възкликна:

— Канок, погледни!

— Уф! — изсумтя той с отвращение.

— Какво има? — попитах.

— Пиленцата — отвърна тихо баща ми. — Зарязали са кошницата там, където майка ти им я даде. Оставили са ги да умрат.

Помогна на Мелле да се качи на Гъсока, после изкара Бранти от конюшнията, конярят отвори портата и излязохме навън.

— Ех, да вземем да препуснем — въздъгнах.

Мама помисли, че наистина го предлагам, и отвърна:

— Не бива, миличък.

Канок, който яздеше зад нас, се засмя.

— Така е. Ще препускаме ходом.

От дърветата вече пееха птички и ми се доця да зърна утринната светлина.

След около миля-две тя каза:

— Глупаво беше да носим такъв подарък в къща като тази.

— Като тази? — повтори баща ми. — Толкова голяма и великолепна, имаш предвид?

— Само в техните очи — отвърна Мелле Аулита.

— Татко, няма ли да кажат, че сме избягали? — попитах.

— Ще кажат.

— Тогава не трябваше ли... не трябваше ли?

— Оррек, ако бяхме останали, щях да го убия. И въпреки че не бих имал нищо против, не мога да го направя в собствения му дом. И той го знае добре. Поне се отървахме от него.

Не знаех какво има предвид, нито майка ми, докато късно сутринта не чух тропот на копита зад нас. Ние с мама се уплашихме, но баща ми каза:

— Това е Парн.

Тя ни настигна и ни поздрави с дрезгавия си глас, който толкова много прилича на гласа на Грай. После попита:

— Е, Канок, къде са ти юниците?

— Под онзи хълм ей там.

Отбихме от пътя. После спряхме и мама и татко скочиха от конете. Мама ми помогна да сляза и ме отведе на брега на едно поточе, после напои Гъсока и Пъстра. Канок и Парн препуснаха нанякъде и след малко вече не можех да ги чувам.

— Къде отиват? — попитах.

— На ливадата. Баща ти помоли Парн да повика юниците.

Чакането ми се стори дълго, защото непрестанно се ослушвах за тропот на преследвачи, но не чувах нищо освен чуруликането на птичките и далечното мучене на добитъка. Мама каза:

— Връщат се.

След малко чух стъпките на животни в тревата и доволното пръхтене на Бранти, чух и гласа на баща ми, говореше нещо на Парн.

— Канок! — подвикна мама и той отвърна:

— Всичко е наред, Мелле. Нашите са. Дръм се е грижил добре за тях. Ще ги откараме у дома. Всичко е наред.

— Добре. — Тя въздъхна унило.

Отново потеглихме на път. Мама беше най-отпред, после аз, след мен Парн с двете юници и накрая баща ми. Животните не ни забавяха: млади и пълни с енергия, те поддържаха отлично темпо и не изоставаха от конете. По обед влязохме в нашите владения и се отправихме право към Роддмант. Парн предложи да отведем юниците там и да ги оставим няколко дни по техните пасища.

— Така няма да дразним никого — каза. — А и за Дръм ще е по-трудно да ги открадне пак.

— Освен ако не стовари яда си върху вас.

— И това не е изключено. Но ако Огге Дръм иска война, ще я получи.

— Поиска ли я от вас, ще я получи и от нас — закани се ядосано баща ми.

Чух как мама шепне: „Енну, чуй и бъди с нас“. Любимата ѝ молитва, когато беше разтревожена и изплашена. Преди време я бях разпитвал кой е този Енну, дете прави гладък пътя, благославя работата и изглажда кавгите. Котката бе творение на Енну, както и опалът, дете мама неизменно носеше на шията си.

Някъде по залез — вече не усещах залязващото слънце на гърба си — приближихме Каменната къща на Роддмант. Още на миля от нея чух кучешки лай. Цяла глутница кучета ни заобиколи, когато приближихме, приветстваха ни с радостен лай. Появи се и Тернок и ни поздрави гръмогласно. Малко след това някой спря Пъстра и се притисна към крака ми. Беше Грай.

— Чакай, Грай, остави го да слезе от коня — обади се Парн с дрезгавия си глас. — Помогни му де.

— Няма нужда — възразих. Преметнах крак през седлото и стъпих на земята. Грай ме хвана за ръката и я чух, че хлипа.

— О, Оррек! — въздъхна тя. — О, Оррек!

— Няма нищо, Грай, няма нищо. Аз не съм...

— Зная — прекъсна ме тя и пушна ръката ми, но продължи да подсмърча. — Здравсти, мамо. Здравейте, брантор Канок. Здравей... — Чух как се прегръща и целува с Мелле. После отново дойде при мен.

— Парн каза, че имаш куче — заговорих малко смутено, защото още ми тежеше мисълта за смъртта на Хамнеда. И не само това, но и задето го бях избрал — макар да знаех, че решението ми е погрешно.

— Да, женска. Искаш ли да те заведа?

— Аха.

— Ела.

И ме поведе нанякъде — дори тази къща и дворът, които познавах като дланта си, сега ми се струваха като лабиринт от загадки в мрака — и рече:

— Почакай. — И след минута-две продължи: — Сажда, седни. Оррек, това е Сажда. Това е Оррек, Сажда.

Приклекнах. Протегнах ръка и почувствах топло дихание на дланта си, а после нежно докосване на мустачки и леко близване на влажен език по пръстите. Размърдах леко ръка, опасявах се да не направя нещо нередно, например да бръкна в окото на кученцето, но то стоеше съвсем спокойно, с плътно прилепнала козина по главата и щръкнали, но меки ушенца.

— Черна овчарка? — попитах тихо.

— Да. Миналата пролет Кинневата Бреза окучи три. Децата взеха Сажда да си играят. Помолих да ми я дадат за теб. Тя е добро куче. На, дръж повода. — Грай натика между пръстите ми изтърган ремък. — Разходи се с нея.

Изправих се и усетих, че кучето също става. Пристъпих и изведнъж почувствах, че овчарката е спряла пред мен и ми пречи.

— Така няма да стигнем доникъде!

— Да, защото ако продължиш, ще се препънеш в една талпа. Позволи й да те води.

— Какво да правя?

— Кажй й „върви“ и името й.

— Върви, Сажда — казах в мрака и ремъкът в ръката ми се изопна.

Кучето ме поведе надясно, после прави напред. Повървахме известно време и спрях. Сажда също спря. Веднага.

— Назад при Грай, Сажда — казах и се обърнах.

Ремъкът ме завъртя, повървахме и Сажда спря. Спрях и аз.

— Тук съм — каза Грай точно пред мен.

Коленичих и погалих кучето, то беше клекнало. Прегърнах го. Едно нежно ушенце се отърка в лицето ми, мустачките ме погъделичкаха по носа.

— Сажда, Сажда — промълвих.

— Не използвах призоваването. Всъщност само в началото, няколко пъти — обясни Грай, и тя бе клекнала до мен. — И без него учи страшно бързо. Умна е и е уравновесена. Но ще трябва да се поупражнявате заедно.

— Трябва ли да я оставя тук и да дойда след няколко дни?

— Не. Ще ти кажа какво да избягваш. Гледай да не й поставяш по няколко задачи едновременно. Всъщност ще продължа да работя с нея, когато те навещавам. Приятно ми е да го правя.

— Ще е чудесно — отвърнах. След заплахите и неприязънта, с която ни бяха обгърнали в Дръмант, нежният, изпълнен с обич глас на Грай и топлата близост и всеотдайността на кучето поставяха на изпитание уменията ми да се владея. Скрих лице в гъстата нежна козина и прошепнах:

— Добро куче.

12

Когато влязохме в къщата, научих с уплаха, че докато слизала от коня, мама припаднала и баща ми я внесъл на ръце. Качили я на горния етаж и я сложили да легне. С Грай се чувствахме излишни и ненужни, като деца в света на възрастни, когато дойде болестта. Скоро Канок слезе при нас. Дойде право при мен и каза:

— Успокой се, ще се оправи.

— Изморена ли е?

Той се поколеба... и тогава Грай попита:

— Да не е изгубила бебето?

Дарбата на Грай ѝ позволяваше да усеща, когато в едно тяло живеят две същества. Нашата дарба не го можеше. Нищо чудно не само Канок, но дори Мелле да не знаеше, че носи дете.

За мен новината нямаше особено значение. За едно тринадесетгодишно момче неща като бременност и раждане са твърде абстрактни и нямат нищо общо с него.

— Не — отвърна Канок. — Просто трябва да си почине.

Ала гласът му беше безизразен и глух и това ме обезпокои. Чудех се как да го ободря. Бях изтощен от преживените страхове. Но сега отново бяхме свободни и сред приятели, в гостоприемния Роддмант.

— Татко, щом мама е добре, ела да ти покажа Сажда — предложих.

— После — отсече той, потупа ме по рамото и излезе.

Грай ме отведе в кухнята и готвачът ни сипа великански порции заешка яхния. След цялата тази суматоха бях страшно изгладнял. Грай обаче заяви, че била отвратена от размазаната по лицето ми яхния. Казах ѝ първо да опита да се храни със завързани очи, а после да говори. Тя пък заяви, че вече пробвала — вързала си очите за цял ден, когато научила за мен, за да разбере какво е. След като се нахранихме, пак излязохме навън и Сажда ме поведе на разходка в мрака. Имаше луна и Грай виждаше къде стъпва, но заяви, че двамата със Сажда сме се справяли все по-добре, и ни остави да водим.

Когато бяхме малки и заедно в Роддмант, с Грай спяхме където ни падне, като животинки, но сега бяхме във възраст, в която родителите ни вече говореха пред нас за годежи и сватби. Така че си пожелахме лека нощ като възрастни. Тернок ме отведе в стаята на родителите ми и ми прошепна, че мама е заспала на леглото и че баща ми е в креслото, даде ми едно одеяло и аз легнах на пода, завих се и заспах.

На сутринта мама настоя, че вече се чувствала добре. Най-обикновена настилка, нищо повече. Готова била да се прибираме у дома.

— Но не бива да яздиш — каза Канок и Парн го подкрепи. Тернок ни предложи каруца със сено, теглена от дъщерята на кобилата с увисналата бърна, която бе яздил по време на битката в, Дънет. И тъй мама, Сажда и аз поехме за Каспромонт с всички удобства, изтегнати на черги в каруцата. Канок яздеше Бранти, а Гъсока и Пъстра го следваха послушно. Сажда, изглежда, прие съвсем спокойно смяната на дома и на господаря си, макар че веднага обиколи всички ъгли на къщата и ги подмокри старателно. Поздрави любезно няколкото ни стари кучета, но се държеше малко резервирано. Беше като баща ми — приемаше отговорностите си твърде сериозно. А главната ѝ отговорност бях аз.

Грай дойде скоро, за да поднови обучението ѝ, и продължи да прескача до нас на всеки няколко дни. Яздеше едно жребче, Пожар, беше на кордемантските Барреви. Те бяха помолили Парн да го „пречупи“ и Парн едновременно обяздваше жребчето и учеше Грай на това изкуство. „Пречупване“ е термин, който използват владеещите дарбата за призоваване, макар че тя няма почти нищо общо с методите за обучение на млад кон. Нищо не се „чупи“ по време на обяздването, по-скоро се създава нещо съвсем ново. Това е продължителен процес. Грай ми обясни някои особености: искаме от коня да прави неща, които противоречат на природата му, а от друга страна, конете не са като кучетата, липсва им стаден инстинкт, за да се подчиняват на определена йерархия. Кучето приема и се подчинява, конят се съгласява. Обсъждахме тези въпроси, докато обикаляхме със Сажда и Грай ни помагаше да свикнем един с друг. А също и докато Грай яздеше Пожар, аз Пъстра, а Сажда тичаше наблизко, отвързана и свободна да изучава местността, да спира, да души, да щъка по

странични пътеки и да плаши зайците, без да ме безпокои. Но извиках ли я, идваше веднага.

Сажда и Грай промениха живота ми изцяло и аз помня онова лято, първото от доброволната ми слепота, като необичайно щастливо. Бях преживял толкова много неща преди него, бях толкова объркан и изплашен от дарбата си, че след като очите ми бяха завързани и нямаше никаква опасност да я приложа неправилно, не се налагаше да се измъчвам, нито да бъда измъчван. Кошмарът в Дръмант бе останал в миналото и аз отново бях сред най-близките си хора. Страхът, който долавях у някои от тях, беше като компенсация за безпомощността ми. Достатъчно е, докато се промъкваш пипнешком през някоя стая, да чуеш изплашен шепот: „Ей, какво ще стане, ако му падне превръзката? Свършено е с мен!“

Известно време мама почти не ставаше от леглото. Но се оправи и отново започна да обикаля из къщата. Ала един ден, тъкмо вечеряхме, някой извика изплашено, настъпи суматоха и после баща ми и мама излязоха. Останах на масата, объркан и изплашен. Попитах какво се е случило. Отначало никой не ми отговори, после едно момиче обясни:

— Тече ѝ кръв. Полата ѝ беше подгизнала.

Вцепених се от ужас. Отидох и седнах при огнището, съвсем сам, замаян. Там ме намери баща ми. Успя само да каже, че мама е пометнала, но вече била по-добре. Говореше със спокоен глас и това ми вдъхна известна увереност. Точно от увереност се нуждаех най-силно.

На следващия ден пристигна Грай с Пожар. Качихме се да навестим мама в малката стаичка на кулата. Там имаше легло и беше по-топло, отколкото в спалнята. Макар че беше разгарът на лятото, огънят в огнището гореше. Прегърнах мама и установих, че се е увила с дебелия си вълнен шал. Говореше с малко пресипнал глас, но иначе беше съвсем бодра.

— Къде е Сажда? — попита ме. — Искам да я видя. — Сажда естествено беше с нас, чакаше пред вратата. Грай я пусна и тя се покатери на леглото и се притисна до мама. Разказахме как върви обучението на кучето и на Пожар, после поговорихме за разни други неща. Грай се надигна, преди да съм готов да си вървя, заяви, че е време да тръгваме, целуна мама и прошепна:

— Съжалявам за бебето.

— Нали си имам вас двамата — отвърна Мелле.

Баща ми отсъстваше от зори до мрак — обикаляше из владението да наглежда лятната работа. Би трябвало вече да съм му от помощ, а ето, че бях само бремене. Аллок бе заел мястото ми до него. Аллок беше чистосърдечен младеж, без амбиции и претенции, смяташе се за глуповат и повечето хора бяха съгласни с него, но макар и да не притежаваше пъргав ум, преценките му бяха точни. Двамата с Канок се сработиха и той се превърна в това, което аз не можех да бъда. Признавам, че изпитвах ревност към него. Имах достатъчно силно развито чувство за достойнство, за да не го показвам, още повече че това щеше да го наскърби, а баща ми щеше да се ядоса.

Всеки път, когато ме налягаше усещането за собствената ми безполезност и безпомощност, когато ме обземаше желание да смъкна превръзката и да се порадвам на светлината, в ума ми изникваше неподвижната фигура на баща ми. Това бе достатъчно, за да осъзная каква смъртна опасност мога да бъда за Канок и всички останали. Със завързани очи аз бях негов щит и подкрепа. Дори слепотата ми можеше да е полезна.

Само веднъж след завръщането си от Дръмант разговаряхме на тази тема. Баща ми сподели, че според него Огге се бои и от двамата ни, но повече от мен, и че злобните му заяждания и подигравки били само блъф, за да запази репутацията си пред своите хора.

— Истината е, че той самият искаше да ни прогони. Щеше му се да те подложи на изпитание, но всеки път, когато се готвеше да те предизвика, отстъпваше. Просто не посмя. Не предизвика и мен, пак защото се боеше от теб.

— Но онова момиче... Вардан. Той я използва, за да ни унижи!

— Нагласил е всичко още преди да узнае за дивата ти дарба. И сам влезе в капана си. Трябваше да го изтърпи дори само за да покаже, че не се страхува от нас. Но го е страх, Оррек. Страх го е.

Двете бели юници бяха на сигурно място в Каспромонт, със стадото по високите пасища, далече от границата с Дръмант. Огге не бе казал нищо за тях, сякаш си беше в реда на нещата, че сме ги отвели. То си и беше.

— Посочих му изход и той го прие — обясни баща ми с мрачен тон. Напоследък непрестанно бе в лошо настроение и винаги ми се

струваше напрегнат. Когато бе с мен и мама, се стараше да е внимателен и нежен, но не прекарваше много време с нас, а като се връщаше от работа, бе изтощен и ядосан.

Мелле бавно се възстановяваше. В гласа ѝ се появи търпелива и покорна нотка, която никак не ми харесваше. Жадувах да чуя ясният ѝ смях, забързаните ѝ стъпки през стаята. И сега обикаляше къщата, но се изморяваше лесно, а в студени дни предпочиташе да остава в стаичката на кулата при запаления огън и увита в дебелия шал, който ѝ бе изплела майката на баща ми. Веднъж, докато седях до нея, подхвърлих, без да се замисля:

— Знаеш ли, откакто се върнахме от Дръмант, все ти е студено.

— Да. От онази нощ, когато седях с момичето. Странно, нали? Май не ти разказах какво стана. Денно слезе долу, за да каже на синовете си да спрат да се карат. Горката Даредан беше изморена, казах ѝ да иде да поспи и че аз ще остана при Вардан. Нещастното дете беше заспало, но непрестанно се будеше, измъчвах го гърчове и спазми. Изгасих свещта и задряхах до Вардан. По едно време ми се стори, че чувам нещо като шепот или напев. Някакъв монотонен звук. Помислих си, че съм у дома с Деррис и че татко води служба на долния етаж. Сигурно вече съм била почти заспала. Напевният звук продължаваше и продължаваше, после постепенно утихна. Изведнъж осъзнах, че не съм у дома, а в Дръмант, че огънят почти е изгаснал и че ми е толкова студено, че не мога да помръдна. Бях измръзнала до кости. А Вардан лежеше неподвижно, сякаш бе умряла. Изплаших се, скочих и се наведох над нея, но се оказа, че диша. И тогава Денно се върна и ми даде свещ, за да се върна до стаята ни. Баща ти ме чакаше и излезе веднага, за да се срещне с Парн. Когато затвори вратата, полъхът угаси свещта. Ти се събуди, аз легнах при теб, но не можах да се стопля. Спомням си много добре. И през целия обратен път краката ми бяха вкочанени, сякаш са ледени късове. Ах, Оррек, ще ми се никога да не бяхме ходили там!

— Мразя ги.

— Жените бяха много мили с мен.

— Татко смята, че Огге се бои от нас.

— Аз пък се боя от него — отвърна мама и неволно потрепери.

Разказах тази история на Грай — защото казвах на Грай всичко освен онези работи, които пазех в тайна дори от себе си — и събрах

сили да я попитам това, което не посмях да попитам мама: възможно ли е Огге Дръм да е влизал в стаята, докато тя е била там?

— Татко каза, че Дръмови прилагат силата си с думи, заклинания, поглед и ръка, също като нас. Може да е чула заклинанията му...

Грай побърза да се възпротиви.

— Но защо ще я използва върху нея, а не върху теб или Канок? Мелле не може да му направи нищо лошо!

Спомних си как баща ми каза: „Облечи си червената рокля, за да види подаръка, който ни направи“. Дали нямаше нещо скрито в това? Някакво неуловимо оскърбление. Всичко, което можех да кажа, бе:

— Той ни мрази всичките.

— Тя разказала ли е на баща ти за онази нощ?

— Нямам представа. Не зная дали го смята за важно. Не зная дори какво мисли за мен — за моята дива дарба. Обяснихме й защо трябва да ми завържат очите, но не мисля, че повярва... — Млъкнах, понеже усетих, че навлизам в опасна територия. Протегнах машинално ръка и погалих Сажда по къдравата козина. Но дори Сажда не можеше да ме води в тази тъмнина.

— Може би трябва да кажеш на Канок — предложи Грай.

— По-добре да му каже мама.

— Но ти каза на мен.

— Ти не си Канок — възразих. Глупост, но Грай разбра какво се крие зад нея.

— Ще попитам Парн дали има нещо, което може да се направи... за тази сила — обеща тя.

— Недей. — Нямах нищо против Грай да е в течение, но повече хора означаваха да предам доверието на майка ми.

— Няма да й обяснявам защо питам.

— Парн ще се досети.

— Може би вече знае... Онази вечер, когато пристигнахте у нас. Когато Мелле припадна. Мама каза на татко: „Може да я е докоснал“. Тогава не разбрах какво има предвид. Помислих, че може би Огге се е опитал да я насили или нещо подобно.

Известно време мълчахме умислени. Мисълта, че Огге може да е наложил заклинание върху майка ми, беше колкото неправдоподобна, толкова и страшна. Мисълта ми постепенно се насочи към други неща.

— Не съм я чувала да споменава нито веднъж Анрен Барре, откакто се прибра от Дръмант — отбеляза Грай. Имаше предвид своята майка, не моята.

— В Кордемант разпрата не е утихнала. Раддо каза, че се стигнало до открита вражда между братята. Живеят в противоположните краища на владението и не желаят да се доближават един до друг, да не би някой от тях да ослепее или оглушее.

— Татко каза, че нито един от братята не притежава напълно развита дарба и че цялата сила е отишла при сестра им Нанно. Тя ги заплашила, че ако продължават да се карат, ще ги накара да онемее и двамата, за да не могат да се кълнат един друг. — Грай се разсмя и аз се присъединих към нея. Изглежда ужасно, но понякога човек се смее и на такива неща. Изведнъж почувствах, че ми олеква на душата, защото Парн вече не говореше за годеж между Грай и онова момче от Кордемант.

— Мама смята, че понякога дивата дарба е особено силна. Необходими са години, за да се научиш да я използваш. — Гласът на Грай бе дрезгав, както винаги, когато трябваше да съобщи нещо важно.

Не отговорих, но и нямаше нужда. Щом Парн смяташе, че макар и да е изключително силна, дарбата ми може да се контролира, можех само да се радвам. Пък и това означаваше, че след време двамата с Грай можем да се оженим. Което ни беше достатъчно.

— Искам да отида при ясеновата горичка — казах неочаквано и скочих. Имах нужда да изляза на открито. Бях пълен с надежда и енергия, защото мъдрата Парн Барре бе казала, че отново ще мога да използвам очите си и да се ожения за Грай, а кой знае — може би и да сразя с поглед Огге Дръм, ако посмее да доближи Каспромонт...

Качихме се на конете и тръгнахме. Помолих Грай да ми каже, когато наближим опустошения хълм. Скоро тя каза, че сме вече близо. Дръпнах юздите. Чух, че Сажда продължава да тича напред. Грай я повика, но тя отвърна с неохотно скимтене.

— Не й харесва тук — каза Грай.

Настоях да ми опише мястото. Тревата била порасла, каза тя, но изглеждала странно.

— Всичко е сбръчкано. Само буци и прахоляк. Няма нищо, което да има някаква форма.

— Хаос.

— Какво е хаос?

— Мама разказва една история за зараждането на света. В началото имало само разни неща, които се носели наоколо, без определена форма или очертание. Късчета, парчета и петна, даже не приличали на камъни, пръст или скали. Без форма и цвят, без земя и небе, нито горе и долу, север и юг. Без усещане, без посока. Без никаква връзка. Само мрак, без светлина. Бъркотия. Хаос.

— И после какво станало?

— Нищо нямало да стане, ако късчетата, петната и парчетата не започнали да се сливат на едно или друго място. И тъй започнали да приемат форма. Първо се събрали на облаци, на купчини от едри буци. После на камъни. Камъните започнали да се търкат помежду си, да пораждат искри, от които лумвали огньовете, или да се сливат и да пускат вода. Огънят и водата се срещнали и създали пара, мъгла, влага, въздух — въздух, който да вдишва Духът. После Духът събрал всички сили, поел си от въздуха и проговорил. Изредил всички онези неща, които трябва да ги има на света. Възпял земята, водата и огъня, възпял и живите твари, които да се появят. Всички очертания на планини, реки и дървета, на животни и хора. Само на себе си не придал форма, нито си измислил име, за да може да остане навсякъде, във всички неща и между тях, във всяка връзка и посока. Когато в края на света всичко отново се разпадне и се възцари Хаосът, Духът ще е в него, както е било в началото.

След известно време Грай попита:

— Но няма да е в състояние да диша, нали?

— Не и докато всичко не започне отначало.

Докато разказвах всичко това и отвърщах на въпросите на Грай, бях преминал отвъд границите на историята, така, както ми я бе разказала мама. Често ми се случва. Не възприемам разказите и историите като нещо свято, което трябва да бъде съхранявано непокътнато и непроменено. Предпочитам да им придавам форма и вид, които да отговарят на представите ми за ред и справедливост в света. Тази моя склонност се бе засилила още повече, откакто се бях лишил от зрението си — непрестанно живеях с тези истории, припомнях си ги, молех мама да ми ги разказва отново, а сетне ги

доразвивах, придавах им завършен вид, изговарях ги, за да могат да просъществуват, както бе направил Духът в Хаоса.

— Дарбата ти е много силна — заяви Грай с дрезгав глас.

Изведнъж се сетих къде сме и че аз бях накарал Грай да ме доведе тук. Досрамя ме — нима исках да й покажа на какво е способна силата ми? Защо иначе щяхме да дойдем на това място?

— Имаше едно дръвче... — почнах и млъкнах смутен. — Тогава си помислих, че е баща ми.

Грай помълча малко, после отвърна:

— Пак пуска листа, Оррек. А и тревата и храстите. Духът все още е в тях.

Пролетта и лятото се изтърколиха, без да се случи нищо знаменателно. Научихме, че след гостуването ни разпрата между брантор Огге и сина му Харба се задълбочила, че започналото по време на лова като обикновен спор е прераснало във вражда. Харба отвел жена си и помощниците си в Риммант и сега живеел там, а Себб се е настанил в Каменната къща на Дръмант и към него се отнасяли като към наследник и бъдещ брантор. Но дъщерята на Себб и Даредан Вардан изкарала на легло цялото лято заради постоянните пристъпи. Чухме за това от жената на един странстващ ковач. Търговци и занаятчии като него пътуваха на големи разстояния и разнасяха новини от едно владение в друго из цялото Предпланиние. Погълщахме жадно вестите, въпреки че подробностите, с които жената описваше страданията на момичето, малко ме подразниха. Чувствах се донякъде отговорен за нещастията на Вардан.

Понякога, докато си припомнях мигове от онова ужасно гостуване, пред погледа ми изникваше образът на Огге Дръм, набръчканото му лице и прихлупените клепачи, изпод които надзъртаха очи на усойница.

Грай не можеше да ме навестява често по време на жътвата, когато всяка ръка беше от полза. А и вече нямаше нужда да ни обучава със Сажда, тъй като от известно време се бяхме превърнали — по думите на мама — в шестокрако момче с необичайно развито обоняние.

Но в началото на октомври Грай се появи отново и след като със Сажда й демонстрирахме новите си постижения, седнахме, както винаги, да поговорим. Обсъдихме разприте в Кордемант и Дръмант и отбелязахме мъдро, че докато са заети помежду си, шансът да ни нападнат е много по-малък. Споменах Вардан. Грай бе чула, че детето умира.

— Как мислиш, дали това не е дело на Огге? — попитах. — Онази нощ. Когато майка ти е била там и чула... Може заклинанието

да е било предназначено за момичето.

— А не за Мелле?

— Може би не. — От известно време и на мен ми се въртеше подобна мисъл в главата, но не смеех да я споделя.

— Защо ще му е да убива собствената си внучка?

— Защото се срамува от нея. Иска да умре. Нали тя е слабоумна.
— Припомних си немощния гласец: „Как си как си как си“. После се сетих за кучето Хамнеда.

Грай не отговори. Имах усещането, че иска да каже нещо, но не знае какво.

— Мама е много по-добре — рекох. — Онзи ден вървя с мен и Сажда чак до Малко дере.

— Това е чудесно — възкликна Грай, но пропусна да отбележи, че само преди половин година подобна разходка щеше да е напълно естествена, по-вероятно щеше да е да се покатерим до високите хълмове и да се върнем с песен на уста. Аз самият избягвах подобни мисли, което не означаваше, че не ми минават през главата.

— Каж ми как изглежда — помолих Грай.

Това беше молба, на която Грай никога не отказваше — да ми бъде очи, да ми върне отнетото зрение.

— Много е слаба — каза.

Знаех го от ръцете ѝ.

— Изглежда ли болна?

— Не. Само слаба. Уморена и натъжена. Откакто изгуби бебето...

Кимнах. След известно време рекох:

— Сега ми разказва една много дълга история. Част от легендата за Хамнеда. За неговият приятел Омнан, който си изгубил ума и се опитал да го убие. Ако искаш, ще ти кажа някои части.

— Разбира се! — възкликна доволно Грай и я чух да се настанява до мен. Протегнах ръка и я сложих на гърба на Сажда. Допирът до нея бе моята котва към невидимия, истинския свят, докато пристъпвах в приказните предели на историята.

Нищо от това, което бяхме казали за мама, не намекваше, че тя е болна, че не се поправя, ала съзнанието, че се влошава, витаеше между нас. И двамата го знаехме.

И мама го знаеше. Беше притеснена, но търпелива. Опитваше се да изглежда бодра. Не можеше да повярва, че не е в състояние да върши нещата, които доскоро ѝ се удаваха с лекота. „Толкова е глупаво“ — ядосваше се тогава и това бе единственото ѝ оплакване.

Баща ми също го знаеше. Със скъсяването на дните работата намаляваше и той прекарваше все повече време у дома. Нямаше как да не забележи, че Мелле е слаба, че лесно се изморява, че яде малко и е изнемощяла, че понякога по цели дни седи край огнището, загърната в шала, придремва и трепери.

— Ще се оправя, когато отново се стопли — обещаваше тя. Той разпалваше огъня и я питаше дали може да направи още нещо за нея. — Какво да ти донеса, Мелле?

Не виждах лицето му, но чувах гласа и нежността в него ме караше да потръпвам болезнено.

Слепотата ми и болестта на мама обаче имаха една обща полза: и двамата разполагахме с повече време да се отдаваме на обичта си и за разказване на истории, които ни отнасяха надалеч от мрака и прогонваха досадата на ежедневието. Понякога мама забравяше някоя част от историята и тогава, също като мен, измисляше нещо на момента, дори заимстваше от други истории и легенди, защото кой би могъл да я обвини за това? Веднъж ѝ казах, че е като кладенец за разкази, като преобърнато ведро, от което се изливат всякакви случки. Тя се разсмя. А после рече:

— Ще ми се да запиша някои от нещата във ведрото.

Не можех да приготвя нито листове, нито мастило, но помолих за това Раб и Сосо, нашите най-млади помощнички, и те много се зарадваха, че могат да направят нещо за Мелле.

И двете бяха Каспро по баща, но нямаха дарба. Бяха наследили постовете си в имението от майките си, които ги бяха обучили старателно. След като Мелле се разболя, постепенно бяха поели цялото управление на домакинството: старяха се всичко да си остане така, както беше при мама, и същевременно да ѝ облекчат живота. Силни и енергични жени с добри сърца. Раб беше сгодена за Аллок, макар че никой от двамата не припираше да се женят. Сосо пък бе обявила, че вече е завладяла достатъчно мъжки сърца.

Двете бързо се научиха да колосват платно и да забъркват мастило, а баща ми скова нещо като масичка за легло, на която мама да

пише полуизлегната. Прекарваше дълги часове там, опитваше се да си спомни всички предания и песни, които бе научила като малка. Нито веднъж не ми обясни защо се е заела да пише. Нито веднъж не каза, че го прави, защото се страхува някой ден да не замлъкне завинаги. Каза само — когато Канок я укори, че се преуморява:

— Така чувствам, че всичко, което съм научила като момиче, не е било само загуба на време. Докато го пиша, мога да мисля за него.

И тъй, тя пишеше цяла сутрин, а следобед почиваше.

Привечер я навестяхме със Сажда, често идваше и Канок и тя продължаваше да разказва поредната история за времето, когато царувал Къмбело, а ние слушахме, настанени около огнището в стаичката на кулата, в сърцето на зимата. Понякога казваше:

— Оррек, а сега продължи ти.

Искала да знае, каза ми, дали помня добре историите и дали ще мога да ги преразказвам.

Все по-често се случваше тя да започне история, а аз да я завърша. Един ден ми рече:

— Днес нещо не ми се разказва. Разкажи ми ти.

— Коя история?

— Измисли някоя.

Откъде знаеше, че си съчинявам сам истории и ги повтарям мислено в дългите часове на тъмнина?

— Мислех си какво би могъл да прави Хамнеда, докато е бил в Агаланда — неща, които ги няма в историята.

— Разкажи ми.

— Ами, след като Омнан го изоставил в пустинята, сецаш се, нали, той трябвало сам да намери пътя... та си представях как го е измъчвала жаждата. Докъдето му стигал погледът, виждал само прах и ситен червеникав пясък. Никакво растение, нито следа от вода. А без вода бил обречен скоро да умре. И тъй, той се отправил на север, ориентирал се по слънцето, по едничката причина, че на север бил родният му дом Бендараман. Вървял и вървял, слънцето изгаряло гърба му, а вятърът вдигал облаци прах и му пречел да диша. Вятърът се усилвал и скоро се вдигнала вихрушка и се изпречила на пътя му като завеса от червеникав прах. Вместо да побегне, той разперил ръце, вихрушката го обгърнала, подхванала го и го запремятала във въздуха. Отнесла го надалеч през пустинята, като го въртяла толкова силно, че

той едва си поемал въздух. Най-сетне слънцето доближило хоризонта. Вятърът утихнал. Заедно с него утихнала и вихрушката и Хамнеда се озовал пред вратите на някакъв град. Все още му се виело свят и бил твърде замаян, за да може да се изправи, целият бил покрит с прахоляк. Останал да седи там, свел глава, мъчел се да си поеме дъх, а стражите пред вратата втренчили погледи в него. Било по здрач. Единият страж казал: „Някой е оставил тук голяма глинена делва“. „Не е делва — възразил вторият, — това е фигура, статуя. Статуя на куче. Сигурно е подарък за краля“. — И решили да отнесат подаръка в града...

— Продължавай — прошепна Мелле.

И аз продължих... Но ето че сега самият аз доближавам едно място в моята история, което бих предпочел да избегна. Пустинята. Но без вихър, който да ме вдигне и да ме изнесе от нея.

Напротив. Всеки ден бе една крачка към пустинята.

Настъпи време, когато мама побутна настрани листовите и мастилото и каза, че е твърде уморена, за да пише. После един ден поиска да ѝ разкажа някоя история, но трепереше толкова силно, че едва ли чуваше гласа ми.

— Не спирай — помоли ме, когато усети, че се колебая.

— Продължавай.

— Когато си в покрайнините на пустинята, си мислиш, че може да е много голяма. Смяташ, че ще ти отнеме цял месец, за да минеш през нея. Но минават два месеца, сетне три, и всеки ден краката ти оставят следи в пясъка.

Раб и Сосо бяха всеотдайни в помощта си, но когато Мелле стана твърде слаба, за да може дори да се грижи за себе си, Канок заяви, че той ще се грижи за нея. Правеше го с деликатно търпение, носеше я на ръце, почистваше я, успокояваше я и се опитваше да я стопли. Близко два месеца почти не напускаше стаята на кулата. Денем ние със Сажда също се качвахме горе, ако не за друго, то за да сме мълчалива компания. Нощем баща ми бдеше край леглото на мама сам.

Понякога през деня заспиваше на тясното легло до нея, изтощен от грижи и умора, а тя му шепнеше:

— Полегни си, любов моя. Сигурно си страшно изморен. Стопли ме. Гушни се до мен под шала. — Той се притискаше до нея и се унасяше в неспокоен сън.

Доиде май. Една сутрин седях на перваза на прозореца и се радвах на слънчевите лъчи и на вятъра, който шумолеше в листата на дърветата. Канок повдигна Мелле, за да може Сосо да смени чаршафите. Тежеше толкова малко, че можеше да я държи на ръце като малко дете. Мелле изпищя от болка. Костите ѝ бяха станали толкова чупливи, че когато я вдигнал, те се натрошили — ключицата и бедрената кост се счупили като съчки.

Той я сложи на леглото. Мама беше изгубила съзнание. Сосо изтича да повика помощ. Това бе единственият случай през всичките тези месеци, когато Канок рухна. Коленичи до леглото и заридна на глас, заровил лице в чаршафите. Не смеех да мръдна от прозореца, заслушан в риданията му.

Предложиха му да пристегнат костите ѝ с летви, но той не им позволи да я докоснат.

На следващия ден, докато се разхождах със Сажда из двора, чух Раб да ме вика. Качихме се в стаята на кулата. Мама лежеше сред възглавници, загърната с вълнения шал, и аз се наведох да я целуна. Ръката ѝ бе леденостудена, но въпреки това тя също успя да ме целуне.

— Оррек — прошепна. — Искам да ти видя очите. — Усети, че ще възразя, и ме изпревари: — Вече не можеш да ми направиш нищо по-лошо, миличък.

Продължавах да се колебая.

— Хайде — подкани ме Канок с тих глас, с какъвто говореше винаги в тази стая.

Свалих си превръзката и магнах двете подложки от очите си, после се опитах да ги отворя. Отначало си помислих, че няма да успея. Наложих да повдигна клепачите си с пръсти и когато го направих, видях само разсеяна светлина, ярки проблясъци без форма и контур.

После очите ми си възвърнаха способностите и видях лицето на мама.

— Ето, така е по-добре, миличък — прошепна тя. Лицето ѝ се бе смалило, тялото ѝ бе крехко и сгърчено в леглото. — По-добре е, нали? Исках да ти дам това. — Тя разтвори ръка. На дланта ѝ лежеше опалът със сребърната верижка. Нямаше сила дори да го повдигне към мен. Взех го и нахлузих верижката на шията си. И тогава тя затвори очи.

Погледнах баща ми. Лицето му бе сурово и мрачно. Той кимна едва забележимо.

Целунах мама по бузата, сложих подложките на очите си и стегнах превръзката върху тях.

Сажда дръпна съвсем леко ремъка и аз я оставих да ме изведе от стаята.

Същия ден, малко преди залез-слънце, мама издъхна.

Да скърбиш е също толкова странно и необичайно, колкото да се научиш да преодоляваш слепотата. В началото търсим някой друг, с когото да споделим мъката си, но след сълзите и воплите, след плача и риданията, след като бъде зарит гробът, никой не може да ни помогне. Това е бreme, което всеки носи сам. Всеки решава как да се справя с него. Или поне така ми се струваше. Може би като го казвам, проявявам неблагодарност към Грай и всички обитатели на нашето владение, към другарите ми, без които навярно нямаше да преживея онази черна година.

Така я наричах мислено: черната година.

Да се опитам да ви разкажа за нея е като да опиша как преминава една безсънна нощ. Нищо не се случва. Мислите се гонят безпорядъчно, понякога заспиваш за кратко и се пробуждаш отново, страхът те навестява и изчезва, в ума ти се оформят лишени от смисъл и значение думи, понякога се мярка сянката на кошмара, а времето сякаш е застинало, тъмно е и не се случва нищо.

С Канок не бяхме близки в мъката. Нямаше как да сме. Колкото и ужасна да бе моята загуба, бях изгубил само нещо, което рано или късно щях да изгубя и да открия наново. За него нямаше да има замяна, беше си отишло щастиято на неговия живот.

Мъката му бе още по-неизлечима, защото винеше и себе си за загубата, гневеше се и не намираще облекчение.

След смъртта на мама някои хора във владението взеха да се плашат от Канок и мен. Аз притежавах дива дарба, а какво ли можеше да стори той в мъката си? И двамата бяхме наследници на Кадард. Освен това имахме оправдана причина да се гневим. Всяка жива душа в Каспромонт вярваше, че тъкмо Огге Дръм е убил Мелле Аулита. Тя умря година и един ден, след като напусна Дръмант. Никой не знаеше историята, която ми бе разказала — за нощта, прекарана край леглото на момичето, — но и нямаше нужда. Достатъчно бе да се каже, че е

пристигнала здрава и жизнерадостна в Дръмант, а си е тръгнала болна и малко след това е изгубила детето, което е носела.

Канок беше силен мъж, но последните месеци бяха оставили отражението си върху ума и тялото му. Изглеждаше напълно изтощен. Спеше почти непрестанно през първия месец след смъртта ѝ — в стаята ѝ, в леглото, където тя бе издъхнала. Прекарваше дълги часове там. Раб и Сосо, както и другите, се бояха от него. Използваха ме за посредник. „Качи се горе и попитай брантора има ли нужда от нещо“ — шепнеха ми настойчиво. „Дали да занесем на коня овес?“ — защото Гъсока напоследък нямаше никакъв апетит и те се безпокояха за него. Качвах се горе със Сажда, престаствах се и почуквах. Понякога ми отговаряше, друг път — не. Когато отваряше вратата, гласът му бе студен и безизразен. „Кажим им, че не искам нищо — отвърщаше. Или: — Аллок да се погрижи за коня“. После хлопваше вратата.

Страхувах се да го навестявам, защото усещах, че съм нежелан, но не чувствах заплахата от него. Знаех, че никога не би използвал силата си срещу мен, също както Мелле бе уверена, че няма да използвам своята срещу нея.

Бях потресен първия път, когато осъзнах това. Не беше обикновено предположение, а самата истина. Аз знаех, че той няма да ми стори зло. Нито че аз бих сторил зло на Мелле. Бих могъл да свалям превръзката, когато я навестявах. Да я виждам, през цялата тази последна година. Да се грижа за нея, да ѝ бъда полезен, да ѝ чета, да ѝ разказвам глупавите си истории. Да не свалям очи от скъпоценното ѝ лице.

Тази мисъл ме накара да избухна в сълзи, но и същевременно пробуди гнева ми и аз осъзнах какво изпитва баща ми — пламтящата ярост на безсилното съжаление.

Нямаше върху кого друго да стоваря вината освен върху себе си.

През нощта, когато тя умря, аз се хвърлих в обятията му и той ме притисна към гърдите си. Оттогава почти не ме бе докосвал нито бе разговарял с мен — беше се затворил в стаята на кулата и не излизаше. Искаше сам да преживее цялата мъка — и това ме огорчи.

През пролетта Тернок и Парн ни навестяхаха непрестанно. Тернок беше благ човек, склонен да изпълнява, каквото му се нареди, вместо сам да се разпорежда, и макар да не беше особено щастлив с властната си жена, никога не се оплакваше от нея. Винаги бе следвал баща ми и беше обичал майка ми и сега искрено скърбеше за нея. При едно гостуване към края на юни се качи в стаята при баща ми и разговаря с него доста дълго. Същата вечер Канок слезе да яде с нас и от този ден престана да се заключва и се върна към работата и задълженията, макар че почти винаги спеше в стаята на кулата. Разговаряше с мен вяло и с видимо усилие, сякаш го правеше по задължение. Отвърщах му по същия начин.

Бях се надявал, че Парн ще знае как да помогне на майка ми в болестта ѝ, но Парн бе ловец, а не лечител. Чувстваше се смутена и объркана всеки път, когато навестяхаше още живата Мелле. На погребението водеше оплакването — риданията и воплите, с които жените от Предпланинието изпращат мъртъвците. Това е ужасяващо пронизително вресене, което продължава дълго, непоносимо е като вопли на ранено животно. Сажда вдигна глава и зави с жените, а аз стоях до нея и се борех с напирещите сълзи. Когато церемонията приключи, се почувствах изтерзан и изтощен, но и същевременно облекчен. Канок изтърпя всичко това мълчаливо и неподвижно, като скала под дъжд.

Скоро след смъртта на Мелле Парн замина за Карантаг. Ловците от Борремонт бяха чули за уменията ѝ и я бяха поканили да им помогне. Парн искаше Грай да тръгне с нея, за да упражнява дарбата си. Щеше да получи редкия шанс да се представи пред заможни планинци и да си спечели слава и име. Но Грай отказа. Парн страшно ѝ се ядоса. Този път обаче Тернок се намеси: „Ти заминаваш и се прибиращ, когато ти скимне — рече на жена си, — позволи и дъщеря ти да бъде същата“. Парн видя правдата в думите му, въпреки че не ѝ допаднаше. Замина на следващия ден, без да се сбогува с никого.

Грай беше отпратила обзденото жребче Пожар в Кордемант. Когато идваше при нас, вземаше някой впрегатен кон или вървеше пеша, въпреки че това ѝ отнемаше половин ден. Живееше твърде далеч, за да мога да я навещавам с Пъстра и Сажда. Пък и Пъстра междувременно бе остаряла, а колкото до Гъсока — беше се превърнал неусетно в стара посивяла кранта. Бранти бе великолепен четиригодишен жребец и непрестанно го търсеха за разплод. Напоследък конюшните ни се бяха поизпразнили. Една вечер събрах сили и подхвърлих на баща ми:

— Трябва ни ново жребче.

— Тъкмо смятах да питам Данно Барре какво ще иска за онази сива кобила.

— Тя е стара. Ако си намерим жребче или млада кобила, Грай ще я обзиди.

— Ще огледам наоколо — обеща баща ми.

— Аллок ми каза, че имало чудесна кобилка в Каллемант. Чул за нея от ковача.

Той не каза нищо. Трябваше да чакам цял месец отговор. Пристигна под формата на Аллок, който дойде да ме извика, за да видя новата кобилка. Не можех да я видя, но пък я погалих по гладката като коприна козина. После я яхнах и направих един кръг из двора; Аллок я водеше и възхваляваше стойката и движенията ѝ. Била на годинка, каза ми, с бял корем и звезда на челото, така че я нарекли Звезда.

— Грай тук ли ще идва да я обзидва?

— Не. Звезда ще изкара една година в Роддмант, за да подобри уменията си.

Вечерта, когато Канок се прибра, исках да му благодаря. Да отида при него и да го прегърна. Но се боях, че в слепотата си ще направя нещо нескопосано и още повече — че може да не поиска да ме прегърне.

Вместо това казах:

— Пояздих кобилката, татко.

— Хубаво — рече той и ми пожела лека нощ.

После чух уморените му стъпки нагоре към стаята в кулата.

И така, в онези тежки времена Грай идваше да язди Звезда три или четири пъти в месеца, понякога и по-често.

Всеки път, когато ме навестяваше, излизахме заедно на езда и тя ми обясняваше какво прави със Звезда. Кобилката беше от добро потекло и учеше бързо. Грай рядко се отдалечаваше с нея, защото Пъстра страдаше от ревматизъм. Накрая се връщахме в Каменната къща, седяхме в градината или, ако беше студено и дъждовно, край огнището и говорехме за какво ли не.

Неведнъж през онази първа година, след като мама умря, бях ужасно благодарен за посещенията на Грай. Без нея ме заобикаляше плътна, непрогледна стена от мрак. Непробиваема дори за думите ми.

Грай не обичаше да говори много, обикновено ми разказваше новините, после потъваше в мълчание, но дори да се мълчи с нея бе приятно.

Нямам кой знае какви спомени от онази година. Нямах почти никакви занимания. Единствената полза от мен беше, че съм безполезен. Никога нямаше да се науча да използвам дарбата си, можех да мечтая само да открия как да не я използвам. Седях в голямата стая на Каменната къща и всички се страхуваха от мен и като че ли това бе едничкото ми предназначение в този живот. Със същия успех можех да съм слабоумен, като нещастната Вардан в Дръмант. И това нямаше да промени нищо. Призрак с превръзка на очите.

Дни наред не разговарях с никого. Сосо, Раб и някои други се опитваха да ме заговорят, да ме ободрят, носеха ми питки от кухнята, а Раб дори събра смелост и ми предложи да ѝ помагам за неща, за които не са нужни очи. При други обстоятелства бих се съгласил с радост. Но не и сега. Вечер Аллок и баща ми се прибираха и сядаха край огнището да обсъдят работата, а аз ги слушах мълчаливо. Аллок се опитваше да ме въвлече в разговора, но аз не позволявах. Тогава Канок ме питаше рязко:

— Оррек, да не си болен?

Или:

— Днес язди ли?

— Да — отвръщах лаконично.

Сигурен съм, че той също страдаше от нашето отчуждение. Зная само, че не плащаше цената, която плащах аз за нашата дарба.

През цялата зима кроях планове как ще отида в Дръмант, ще открия Огге и ще го унищожа. Трябваше да си сваля превръзката, разбира се. Представях си тази картина отново и отново: излизах преди

изгрев-слънце, яхвах Бранти и се отправях на път към Дръмант. Скривах се там, докато настъпи нощта, после чаках Огге да се покаже. Не, още по-добре, можех да се преоблека като някой друг. Хората в Дръмант ме бяха виждали само с превръзка, пък и оттогава бях порасъл и гласът ми бе надебелял.

Щях да облека сюртук на ратай и фустанела. Никой нямаше да ме познае. Щях да скрия Бранти в гората, защото него поне бяха виждали, да се приближа пешком, като синовете на фермерите от Гленс, и да почакам, докато Огге излезе — и тогава, с един поглед, една дума... И докато другите са парализирани от ужас и изумление, ще се шмугна в гората, ще се метна на гърба на Бранти и ще препусна в галоп към къщи, а като се върна, ще кажа на Канок: „Ти се страхуваше да го убиеш и затова го убих аз“.

Но не го направих. Вярвах в тази история, докато я измислях, но не и след като стигнах до края.

Толкова пъти я повтарях, че накрая ми омръзна и престанах да се занимавам с нея.

Потънах дълбоко в мрака.

Някъде из този мрак най-сетне успях да свърна назад, без дори да зная, че съм го направил. Бях обкръжен от Хаос, нямаше напред и назад, нямаше посока, но аз обърнах и пътят, който избрах, ме отведе при светлината. Сажда бе мой верен спътник в тъмнината и тишината. Грай бе водачът ми по обратния път.

Един ден както винаги седях край огнището. Огънят не беше запален, защото беше май или юни и гореше само огнището в кухнята, но въпреки това предпочитах да седя тук. Чух, че Грай идва, долових приглушения тропот от копитата на Звезда, после Грай попита нещо и Сосо, която я посрещна, отвърна: „Знаеш къде е. Винаги седи там“.

После усетих ръката ѝ на рамото ми, но този път и нещо повече — нежна целувка по бузата.

Никой не ме беше целувал, нито дори докосвал нежно, откакто мама умря. Целувката ѝ накара тялото ми да потръпне, сякаш ме беше ударил гръм. Дъхът ми секна от изненада и удоволствие.

— Пепелявият принц — прошепна Грай. От нея лъхаше на конска пот и трева, гласът ѝ бе като полъх на вятър в листата. Седна до мен. — Помниш ли тази история?

Поклатих глава.

— О, не може да си я забравил. Ти помниш всички истории. Тази е много стара. Когато бяхме малки.

Продължавах да мълча. С времето човек привиква с мълчанието. Тя продължи:

— Пепелявият принц е момчето, дете спяло в ъгъла до огнището, понеже родителите му не му давали да си има легло...

— Пастрокът и мащехата.

— Точно така. Неговите родители го изгубили. Как се губи дете? Сигурно са били ужасно нехайни.

— Били са крал и кралица. Една зла вещица го откраднала.

— Точно така! Той излязъл навън да играе и вещицата дошла от гората — държала вкусна праскова — и щом той отхапал, тя рекла: „Аха, лепкава брадичка, сега си мой!“ — Грай се засмя от удоволствие, че си е припомнила този момент. — Оттогава го нарекли Лепкавата брадичка. Но какво ставаше нататък?

— Вещицата го дала на едно бедно семейство, което вече имало шест деца и не искало седмо. Но тя им платила цяла жълтица, за да го вземат и да го отгледат. И тъй, той станал техен ратай и слуга, а те му подвиквали: „Лепкава брадичке, направи това!“ и „Лепкава брадичке, направи онова!“ и не го оставяли и за миг да си почине. Чак късно през нощта допълзвал изтощен до огнището и лягал в топлата пепел.

Спрях.

— О, Оррек, продължавай — подкани ме с ниския си дрезгав глас Грай.

И аз продължих и разказах историята на Пепелявия принц и как най-сетне се завърнал в своето царство.

Когато приключих, настъпи тишина. Греј подсмърчаше.

— Представяш ли си, да се разрева от една приказка — засмя се след малко. — Не зная защо, но се сетих за Мелле... Сажда, имаш пепел по лапите. Ела да те изчистя. Дай лапа... браво. — След като приключи с почистването на кучето, се надигна. — Да излезем малко.

Но аз не мърдах от мястото си.

— Ела, ще ти покажа какво може Звезда — подкани ме тя.

Каза „покажа“ и не за първи път, защото досега не се дразнех от това, но този път нещо като че ли се беше променило в мен, защото отвърнах троснато:

— Не мога да видя какво прави Звезда. Нищо не виждам. Няма смисъл, Грай. Върви си у вас. Глупаво е да идваш тук. Безполезно.

Последва кратка пауза.

— Това мога и сама да го реша, Оррек.

— Ами направи го. Мисли с тая глава!

— Ти помисли малко! Въпросът е, че си забравил как се мисли. Също като как се гледа!

Гневът изригна в мен, отдавна сдържаното недоволство и отчаяние, каквото чувствах, когато се опитвах да използвам дарбата си. Стиснах жезъла — жезъла на Кадард Слепия — и се изправих.

— Махай се, Грай — викнах. — Иди си, преди да съм те ударил.

— Хубаво, но първо свали превръзката!

Вбесен, замахнах към нея с жезъла — слепешката. Ударът попадна в празно пространство.

Сажда излая рязко и се блъсна в краката ми, за да ми препречи пътя напред.

Наведох се и я погалих.

— Няма нищо — промърморих. Целият треперех от напрежение и срам.

Грай заговори отново, този път от известно разстояние:

— Ще ида в конюшната. Тем каза, че Пъстра не е излизала от няколко дена. Искам да ѝ прегледам ставите. После можем да пояздим, ако искаш. — И излезе.

Прокарах длан по лицето си. Усещах и двете си ръце мръсни. Сигурно размазвах пепел по лицето си. Отидох в кухнята и се измих, после казах на Сажда да ме заведе в конюшната. Краката ми трепереха. Чувствах се като старец, Сажда сигурно го усещаше, защото вървеше по-бавно от обикновено.

Баща ми и Аллок бяха излезли с жребците и в конюшната беше останала само Пъстра.

— Пипни тук — каза ми Грай. — Това е ревматизъм. — Плъзна ръката ми по предния крак на коня и спря при издутото коляно. Усетих, че ставата е гореща.

— О, Пъстра — прошепна тъжно Грай. Чух как я потупва по врата.

— Не знам дали трябва да я яздя.

— И аз не знам. Но тя трябва да излиза.

— Мога да я разхождам.

— Може и за теб да е от полза. Натезал си.

Истина беше. Освен че напоследък не се движех много, бях развил неочакван апетит и Раб и Сосо бързаха да задоволят глада ми. Бях наедрял, но и растях на височина, толкова бързо, че понякога нощем ме боляха костите. Все по-често си удрях главата в горния праг на вратата.

Сложих оглавника на Пъстра — вече ме биваше за подобни дребни задачи — и я изведох. Грай взе Звезда и се метна на гърба ѝ. Излязохме от двора и се заизкачвахме по склона. Сажда водеше мен, а аз — Пъстра. Чувах неравни стъпки зад мен.

— Все едно мърмори: „Ох, оле ле, боли ме...“ — рекох.

— Така е — потвърди Грай.

— Чуваш ли я?

— Само когато успея да направя връзката.

— А мен чуваш ли?

— Не.

— Защо?

— Не мога да направя връзка.

— Защо не можеш?

— Пречат ми някакви думи. Думи и... други неща. Успявам само при бебетата. Така зная кога една жена е бременна. Но когато бебето стане малко човече, вече е извън обсега ми. Викам го, но не чувам отговора.

Известно време вървахме мълчаливо. Пъстра се пораздвижи и вече пристъпваше по-леко. Приблжихме се до ясеновата гора и хълма.

— Кажи ми как изглежда — помолих Грай.

— Не се е променил особено — каза Грай. — Има повече трева. Останалото си е същото. Как го нарече?

— Хаос. Дръвчето как е?

— Линее.

Обърнахме назад.

— Знаеш ли, странното е, че дори не помня да съм го правил. Отворих очи и вече беше станало.

— Но не действа ли така дарбата ви?

— Не. Не и със затворени очи! Защо иначе ще нося тази проклета превръзка? За да не го направя!

— Но щом дарбата ти е дива... и ти не си искал да го направиш... а се е случило за миг...

— Не знам — прекъснах я. „Всъщност май исках“, помислих си.

— Оррек, съжалявам за одева — каза Грай.

— Аз пък съжалявам, че те пропуснах с жезъла.

Тя не се разсмя, но аз се почувствах по-добре.

Не беше в този ден, но не беше и много след него, когато Грай ме попита за книгите — интересувахе се какво е написала Мелле през есента и зимата, след като състоянието ѝ се беше влошило съвсем. Попита зная ли къде са.

— В раклата в нейната стая. — Все още мислех за стаята горе като за стаята на мама, въпреки че Канок спеше там от почти година.

— Питам се дали ще може да ги прочета.

— Ти си единственият човек в Предпланинието, който може да ги прочете — отвърнах и в думите ми прозвуча огорчение.

— Не зная дали ще мога. Беше толкова трудно... Помня някои от буквите, но... ти също би могъл да ги четеш.

— О, да. Когато си сваля превръзката. Когато цъфнат налъмите.

— Чуй ме, Оррек...

— Да, мога поне да чувам.

— Ти можеш да четеш. Опитай поне с една от книгите. Не е необходимо да поглеждаш към нещо друго. — Гласът ѝ отново бе станал дрезгав. — Няма да я унищожиш! Ще виждаш само това, което е написала майка ти. Това, което е написала *за теб*.

Грай не знаеше, че бях видял лицето на Мелле, преди тя да умре. Никой освен баща ми не го знаеше. Само аз знаех, че никога не бих сторил зло на мама. Нима бих унищожил едничкото нещо, което ми бе оставила?

Нямаше какво да отговоря, на Грай.

Никога не бях обещавал на баща ми да не свалям превръзката. Не бях обвързан с клетва, но въпреки това не го смятах за редно. Но ето, че го бях направил вече веднъж — по молба на майка ми. Или може би защото слепотата ми бе от полза за баща ми, превръщаше ме в негово оръжие, в заплаха срещу враговете. Дали обаче бях верен единствено на него?

Дълго не можех да се похваля с прогрес по този въпрос. Грай също не говореше на тази тема и аз реших, че въпросът е решен, по един или друг начин.

Но веднъж през есента, докато натривах коляното на Пъстра с отвара от билки, а Канок почистваше едно копито, което създаваше проблеми на Гъсока, неочаквано за себе си казах:

— Татко, искам да видя книгите, които написа мама.

— Книги ли? — повтори той объркано.

— Онази, която направи много отдавна, и другите, които написа, докато беше болна. Те са в раклата — горе.

— И за какво са ти? — попита баща ми след кратка пауза.

— Искам да ги взема. Мама ги направи за мен.

— Взemi ги, щом настояваш.

— Ще ги взема — отвърнах и Пъстра отстъпи, защото докато се борех с гнева си, неволно я бях стиснал по-силно. Мразех баща си. Не даваше пукната пара за мен, нито за работата, която бе изстискала и последните сили на майка ми, не го интересуваше нищо освен да е брантор на Каспромонт и да налага волята си на останалите.

Приключих с кобилата, измих си ръцете и се качих право в стаята на кулата, докато баща ми още не е свършил в конюшнията. Сажда ме отведе нетърпеливо там, сякаш очакваше да заварим Мелле.

В стаята беше студено и пусто. Разперих ръце да напипам раклата и се подпрях на леглото. Отгоре бе сгънат шалът — кафявият вълнен шал на мама, с който се завиваше, когато ѝ бе студено — когато умираше. Познах го веднага щом го докоснах, стиснах грубата мекота на домашната вълна. Наведох се и зарових лице в него. Не долових мириса на мама, такъв, какъвто го помнех, само слабата миризма на сол и пот.

— При прозореца, Сажда — казах и там най-сетне открихме раклата. Вдигнах капака и напипах платнените листа, подредени вътре. Бяха твърде много, за да успея да ги отнеса наведнъж. Продължих да тършувам надолу, докато не стигнах до подвързаната книга, първата, която мама бе направила за мен — „Животът на господаря Раниу“. Взех я и затворих капака. Докато Сажда ме извеждаше, разперих пръсти и отново погалих шала. Сърцето ми се сви.

Всичко, което ме вълнуваше в този момент, бе да отнеса със себе си тази книга, която ми бе подарила мама, която бе направила за мен,

която ми бе оставила в наследство. Това ми беше напълно достатъчно. Поне така смятах. Сложих я на масата в моята стая, където всеки предмет си имаше точно място, което никога не се променяше и никому не бе позволено да докосва нищо. Отидох на вечеря. Както винаги мълчахме.

Към края на вечерята баща ми попита:

— Намери ли... книгата?

Произнесе последната дума колебливо.

Кимнах. Изпитвах някакво злоещо удоволствие, сякаш му се надсмивах в ума си: „Ти не знаеш какво е това, не знаеш какво да правиш с него, не можеш да четеш!“

И когато се прибрах в стаята си, поседях известно време до масата, а после бавно започнах да си свалям превръзката.

Първото, което видях, бе тъмнина.

Едва не изкрещях. Сърцето ми блъскаше като пощуряло от уплаха, виеше ми се свят, не зная колко време измина, преди да забележа, че пред мен има някакво светло петно, изпъстрено с ярки сребристи точки. Това, което виждах, беше прозорецът и звездите.

В стаята ми, съвсем естествено, нямаше никакво осветление. Трябваше да слеза до кухнята и да взема кремък и стомана, както и лампа, или кандило. Но какво щяха да кажат в кухнята, ако поискам тези неща?

Постепенно привикнах с тъмнината и започнах да различавам бледите очертания на книгата върху масата. Прокарах ръка над нея и забелязах неясна сянка. Мисълта, че виждам отново, ми достави неочаквано удоволствие. Вдигнах глава и се загледах в есенните звезди. Гледах ги толкова дълго, че забелязах бавното им движение на запад. Това ми беше достатъчно.

Поставих отново меките подложки на очите си, стегнах превръзката, съблякох се и си легнах.

Нито за момент не си бях помислял — одеде, докато гледах в небето — дали бих могъл да ги унищожа, мисълта за това колко е опасна дарбата ми бе останала забравена в някое ъгълче на съзнанието, прокудена там от щастието отново да виждам. Но сега се запитах — щом мога да ги видя, бих ли могъл да унищожа и звездите?

Много дни ми беше достатъчно само че имам при себе си страниците, изписани от Мелле за мен — вече бях донесъл и другите. Държах ги в една резбована кутия. Четях ги призори: събуждах се с кукуригането на петлите, сядах на масата и повдигах превръзката на челото си, за да мога да я смъкна незабавно, ако някой влезе. Стараех се да не поглеждам встрани от изписания текст и само веднъж, в началото, погледнах през прозореца, за да видя небето. Успокоявах се с мисълта, че не мога да сторя зло никому, докато гледам страниците.

Особено внимавах — макар че не беше никак лесно — да не поглеждам към Сажда. А толкова ми се искаше да я видя. Давах си сметка, че ще е трудно, докато се върти около мен из стаята, затова преди да започна да чета, я извеждах пред вратата и ѝ нареждах да чака там. Тя отвърщаше с покорно тропване на опашката, но въпреки това се чувствах като предател, когато затварях вратата.

Основното затруднение при четенето произхождаше от това, че страниците бяха прибирани разбъркано в раклата, а аз бях нарушил още повече последователността при пренасянето им в моята стая. Освен това мама бе записвала всичко, което ѝ бе идвало наум, и често това бяха откъслечни истории, без начало и край и без никакви обяснения. На една от първите страници мама бе оставила кратка бележка: „Това е от «Молитва към Енну», на която ме учеше баба, тя е за жени“, на друга: „Не зная нищо повече за тази «Легенда за Благословения Мому»“. Няколко страници бяха с посвещение „На сина ми Оррек от Каспромонт“. Една от първите истории, легендата за основаването на Дерисова вода, носеше названието: „Капки от ведрото на извора на Мелле Аулита от Дерисова вода и Каспромонт, на моя възлюбен син“. Ала с влошаването на болестта ѝ, което си личеше от разкривения и объркан почерк, обясненията намаляваха, заменени от несвързани откъси. Вместо истории все по-често се натъквах на поеми и балади, изписани със ситен почерк от край до край. Някои от тези последни страници бяха ужасно трудни за разчитане. Последната —

която всъщност се оказа отгоре на купчината — съдържаше само няколко избелели реда. Спомням си как мама се оплака, че била твърде изморена и не можела да пише повече.

Сигурно изглежда странно, че след огромното удоволствие да чета тези безценни дарове от майка ми бях готов доброволно да се обкръжа с мрак и да се препъвам през целия ден, воден от кучето. Но аз нямах нищо против. Правех го, защото единственият начин да защитавам Каспромонт бе да остана слепец. За мен бе неопишуемо щастие да разнообразявам по този начин задълженията си, но въпреки това им оставах верен.

Давах си ясна сметка, че не аз съм причината за тази промяна в живота ми. Нямаше да се случи, ако не беше Грай, за да каже: „Ти можеш да ги четеш“. През цялата есен тя бе заета с прибирането на реколтата в Роддмант и ме навестяваше рядко, но всеки път, когато идваше, я отвеждах в моята стая, показвах ѝ кутията с листовите и ѝ разказвах какво съм прочел.

Колкото и да е странно, тя изглеждаше смутена и объркана и бързаше да излезе. За разлика от мен, осъзнаваше ясно риска, на който се излага. Обитателите на Предпланинието бяха със сравнително широки разбирания и едва ли биха обърнали внимание на младеж и девойка, които яздят и се разхождат заедно, но да влиза и да остава в стаята ми щеше да е прекалено. Раб и Сосо първи щяха да ни сгълчат и което бе по-лошо — можеха да тръгнат клюки. Когато тази мисъл стигна до съзнанието ми за пръв път, цял се изчервих. Забързах след Грай и прекарах един неспокоен следобед, в който говорехме единствено за коне.

Най-приятната част неизменно бе моментът, в който говорехме за онова, което четях. Веднъж изрецитирах баладата на Одресел, която дълбоко ме бе покъртила, но Грай не остана впечатлена. Тя предпочиташе истории. Не можех да ѝ обясня защо стихотворенията и поемите ме привличат повече. Опитвах се да си изясня как са построени, по какъв начин са били подредени думите, как е постигната римата, как напевът следва извивката на строфата. Понякога повтарях отделни късчета или цели произведения през деня, който за мен преминаваше в мрак. Опитвах се и аз да подреждам думите в подобен ред и понякога се получаваше. Това ми доставяше неопишуемо удоволствие и ме караше да продължавам да се усъвършенствам.

Напоследък Грай неизменно беше в лошо настроение. Вече беше започнал дъждовният октомври и предпочитахме да седим при огнището и да си говорим. Раб ни поднасяше сладкиш с ядки и с Грай му се наслаждавахме, без да бързаме. Веднъж тя ме попита:

— Оррек, защо според теб ги има дарбите?

— За да могат хората да се защитават.

— Не и моята.

— Така е, но ти можеш да помагаш по време на лов и да обучаваеш животни.

— Зная. Но твоята дарба например. Или на баща ми. Да унищожавате. Да убивате.

— Все някой трябва да върши и това.

— Съгласна съм. Но знаеш ли... татко може да извади треска от пръста ти или трън от петата с помощта на неговата дарба с ножа. Бързо, умело, без капчица кръв. Само поглежда и... готово. А пък Нонно Корде може да ослепи, да те лиши от слух, но веднъж помогна на едно дете да започне да чува. Беше глухо и няма, разбираше майка си само със знаци, но сега чува достатъчно, за да се научи да говори. Тя каза, че правела същото, когато карала някого да оглушее, само че наопаки.

Въпросът бе много интересен и му отделихме още известно време, но изглежда, от двамата ни Грай бе по-заинтригуваната.

— Чудя се дали всички дарби могат да действат на обратно — каза.

— Какво искаш да кажеш?

— Не става дума за призоваването. За него е ясно. Но ножът или уменията на Кордеви... може би са имали обратен ход. Ако е така, може би някога са били използвани за лечение на хора. За изцеряване. А по-късно хората открили, че могат да ги прилагат като оръжие, и забравили първоначалното им предназначение. Дори юздите, които притежават Тиброви, отпърво може да са били дарба за работа с хора, а едва по-късно да са обърнати наопаки, за да карат хората да работят за тях.

— А за Морганови какво ще кажеш? — попитах. — Тяхната дарба не е оръжие.

— Така е. Тя е само начин да се разбере от какво боледува човек, за да знаеш как да го излекуваш. Има само една посока. Затова

Морганови са принудени да се крият по пущинаците, където не ходи никой.

— Добре де. Но някои дарби имат само една посока. Например почистващата дарба на Хелварови. А също и моята.

— Може и те в началото да са били за изцеление. Ако в организма нещо не е наред, някоя бучка, която да изглежда като стегнат възел, може би дарбата ти е предназначена да го развърже... да оправи нещата, да възстанови нормалния ред.

Това бе неочаквана възможност за мен. Знаех какво има предвид. Беше като поезията, която редях в главата си, като безразборните думи, които изведнъж се подреждаха в строга последователност, придобиваха ясен смисъл и човек си казваше: да, така е.

— Но защо тогава сме престанали да използваме дарбите за това и сме ги насочили към разрушение?

— Защото има твърде много врагове. А може би и понеже е невъзможно дарбата да се използва в две посоки. Не можеш едновременно да вървиш напред и назад.

По гласа ѝ познах, че думите ѝ имат важно значение за нея. Навярно бе свързано с нейната дарба, но не бях сигурен за конкретното им значение.

— Какво пък, ако някой се наеме да ми покаже как да използвам дарбата си, за да правя, вместо да развалям, готов съм да се науча.

— Наистина ли? — Гласът ѝ беше необичайно сериозен.

— Всъщност не. Първо искам да унищожа Огге Дръм. Тя въздъхна.

Вдигнах ръка и стоварих юмрук върху един от камъните на огнището.

— И ще го направя. Ще смачкам тая дебела усойница при първа възможност! Защо не го направи Канок? Какво чака? Мен ли? Той знае, че аз не мога... не мога да контролирам дарбата си. А той може. Как може да си седи, вместо да отиде и да отмъсти за майка?

Никога досега не го бях казвал пред Грай, дори пред себе си. Бях ужасно разгорещен и ядосан. Отговорът ѝ ме охлади.

— Искаш баща ти да умре?

— Искам да умре Дръм!

— Знаеш, че Огге Дръм ходи денем и нощем с охрана, мъже с мечове, ножове и арбалети. А синът му Себб притежава неговата

дарба, Рен Корде също им служи, хората му внимават някой да не пресече границата с Каспромат. Нима искаш Канок да отиде там и да го убият?

— Не...

— Нали не смяташ, че би могъл да убива скришом... като онзи другия? Да се прокрадва в тъмнината? Мислиш ли, че Канок би го направил?

— Не — повторих и стиснах главата си с ръце.

— Баща ми каза, че вече две години се страхува да не би Канок да се метне на коня и да препусне право в Дръмант, за да убие Огге Дръм. Както някога са отишли в Дънет. Само че сам.

Не отговорих. Знаех защо Канок не го е направил. Заради хората си, които имаха нужда от защита. Заради мен.

След известно време Грай подхвърли:

— Не зная дали ти можеш да използваш дарбата си в двете посоки, но аз мога.

— Късметлийка.

— Вярно. Макар че мама не смята така. — Тя неочаквано се надигна и извика:

— Сажда! Ела да се разходим.

— Какво искаше да кажеш с това за майка ти?

— Пак настоява да замина с нея в Борремат за зимния лов. Каза, че ако не искам да отида с нея и да се науча да призовавам по време на лов, най-добре да си намеря съпруг, и то по-скоро, защото не бива да очаквам, че хората в Роддмант ще ме търпят, без да им помагам с дарбата си.

— Но... какво казва Тернок?

— Татко е обезпокоен и разтревожен, но не иска да ядосвам мама, пък и не разбира защо не искам да стана брантор.

Усещах, че Сажда е спряла до нас, настръхнала, нетърпелива да излезем на разходка. Надигнах се. Когато излязохме, се оказа, че ръми.

— А ти защо не искаш? — попитах.

— Това е като онази история с мравките. Хайде! — Тя се затича в дъжда. Сажда ме задърпа след нея.

Тревожен разговор, от който разбрах едва половината. Грай бе обезпокоена от нещо, но аз не можех да ѝ помогна, а споменаването на евентуалния съпруг ме бе смутило. Не бяхме разговаряли на тази тема

от онзи ден при водопада. Не можех да очаквам от нея да остане вярна на обещанията си. Пък и закъде да бързаме? Бяхме едва на петнадесет, дори беше рано да разговаряме за това. Достатъчно беше, че веднъж вече бяхме обсъждали въпроса. В Предпланинието годежите по споразумение се правят рано, но сватба се вдига едва към двайсетгодишна възраст. Опитвах се да се успокоя с мисълта, че Парн просто е заплашвала Грай. Ала въпреки това имах усещането, че тази заплаха надвисва и над мен.

В думите на Грай за дарбите имаше някакъв смисъл, макар че ми изглеждаше по-скоро теоретичен — с изключение на нейната дарба, призоваването. Тя сама бе казала, че може да се прилага и в двете посоки. Ако под движение назад подразбираше призоваване на диво животно, за да бъде убито, обратната посока бе отредена на домашните животни — обядването на коне, издирване на изгубен добитък, обучаване на кучета, лечение. Да уважаваш вярата, не да я предаваш — ето как виждаше нещата тя. Ако наистина беше така, Парн не би могла да й стори нищо.

Вярно бе, че кучкарството и обядването можеха да се учат като занаят. Дарбата, която те си предаваха по наследство, бе призоваване на дивеч. Грай не би могла да стане брантор на Роддмант или където и да било, без да прилага дарбата си. Парн вероятно смяташе, че щом не почита дарбата си, Грай я предава.

Но аз? Като не използвах дарбата си, като я отричах, като не й вярвах — не я ли предавах?

Така продължаваше онази черна година, въпреки че във всеки ден имаше по един светъл час — на зазоряване. А в началото на зимата в Каспромонт дойде беглецът.

Беше му се разминало на косъм, макар да не го знаеше, защото бе дошъл в земите ни от запад, през овчите пасища, където бяхме видели усойницата, а Канок често навестяваше оградата там. Видял го да прескача оградата и да се промъква — така ни каза — нагоре по хълма. Обърнал Бранти и препуснал към него.

— Вече бях вдигнал лявата си ръка — каза ни. — Бях сигурен, че е крадец на овце или че е дошъл за Сребрилата крава. Не зная какво ме задържа.

Както и да е, не поразил Еммон на място, а спрял пред него и поискал да узнае кой е и какво търси тук. Може би е осъзнал, в този кратък миг, че човекът не е някой като нас, че не е крадец на добитък от Дръмант, нито крадец на овце от Гленс, а просто странстващ чужденец.

Навярно след като бе чул говора му, това странно наречие от Низините, сърцето му се бе смекчило. Така или инак, баща ми повярвал в историята, която му разказал Еммон — че идва от Данер, но се изгубил и търси място, където да се подслони, и временна работа, за да се отблагодари за храната. Над хълмовете се стелел студен декемврийски дъжд, мъжът нямал дори свястно палто, само дрипав жакет и шалче.

Канок го отвел в близката ферма при старицата и сина ѝ, които се грижеха за Сребрилата крава, и го поканил на следващия ден да дойде в Каменната къща, където ще може да му осигури работа.

Досега май не съм ви разказвал за Сребрилата крава. Това е юницата, която остана във владението, когато крадците на Дръм отмъкнаха другите две. Стана една от най-хубавите крави в Предпланинието. Аллок и баща ми я отведоха в Роддмант, за да я кръстосат с един от големите бели бикове на Тернок, и по целия път хората излизали да ѝ се любуват. При първото заплождане — мъжко и женско, а при второто две женски. Старицата и синът ѝ се грижеха за нея, сякаш е принцеса, не я изпускаха от очи, пазеха я, както пазят живота си, разчесваха снежнобялата ѝ козина, даваха ѝ от най-хубавата храна и възпяваха хубостта ѝ пред всеки, който идваше да я види. Бяха я нарекли Сребрилата крава и тя се оказа родоначалничката на стадото, за което мечтаеше Канок. Щом теленцата се отбиха, той ги прати в планинските пасища, далече от опасните граници.

На по-следващия ден скитникът от Низините дойде в Каменната къща. Като чува Канок да го приветства добронамерено, всички го приеха без въпроси, нахраниха го, дадоха му едно старо палто, за да не мръзне, и изслушаха разказа му. Всички се радваха, че ще има кого да слушат през скучните зимни дни.

— Той говори като нашата скъпа Мелле — прошепна през сълзи Раб.

По това време на годината няма кой знае колко работа и не се нуждаехме от допълнителна работна ръка, но в Предпланинието е

традиция да се помага на странници в нужда и за да не бъде обиден гостенинът, винаги му се предлага да върши нещо — стига да не се окаже, че принадлежи към някое владение, с което сте във вражда, защото в такъв случай дните му са преброени. Беше повече от ясно, че Еммон не разбира нищичко от коне, овце или крави, нито от каквато и да било полска работа, но всеки може да лъска сбруи. Натовариха го да почиства амуниции и той го правеше — от време на време. Колкото да не се чувства пренебрегнат.

Най-често седеше с мен и Грай в ъгъла при голямото огнище, докато жените предяха и пееха безкрайните си тихи песни. Вече ви разказах за това как говори и колко ни зарадва с появата си, най-вече защото идеше от далечни земи, където нещата, които ни тревожеха, нямаха почти никакво значение и никой не търсеше отговори на мрачните въпроси, които ни вълнуваха.

Когато стигна до въпроса за превръзката и му казах, че баща ми ми е наредил да я нося, той сметна, че няма да е удобно да продължи да разпитва. Надушваше тресавищата отдалеч, както обичат да казват в Предпланинието. Но при първа възможност разпита хората от стопанството и те охотно му разказаха как очите на младия Оррек били затворени, защото притежавал дива дарба и можел да унищожи всичко и всекиго, когото вижда, независимо дали го иска, или не, а сетне вероятно и за Кадард Слепия, за това как Канок нападнал Дънет и вероятно за смъртта на мама. Не зная доколко е повярвал на всичко това и доколко смяташе, че това са суеверия на невежи селяци, които живеят в плен на собствените си страхове и през зимата си разправят страшни истории, понеже си нямат друга работа.

Еммон скоро се привърза към мен и Грай и изглежда осъзнаваше колко много ценим компанията му, мисля дори, че си мислеше, че ни просвещава. Когато научи, че макар баща ми да е затворил очите ми, аз съм този, който се грижи превръзката да не падне, бе искрено изненадан.

— Сам ли го правиш? — попита. — Оррек, ти си побъркан! Ти не си зъл. Не би сторил зло дори на муха даже ако я гледаш цял ден!

Той беше мъж, а аз момче, беше крадец, а аз бях учен на честност, беше виждал широкия свят, а аз не, но познавах злото по-добре от него.

— Да, не съм зъл човек — съгласих се.

— Е, във всеки от нас се таи по малко злина и най-добре е да я пуснем навън, да ѝ дадем отдушник, а не да я отглеждаме в мрака, нали?

Съветваше ме добронамерено, но думите му ми причиняваха болка и обида. Не исках да отвърна грубо и вместо това станах, повиках Сажда и излязох. На вратата чух Еммон да казва на Грай:

— Ох, той е съвсем като баща си.

Не зная какво му отвърна тя, но от този момент Еммон спря да говори за превръзката.

Най-често разговаряхме за обяздване на коне или си разказвахме истории. Еммон не знаеше много за конете, но беше виждал чудесни екземпляри в градовете в Низините. Ала нито един толкова добре обучен, колкото нашите, дори старата Пъстра и Гъсока, да не говорим за Звезда. Когато времето беше хубаво, излизахме навън и Грай му показваше всички трикове и стъпки, които бяха изучили със Звезда и за които знаех от подробните ѝ описания. Чувах възхитените одобрителни възгласи на Еммон и се опитвах да си представя Грай на кобилката, която никога не бях виждал. Не бях виждал и Грай такава, каквато беше сега.

Понякога долавях в гласа на Еммон, когато говореше с Грай, една едва доловима мекота, предразполагаща, почти ласкава. В повечето случаи той говореше с нея както мъж разговаря с момиче, но понякога и като мъж, който говори с жена.

Не че постигаше нещо. Тя му отговаряше по момичешки — троснато и лаконично. Може да го харесваше, но нямаше високо мнение за него.

Когато валеше дъжд, духаше вятър или сняг покриеше хълмовете, предпочитахме да си останем в топлия ъгъл. Тъй като скоро изчерпахме темите за разговор, а Еммон не го биваше да разказва за живота в Низините, Грай ме помоли да подхвана някое предание. Тя харесваше героичните разкази от „Чамхан“ и затова им разказах историята за Хамнеда и неговия приятел Омнан. След това, изкушен от жадното внимание на аудиторията — защото дори жените бяха престанали да предат, а някои дори бяха спрели колелата на чекръците, за да ме чуват по-добре — продължих в същия дух и изрецитирах една поема от ръкописите за Храма на Раниу. Имаше празнини там, където паметта на мама ѝ бе изневерявала, и аз ги бях запълнил със собствени

думи, като се бях придържал към общия смисъл. Поемата винаги ме вдъхновяваше, докато я рецитирах, завладяваше съзнанието ми и караше гласа ми да трепери. Когато приключих, за първи път в живота си можех да се насладя на изуменото мълчание, което е най-сладката награда за всеки изпълнител.

— Проклет да съм! — възкликна Еммон сподавено.

Жените се размърдаха и чух възхитения им шепот.

— Откъде знаеш тази песен? — започнаха да питат. — От майка ти, разбира се — отговаряха си сами. — И си я запомнил?

— Тя я написа — отвърнах, без да мисля.

— Написала я е? Ти можеш да четеш? Не и с превръзката!

— Мога да чета. Не и с превръзката.

— Страхотна памет имаш!

— Паметта е зрението на слепеца — отвърнах с известна злоба, предусещах, че най-добрата защита е нападението, след като сам се бях издал.

— Тя ли те научи да четеш? — попита Еммон.

— И мен, и Грай.

— Но какво четеш? Никога не съм виждал книга тук — продължи разпита той.

— Мама написа няколко.

— Брей да му се не види! Чакай, аз имам една книга. Дадох ми я долу в града. Трябва да е някъде из торбата, взех я, защото мислех, че може да се окаже ценна. Ей сегичка ще я донеса. — След малко се върна и пъкна в ръцете ми кутия. Капакът се повдигаше лесно. Вътре напипах нещо гладко и меко, като копринена кърпа. Под нея имаше множество листа, досущ като тези от книгите на мама, тънки и фини, лесни за прелистване. Докосвах ги с почуда и удивление. Нямах търпение да ги разгледам, но вместо това подадох книгата на Еммон и го помолих:

— Почети ми.

— Ей, Грай, ти чети — рече припряно Еммон.

Чух Грай да прелиства страниците. Успя да разчете няколко думи и се отказа.

— Изглежда различна от книгите на Мелле — оплака се тя. — Буквите са дребни, черни и изправени и само някои са ми познати.

— Защото е напечатана — обясни Еммон с тон на познавач, но когато се поинтересувах какво значи това, не обясни. — Жреците ги правят. Имат едни колела, като винарски преси, нали се сещаш...

Грай ми описа книгата — отвън имала кожена подвързия, вероятно от телешка кожа, с блестящи ръбове, извезани със златист конец, а на гръбчето, където се съединявали листата, чиито краища също били позлатени, имало надпис с червено.

— Много е красива — въздъхна възхитено. — Сигурно е ужасно ценна.

Изглежда, я бе подала на Еммон, защото го чух да казва:

— Не, Оррек, тя е за теб. Щом можеш да четеш, чети. Ако не сега, след време може би. Току-виж си станал прочут книжник, а? — И се разсмя безгрижно.

Благодарих му и взех книгата от ръката му. Сигурен бях, че наистина е ужасно ценна.

Успях да я разгледам още на идната сутрин. Видях позлатените по края страници, златистия конец и изписаната с червено дума „Преобразяване“ на гръбчето, отворих я и плъзнах длан по хартията (която все още смятах за плат, невероятно фин плат), погледнах красивия ясен едър шрифт, изрисуваните букви на заглавието на първата страница, черния текст, пълещите като мравки букви по следващите страници. Като мравки... изведнъж си спомних мравуняка на хълма, нещастните твари, които щъкаха по работа, когато ги ударих с цялата си необузdana сила. Затворих очи... и после ги отворих. Книгата лежеше разтворена пред мен. Прочетох един ред: „И тъй, с помръкнало сърце, той даде този свят обет“. Това беше поезия, история, написана в стихове. Прелистих страниците, върнах се на първата и се зачетох.

Сажда кротко се намести в краката ми и повдигна глава. Наведох машинално очи към нея — видях средно на ръст куче с къдрава черна козина, която се скъсяваше около ушите, издължена муцуна, високо чело и ясни проникателни тъмнокафяви очи, които гледаха право в моите.

Във възбудата и нетърпението си бях забравил да я изведа, преди да си сваля превръзката.

Тя се надигна, без да сваля очи от моите. Беше изненадана, че ги вижда, но достойнството ѝ не ѝ позволяваше да го показва, да изразява

радостта си.

— Сажда — промълвих с разтреперан глас и я погалих по муцуната. Тя подуши ръката ми. Увери се, че съм аз.

Клекнах до нея и я прегърнах. Тя опря чело на гърдите ми и остана така.

— Сажда — рекох, — никога няма да те нараня, миличко.

Тя го знаеше. Погледнах към вратата, колебаех се дали все пак да не я изведа, както правех досега.

— Остани — казах след малко и отново се върнах към книгата.

Еммон ни напусна. Канок с нищо не бе показал неудоволствие от присъствието му, но беше ясно, че гостоприемството му се изчерпва. И наистина, в края на зимата животът в Каменната къща не се отличаваше с изобилие, кокошките бяха спрели да снасят, шунката и осоленото месо отдавна бяха изядени, нямаше добитък за колене, живеехме главно на овесени питки и сушени ябълки и разнообразието идваше само от някоя уловена в потока пъстърва. След като се наслуша достатъчно за богатствата и изобилието в Карантаг, Еммон, изглежда, реши, че там ще го хранят по-добре. Надявах се да стигне до Карантаг. Надявах се да не стане жертва на тяхната дарба.

Преди да тръгне, той проведе един сериозен разговор с Грай, доколкото е в състояние да разговаря сериозно човек с представи за живота като неговите. После ни посъветва и ние да напуснем Предпланинието.

— За какво ви е да стоите тук? — попита. — Грай, ти няма да послушаш майка си да водиш нещастни зверове на ловците и скоро ще те обявят за безполезна. Същото важи и за теб, Оррек: с тази твоя превръзка не ставаш за никаква работа. Но ако искаш да слезеш в Низините, Грай, с твоите умения и с този прекрасно обучен кон бързо ще си спечелиш уважение и всеки ще ти предложи работа. И ти също, Оррек — имаш добра памет и изпълняваш предания и песни, а това се цени високо в градовете, където хората обичат да се забавляват. Там често се събират, за да слушат разказвачи и певци, и им плащат добре, а някои богаташи ги канят в къщите си. Пък ако твърдо си решил да държиш очите си затворени през целия си живот, знай, че някои от тези певци и поети също са слепци. Макар че на твоето място бих махнал тази превръзка и бих видял това, което е на една ръка разстояние от мен. — Той се разсмя.

И тъй, един ярък априлски ден той пое на север, загърнат с топлото палто, което му бе подарил Канок, метнал на гръб старата си торба, в която, както се разбра после, имаше няколко сребърни лъжици

от нашия шкаф, брошка от злато и яспис, която Раб много си обичаше, и един посребрен оглавник от конюшните.

— Така и не го излъска — подметна незлобливо Канок. Когато приемаш в дома си крадец, трябва да очакваш, че ще изгубиш нещо. Въпросът е, че не знаеш какво ще спечелиш.

През всичките тези месеци с Грай нямахме възможност да разговаряме откровено и насаме. Имаше много въпроси, които отдавна не бяхме обсъждали. Беше зима, период на търпеливо очакване. Но ето че сега всичко, което бяхме сдържали толкова дълго, изскочи навън.

— Грай, видях Сажда — похвалих ѝ се.

Сажда тропаша с опашка, доволна, че е чула името си.

— Забравих да я изведа от стаята. Погледнах надолу... и тя беше вперила очи в моите. Оттогава... вече я държа при мен.

Грай обмисли чутото, преди да отвърне.

— Значи смяташ... че е безопасно?

— Не зная какво да мисля.

Тя мълчеше.

— Понякога си мисля, че... когато нещо се обърка с дарбата ми, когато излезе изпод контрол... бях се опитвал да я прилагам, мъчех се непрестанно и не се получаваше нищо. Може би ако не бях полагал толкова усилия, ако... тогава всичко щеше да е наред.

Грай помълча още малко, после попита:

— Но когато си убил усойницата... каза, че не си се опитвал да използваш дарбата си, нали?

— Да, така е. Но тогава непрекъснато бях изплашен, че може би нямам никаква дарба. Все още не съм сигурен дали аз съм я убил. Чуй ме, Грай, мислил съм си за това хиляди пъти. Аллок твърдеше, че съм бил аз, защото съм я видял пръв. А баща ми... — Млъкнах.

— Баща ти е искал да си ти?

— Може би.

След известно време продължих:

— Може би е искал да си мисля, че съм аз. Да ми вдъхне увереност. Не зная. Но аз му казах, че се опитвам така, както смятам, че трябва да стане, но не се получава. Молех го да ми обясни какво чувства, когато използва силата, но той не можеше. Слушай, Грай, не може да не усещаш, когато силата преминава през тялото ти! Аз я усещам — когато рецитирам поеми. Тогава зная, че е в мен! Но когато

постъпвам така, както ме е учил баща ми — с очи, ръка, дума и воля, нищо не се получава, нищо! Нищичко не усещам в мен!

— Дори... дори на хълма?

Поколебах се.

— Не зная. Бях толкова ядосан тогава, на себе си и на баща ми. Всичко бе толкова странно... Като да попаднеш в буря, в пясъчна вихрушка. Опитвах се да ударя и не се получаваше нищо, но после полъхна вятър, отворих очи и ръката ми все още бе насочена към хълма, само че той вреше и кипеше. Виждах дръвчето, цялото черно, а си представях, че там стои баща ми. Но той стоеше до мен.

— Кучето — прошепна след малко Грай. — Хамнеда.

— Яздех Бранти и той се изплаши, когато Хамнеда се втурна към него. Зная само, че се опитвах да удържа Бранти, да не му позволя да се изправи на задни крака. Не зная дали съм поглеждал към кучето. Татко яздеше Гъсока. Зад мен.

Млъкнах. Вдигнах ръце и притиснах очите си, макар да бяха стегнати в превръзка.

— Може наистина... — почна Грай, но млъкна.

— Да е бил татко. При всичките тези случаи.

— Само че...

— И аз си го помислих. Много пъти съм мислил за това. Но трябваше... трябваше да повярвам, че съм бил аз. Че имам дарба. Че аз съм направил тези неща. Че съм убил усойницата, кучето, че съм създал Хаос. Трябваше да го повярвам, за да вярват и другите хора и да се страхуват от мен, да стоят настрана от Каспромонт! Нали това е смисълът на дарбата! Това е целта ѝ! Това прави бранторът за хората си!

— Оррек — каза тя и аз млъкнах. — В какво вярва Канок?

— Не зная.

— Той вярва, че имаш дарба. Дива дарба. Дори и да...

— Наистина ли го вярва? — прекъснах я. — Или знае, че го прави той, а мен само ме използва, защото нямам никаква сила? Не мога да унищожа нищо, никого. Ставам само за плашило. Стойте надалеч от Каспромонт! Не доближавайте Оррек Слепия, той унищожава всичко, което погледне, ако си свали превръзката! Аз не мога, Грай. Въобще не е вярно. Видях мама, погледнах я, когато умираше. И нищо не ѝ направих. И книгите... Сажда също... — Не

можех да продължа. Сълзите, които сдържах толкова дълго, бликнаха и аз стиснах главата си с ръце и заридях.

Сажда се притисна в краката ми, а Грай седна до мен и ме прегърна.

Повече не разговаряхме през този ден. Бях изтощен от плача. Грай ме целуна за сбогуване и аз казах на Сажда да ме отведе в стаята. Когато се качихме горе, усетих, че превръзката ми е подгизнала от сълзите. Свалих я, заедно с подложките. Беше слънчев априлски следобед, а не бях виждал ярка светлина от години. Погледах през прозореца. После се излегнах на леглото, затворих очи и потънах в тъмнина.

Грай дойде по обед на следващия ден. Бях се подпрял на външната врата, Сажда тичаше някъде из двора. Чух тропота от копитата на Звезда отдалече.

Излязохме в градината на кухнята и седнахме на един стар дънер възможно по-далече от къщата.

— Оррек, наистина ли смяташ... че не притежаваш дарбата? — попита Грай.

— Сигурен съм.

— Тогава ще те помоля да ме погледнеш.

Трябваше ми известно време, за да осмисля думите й. А след това вдигнах ръце и смъкнах превръзката. Първо сведох очи към ръцете си. Светлината ме беше заслепила. Виждах отблясъци по земята и местещи се сенки. Всичко беше ярко, в непрестанно движение, сияйно. Погледнах към Грай.

Беше висока и слаба, с издължено мургаво лице, тънки устни и черни очи под извитите вежди. Косата й бе лъскава, пусната свободно по раменете. Подадох й ръце и тя ги хвана. Зарових лице в шепите й.

— Красива си — прошепнах в дланите й.

Тя се наведе и ме целуна по косата, после се изправи, сериозна, напрегната, чувствителна.

— Оррек — попита, — какво ще правим сега?

— Лично аз ще ти се люблювам цяла година. А после ще се оженя за теб.

Тя ме погледна изумено, отметна глава и се разсмя.

— Чудесно! — възкликна. — Чудесно! Но_ сега_?

— Какво сега?

— Какво ще правим сега? След като аз не искам да използвам дарбата си, а ти...

— А аз нямам дарба.

— Кой сме ние тогава?

Не можех да отговоря лесно на този въпрос.

— Трябва да говоря с баща ми — въздъхнах накрая.

— Почакай малко. Татко дойде днес с мен, за да се срещне с него. Вчера мама се върна от Гленс. Каза, че Огге Дръм и големият му син били сключили мир помежду си и сега били във вражда с малкия. Говори се, че Огге готви нападение срещу Роддмант или Каспромонт — за да си върне белите крави, които — както твърди — Канок му бил откраднал преди три години. А това означава набег срещу нашите стада — или срещу вашите. Така че двамата взеха Аллок и заминаха на север, за да видят какво могат да предприемат.

— А аз какво общо имам с плановете им?

— Не зная.

— Какво друго може да се очаква от едно плашило, освен да плаши гаргите?

Колкото и да беше лоша новината, не можеше да помрачи настроението ми, защото я виждах, виждах и озарените от слънцето цветя, ябълките в градината и далечните планински върхове.

— Трябва да говоря с него — повторих. — Но преди това... искаш ли да се разходим?

Станахме. Сажда скочи и ни погледна с очакване, килнала глава на една страна. Все едно питаше: „А аз какво място заемам в плановете ти?“

— Ти идваш с нас — отвърнах ѝ и ѝ откачих ремъка.

Поразтърпкахме се до дерето, слязохме на брега на бързия поток. Всяка крачка беше изпълнена с радост и удоволствие.

Грай си тръгна по-рано, за да се прибере в Роддмант преди мръкване. Канок си дойде късно вечерта. Често, когато пътуваше из владението, му се случваше да спре в някоя ферма, където го канеха на гощавка. Навремето и аз пътувах с него — преди да ми завържат очите. Но напоследък той излизаше все по-рано и се прибираще все по-късно, яздеше надалеч и работеше неуморно, поемаше прекалено голяма тежест върху себе си. Имах чувството, че нарочно се изтощава до

смърт. Знаех, че тази вечер не само ще е изморен, но и ядосан, заради новината за Огге Дръм. Но и аз бях ядосан.

Щом се прибра, Канок веднага се качи в стаята си. Аз си бях в моята. Бях напалил огъня, понеже вечерта бе хладна. Запалих една свещ и се настаних на масата, зачетен в „Преобразяване“ на Дениос.

Когато къщата утихна и жените се магнаха от кухнята, си сложих превръзката и казах на Сажда да ме отведе в стаята на кулата.

Нямах представа какво ли си мисли бедното куче, когато съм слепец в един момент и зрящ в друг, но тъй като беше животно, задаваше само въпроси, които имаха прости отговори.

Почуках на вратата на стаята, не получих отговор, свалих си превръзката и надникнах. Една маслена лампа на перваза хвърляше трепкаща жълтеникава светлина. Огнището не беше запалено и от него полъхваше миризма на застояло. В стаята беше студено и пусто. Канок беше заспал на леглото, изтегнат по гръб, с дрехите. Единствената му завивка беше вълненият шал на мама. Беше се увил с него и го притискаше с ръка към гърдите си. При вида на шала усетих познатото трепване в сърцето. Сега обаче не можех да си позволя да го съжалявам. Имахме да уреждаме сметки и се нуждаех от цялата си смелост.

— Татко — повиках го и после по-силно: — Канок!

Той се надигна, подпря се на лакът, засенчи очи от лампата и ме погледна.

— Оррек?

Приблжих се, за да ме вижда добре.

Изглежда, беше спал дълбоко, защото още не можеше да се събуди напълно и премигваше объркано. После тръсна глава и попита учудено:

— Къде ти е превръзката?

— Нищо лошо няма да ти направя, татко.

— Не съм си и помислял — рече той с поукрепнал глас, но все още учуден.

— Не си си и помислял? Значи не се страхуваш от моята дива дарба?

Той седна на леглото, пак тръсна глава и прокара ръка през косата си. После ме погледна.

— Какво има, Оррек?

— Какво има ли, татко? Ами това, че никога не съм притежавал дарбата. Не съм убивал змията, нито кучето, нито нищо. Ти си бил.

— Какви ги говориш?

— Казвам, че ме подмами да вярвам, че притежавам дарба, която не мога да контролирам, за да можеш да ме използваш. За да не се налага да се червиш, задето съм лишен от всякаква сила, позор за нашия род, син на калук!

При тези думи той скочи от леглото, но не отговори, продължаваше да ме гледа объркано.

— Не смяташ ли, че ако притежавах дарба, щях да я използвам сега? Не искаш ли да ти демонстрирам големите неща, които мога да правя, да ти покажа как убивам? Не, аз нямам дарба. Не съм я получил от теб. Всичко, което ми даде, бяха тези три години слепота!

— Син на калук? — прошепна той невярващо.

— Нима мислиш, че аз не съм я обичал? А ти дори не ми позволи да я погледна — през цялата тази година, докато тя умираше. Защото трябваше да опазиш лъжата, твоята малка измама!

— Никога не съм те лъгал — рече той. — Мислех си... — И млъкна. Все още бе твърде изненадан, за да се ядоса.

— Нима си повярвал, че онова, което се случи зад ясеновата гора, е мое дело?

— Да — отвърна той. — Аз нямам такава сила.

— Имаш и го знаеш! Нали прокара онази черта в горичката, по границата. Убивал си хора в Дънет. Ти имаш дарбата, дарбата да разваляш! Аз я нямам. Никога не съм я имал. Ти ме измами. Може би си измамил и себе си, защото не си могъл да понесеш мисълта, че синът ти не е това, което си искал. Не ме интересува. Зная, че повече не можеш да ме използваш. Очите са си мои. Няма да позволя повече да ме оплиташ в лъжите си. Няма да позволя срамът ти да стане и мой срам. Намери си друг син, щом този не е достатъчно добър.

— Оррек — прошепна той, като човек, надвит от вятъра.

— Край! — Хвърлих превръзката на пода, блъснах вратата и изтичах надолу по стълбите. Напълно объркана, Сажда подскочаше след мен и лаеше. Застигна ме чак долу и ме захапа за фустанелата. Протегнах ръка и я погалих, за да я успокоя. Тя изръмжа веднъж, но се усмири. Върна се с мен в моята стая. Затворих вратата и тя легна на

прага. Не зная дали ме пазеше от някой, който би могъл да влезе, или искаше да ми попречи да изляза отново.

Сложих още дърва в огъня, запалих отново свещта и седнах на масата. Книгата на нея беше отворена, книгата на един велик поет, съкровище, което ми даваше радост и утеха. Бях си върнал очите, но каква полза от тях? Каква полза от мен? „Кои сме ние тогава?“ — бе попитала Грай. Щом не съм син на баща си, кой съм тогава? Кой съм сега?

Рано сутринта излязох от стаята си без превръзка. Както се опасявах, че ще стане, жените се развикаха изплашено и побягнаха. Само Раб не избяга, а ме укори с разтреперан глас:

— Оррек, изплаши момичетата.

— Няма от какво да се страхуват — отвърнах. — Нищо не мога да ви сторя. Страх ли те е от Аллок? Неговата дарба е по-силна от моята! Кажим им да се успокоят и да се върнат.

Точно тогава Канок слезе по стълбите. Изглежда ни и двамата с мрачния си поглед.

— Раб, той каза, че не бива да се страхуваш от него. Редно е да вярваш на думата му. Оррек, не успях да ти кажа снощи. Тернок се опасява, че Дръмови искат да отвлекат бялото му стадо. Днес ще охранявам границите с него.

— И аз мога да дойда — предложих.

Той ме погледна колебливо, после кимна и рече:

— Както желаш.

В кухнята ни дадохме хляб и сирене — щяхме да закусим по пътя. Нямах друго оръжие освен жезъла на Кадард Слепия, доста неудобна тояга, ако трябва да яздиш с нея. Канок ми подхвърли дългия си ловджийски нож и аз върнах жезъла на мястото му в голямата зала. Той оседла Бранти, а аз взех Гъсока: Пъстра вече само унило се разхождаше из двора. Аллок чакаше — баща ми го бе помолил да не се отдалечава от къщата, да е нащрек и да събере колкото се може повече мъже, в случай че ни нападнат. Младият мъж ме погледна ужасено и извърна глава, но не попита защо съм без превръзка.

Пришпорихме конете към Роддмант и поддържахме добро темпо, докато Гъсока не показа първите белези на умора. През целия път мълчахме.

Аз ликувах от възможността да съм господар на самия себе си. Какво удоволствие — да седиш на коня, без да се страхуваш, че ще паднеш, да се наслаждаваш на ярките цветове на света, да бършеш

сълзите от вятъра в очите си. Да препускаш към приятелско владение, за да помогнеш на хора, които може би са в беда. Да яздиш редом с един храбър мъж, който не би трепнал пред никаква опасност. Баща ми стоеше изправен на красивия си червен кон и гледаше право напред.

Спуснахме се към югозападната граница на Роддмант и срещнахме Тернок близо до нашето владение. Каза, че се навъртал тук от изгрев-слънце. Снощи едно момче от близката ферма му съобщило, че откъм Геремант се приближавал конен отряд, по пътя през гората.

Тернок и мъжете с него ме погледнаха озадачено, но също като Аллок не попитаха нищо. Без съмнение се надявах, че съм се научил да владеея дарбата си.

— Може би Еррой ще забележи, че Дръмови са нарушили границата, и ще ги усуче като тирбушони — подметна Тернок с обичайния си хумор. Канок не отговори. Беше вгълбен, сякаш погълнат от някакво видение, и разговаряше с Тернок само когато уточнявах посоката.

Общо бяхме осмина. Очаквахме още четирима от нашите гранични ферми. Планът на Тернок бе да се разпръснем на разстояние, на което да можем да се чуваме, и да сме нащрек. Тернок и Канок щяха да заемат позиция на мястото, където бе най-вероятно да се появят хората от Дръм. Останалите — бяхме въоръжени само с ножове и копия — щяхме да охраняваме фланговете, а двамата мъже с арбалети щяха да са на краищата.

И тъй, разпръснахме се из блатистите долчинки и невисоките хълмчета покрай рехавата горичка. От лявата ми страна беше един от фермерите на Тернок, а от дясната — Канок. Стараехме се да не се изпускаме от поглед, което бе по-лесно за мен, тъй като бях на хълма, откъдето се откриваше отлична гледка към гората. От време на време виждах и Тернок, той също се оглеждаше бдително. Слънцето вече се бе вдигнало високо, но денят си оставаше сив и студен. От време на време започваше да вали. Слязох от Гъсока, за да го оставя да попасе, и продължих да гледам на юг, запад и север. Можех да гледам! Да използвам очите си! Да съм полезен, а не безпомощен слепец, воден от куче или момиче! Какво като нямах дарба? Имах очите си, ножа и своя гняв.

Часовете минаваха. Изядох и последните остатъци от хляба и сиренето и съжалих, че не бях взел още. Три пъти повече.

По някое време ми се доспа. Започнах да се чувствам глупаво, щръкнал така до стария кон на хълма.

А времето течеше. Слънцето вече бе преполовило пътя надолу към хълмовете. Крачех напред-назад и рецитирах това, което си спомнях от „Преобразяване“, и религиозните поеми, които бе записала майка ми. Но всъщност непрестанно мислех за ядене.

Дребната облечена в черно палто фигура вляво под мен бе седнала до един храсталак, конят пасеше до нея. Тази отдясно, с червения кон, го разхождаше за юздите. Други дребни фигурки щъкаха между дърветата, но нямаха коне. Видях ги, премигнах объркано, после извиках с цяло гърло:

— Канок! Пред теб са!

Изтичах при Гъсока, който се бе стреснал от вика ми, улових го за юздите, метнах се на седлото и го подкарах надолу по склона.

Бях изгубил от погледа си Канок и мъжете, които бях видял — дали наистина ги бях видял? Гъсока се подхлъзна по влажния склон — беше прекалено стръмен за него. Успяхме все пак да слезем на равното, но се озовахме пред мочурище и никакви храсти, от които не виждах нищо. Пришпорих коня към дърветата и след малко за мое облекчение излязохме на твърда земя. Тъкмо бях забелязал, че Гъсока накуцва с левия преден крак, когато зърнах някакъв мъж в гората, право пред мен. Държеше арбалет и натягаше тетивата, загледан надясно. Обърнах коня към него и го пришпорих. Старият жребец, който нямаше никакъв опит в битка, свърна встрани да го избегне, но не беше достатъчно чевръст и вместо това го събори със задните крака и продължи в галоп между дърветата. Подминахме нещо на земята, приличаше на човешко тяло, но страшно изменено, пропукано като диня. Друг мъж лежеше като спукан свински мехур, загърнат в черно палто. Гъсока изскочи от гората и отново се озовахме на открито.

Видях баща ми недалеч пред мен. Тъкмо обръщаше Бранти, за да го насочи назад към гората. Държеше лявата си ръка високо и напред и лицето му бе озарено от радост и гняв. Изведнъж изражението му се промени, той ме погледна за миг, макар че не съм сигурен дали ме видя, наведе се от седлото и се хлъзна напред и встрани. Помислих, че го прави нарочно, но не разбирах защо. Бранти спря, както беше обучен. Чух някой да вика, зад мен и вляво, но аз препусках към баща

ми. Скочих от Гъсока и изтичах при него. Лежеше върху купчина торф и между лопатките му стърчеше краят на стрела от арбалет.

Тернок дотърча заедно с още неколцина — всички разговаряха гръмогласно. Двама-трима изтичаха обратно в гората. Тернок коленичи до мен, вдигна главата на баща ми и изпъшка:

— Ох, Канок! Канок, недей...

— Огге мъртъв ли е? — попитах.

— Не зная — отвърна Тернок. — Нямам представа. — Огледа се. — Няма ли кой да ни помогне?

— Той е, той е — развикаха се мъжете, които бяха отишли в гората, тичаха към нас. Бранти изцвили изплашено.

— Усойницата, Дебелата усойница! Пръснал се е, мъртъв, развален! И до него онзи крадлив копелдак, синът му!

Изправих се и отидох при Гъсока. Наистина си беше ударил крака. Отведох го при Бранти и хванах и неговите юзди. После казах:

— Трябва да го качим на коня.

Тернок ме погледна объркано.

— Трябва да го откарам у дома. Ще ми помогнеш ли да го качим на коня?

Още викове и суматоха, после някой донесе една греда, явно служила за мост през някакво поточе. Положиха Канок върху нея — сложиха го да легне по гръб, стрелата го беше пронизала целия и стърчеше цяла стъпка от гърдите му — и така го отнесохме нагоре към хълмовете на Роддмант. Аз вървах до него. Лицето му беше спокойно и строго. Не исках да му затварям очите.

Гробището на Каспромонт е на един склон южно от Каменната къща, гледа към кафявите хълмове на планината Айрн. Погребахме Канок там, до Мелле. Преди да го положат в земята, го увих с нейния шал. Не Парн, а Грай водеше оплакването този път.

Ръководен неумело, също като при лова на глигани, отрядът на Огге се бе разделил на две групи. Едната се бе изгубила след Геремант и бе поела право към нашата граница, където, след като подпалили няколко сеновала, нападателите били подгонени от фермерите. Огге и Харба се придържали към горския път, общо десет души, петима от тях въоръжени с арбалети. Канок убил Огге, сина му й един от стрелците. Останалите избягали. Един младеж от Роддмант ги проследил в гората, те се нахвърлили върху него, но той ранил един от тях с копие то си, преди да го повалят. Така набегът приключи с общо петима убити.

След време от Дръмант дойде вестта, че Денно и синът й Себб искали да се сложи край на враждата и помолили Каспромонт да им прати бяло теле в знак на съгласие — както бил обещал Канок. В замяна пратеникът им водеше чудесен дорест жребец. Аз бях с групата, която откара бялото теленце в Дръмант.

Чувствах се странно, когато попаднах в къщата, в която бях живял, без да мога да я разгледам, да съпоставя лицата с гласовете, които познавах. Но този път нищо не трепна в мен. Свърших си работата и си тръгнах.

Подарих дорестия жребец на Аллок. Сега яздя Бранти, защото при онова спускане по склона Гъсока се бе наранил сериозно и го оставихме да хрупа кротко трева зад къщата в компанията на Пъстра. Всеки ден им нося овес. Щастливи са, че са заедно, и често ги намирам един до друг, опрели носове, шляпат с опашки да прогонят мухите. Гледка, която радва сърцето ми.

Сажда е неизменно край мен, независимо дали съм на кон, или пеша. Откакто й откачих ремъка, не съм я връзвал.

Има обичай, когато някой почине, в дома половин година да няма делба на имущество, нито бракосъчетания или други големи промени. Инак животът през този период върви както винаги. Не виждам нищо лошо в този обичай. Наруших го само когато трябваше да сключа примирие с Дръмант.

Аллок зае мястото на баща ми в управлението на владението, а аз заех неговото и му станах помощник. Той не вижда нещата така. Смята, че е помощник на сина на брантора, но всъщност той е човекът-, който знае какво и как да се направи. Не съм вършил нищо полезно през последните три години, а преди това бях дете. Аллок познава хората, земята и животните. Аз не.

Грай вече не идва в Каспромонт. Аз прескачам на всеки две седмици до Роддмант, за да им гостувам. Тернок винаги ме посреща с топла прегръдка и ме нарича „синко“. Наистина обичаше Канок и искрено тъгува за него. Опитва се да ме постави на неговото място. Парн е неспокойна и лаконична както винаги. Двамата с Грай рядко разговаряме насаме, напоследък тя не че страни от мен, но е мълчалива. От време на време излизаме на разходка с конете, тя язди Звезда, а аз Бранти, и препускаме на воля сред хълмовете.

Лятото беше плодородно. Към средата на октомври събрахме голяма реколта. Един ден препуснах до Роддмант и поканих Грай да поядим. Тя оседла красивата си нетърпелива кобила и се отправихме към водопада. Когато стигнахме, пуснахме конете да попасат все още зелената трева и се настанихме на огрения от слънцето перваз. Клоните на върбите се поклащаха от вятъра, потапяха листата си в пенливата вода. Птичката мълчеше.

— Рано е за сватба, Грай — въздъхнах. — Но не виждам какво друго можем да направим.

— Така е — съгласи се тя.

— Искаш ли да останеш тук?

— В Роддмант?

— Или в Каспромонт.

— А къде другаде? — попита тя след кратко мълчание.

— Ами, виж какво си мислех. Вече няма брантор на Каспромонт. Аллок управлява владението. Може да се присъедини към Роддмант и да приеме протекцията на баща ти. Мисля си, че от това ще са доволни

и двамата. Другия месец Аллок ще се жени за Раб. Ще им преотстъпя Каменната къща. Може синът им да има дарба... А пък ти...

— Ако владенията ни се обединят, можеш да живееш тук, с нас — подметна Грай.

— Мога всъщност.

— Искаш ли?

— А ти искаш ли?

Тя замълча.

— Какво ще правим тук? — попитах.

Тя помълча, после каза:

— Това, което правим и сега.

— А ти искаш ли да заминем? — Показа се по-трудно да го произнесе, отколкото си мислех. Думите прозвучаха някак странно.

— Къде?

— В Низините.

Тя мълчеше. Беше зареяла поглед отвъд блестящата повърхност на езерцето.

— Еммон открадна няколко лъжици и разни други неща, но може би говореше истината. Това, което можем, тук е безполезно, но долу...

— Това, което можем — повтори тя.

— Грай, и двамата с теб имаме по някаква дарба все пак.

Тя ме погледна. После кимна.

— А не е изключено да имам баба и дядо в Дерисова вода.

Тя ме изгледа с широко отворени очи. Тази мисъл не ѝ бе минавала през главата.

— Да бе! Появяваш се изневиделица и казваш: „Ето ме и мен — аз съм вашият внук, магьосникът!“ Ох, Оррек. Ама че идиотщина.

— И те ще си помислят същото. — Измъкнах опала от пазвата си и ѝ го показах. — Имам и това. Мама ми каза... ако искам, да отида там.

— Ще отидеш ли? — Видях в очите ѝ блясък. — Как мислиш, дали ще можем да се изхраним?

— Поне можем да опитаме.

— Защото ще сме сред непознати. Хора с други привички.

Това е най-големият страх на обитателите на Предпланинието — да се озоват сред непознати. Но кой не се бои от подобно нещо?

— Ти ще обядваш коне, аз ще рецитирам поезия. Ако не ни харесат, ще продължим нататък. Ако решим, може да се приберем у дома.

— А може да стигнем чак до океана — рече Грай, отправила поглед отвъд поклащащите се върби. Подсвирна три пъти и птичката отговори.

Потеглихме през април. Ще спра своя разказ тук — на южния път надолу по хълмовете, млад мъж на едър червен кон и млада жена с кобила с бял корем, а също и черно куче, което тича пред тях. Следвани от най-красивата бяла крава на света. Защото това бе сватбеният ми подарък от моето владение — Сребрилата крава. Не особено практичен подарък на пръв поглед, докато Парн не ни припомни, че ще ни трябват пари и че мога да я продам на добра цена в Дънет, където може би още помнят и ценят белите каспроманти крави.

— Може би ще си спомнят и какво са дали на Канок — рекох аз, а Грай добави:

— И тогава ще знаят, че ти си щедростта след дара.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.